

Verslag over de **economische conjunctuur**
in de **chemische nijverheid**, de **lifesciences**
en de **verwerking** van **kunststof** en **rubber**

November 2020

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Vooruitgangstraat 50 – 1210 Brussel

Ondernemingsnr.: 0314.595.348

○ 0800 120 33 (gratis nummer)

○ FODEconomie

○ @fodeconomie

○ [linkedin.com/company/fod-economie](https://www.linkedin.com/company/fod-economie) (tweetalige pagina)

○ [instagram.com/fodeconomie](https://www.instagram.com/fodeconomie)

○ [youtube.com/user/FODEconomie](https://www.youtube.com/user/FODEconomie)

○ economie.fgov.be

Verantwoordelijke uitgever:

Regis Massant

Voorzitter a.i. van het Directiecomité

Vooruitgangstraat 50 – 1210 Brussel

Internetversie

021-21

Inhoud

Voorwoord	6
Executive summary	7
1. Economische context	11
1.1. België	11
1.2. Europese Unie.....	12
1.3. Rest van de wereld	12
1.4. Uitdagingen en opportuniteiten.....	12
1.4.1. Coronavirus	13
1.4.2. Andere uitdagingen en opportuniteiten	13
2. Chemische nijverheid (C20), lifesciences (C21), kunststof en rubber (C22)	15
2.1. Conjunctuur.....	15
2.2. Omzet, productie en productieprijzen	16
2.2.1. Omzet volgens de btw-gegevens.....	16
2.2.2. Productie in de chemische nijverheid volgens de Prodcop-indexen	18
2.2.3. Indexcijfer van de productieprijzen in de chemische nijverheid.....	21
2.3. Investerings in de chemische sector	22
2.4. Bezettingsgraad van de productiecapaciteit	25
2.5. Tewerkstelling.....	27
2.6. Tijdelijke werkloosheid in de chemiesector	29
Tijdelijke werkloosheid wegens overmacht door COVID-19.....	31
2.7. Ondernemerschap	34
2.7.1. Faillissementen en banenverlies ten gevolge van faillissementen	34
2.7.2. Oprichtingen, schrappingen en btw-inschrijvingen van ondernemingen	35
2.8. Buitenlandse handel	40
2.8.1. Concept: communautair of nationaal?	40
2.8.2. Inleiding	41
2.8.3. Uitvoer, invoer en handelsbalansen	42
2.8.4. Handelspartners voor de uitvoer	45
2.8.5. Handelspartners voor de invoer	48
2.8.6. Opsplitsing van de handel per productgroep	51
3. Bijlagen.....	55
3.1. Nomenclatuur NACE	55
3.2. Buitenlandse handel volgens het nationaal concept.....	56
3.2.1. Export, import en handelsbalansen	57
3.2.2. Handelspartners voor de export	60
3.2.3. Handelspartners voor de import	63
3.2.4. Opsplitsing van de handel per productgroep	66

Overzicht van de grafieken

Grafiek 2 1. Bruto- en afgevlakte conjunctuurcurven voor de verwerkende nijverheid en de chemie (a).....	15
Grafiek 2 2. Bruto- en afgevlakte conjunctuurcurven voor de kunststof- en rubbernijverheid en de verwerkende nijverheid.....	16
Grafiek 2-3. Omzet op jaarbasis in de drie nijverheidssectoren (C20–C21-C22); 2015 tot 2019 en eerste 6 maanden van 2020.....	17
Grafiek 2-4. Productie-index (Prodcum) in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22).....	19
Grafiek 2-5. Indexcijfer van de productie in de chemische sector (C20-C21-C22).....	21
Grafiek 2-6. Investerings in de drie nijverheidssectoren (C20-C21-C22).....	23
Grafiek 2-7. Bezettingsgraad van de productiecapaciteit in de chemische sector.....	26
Grafiek 2-8. Tewerkstelling in de drie nijverheidssectoren (C20-C21-C22).....	27
Grafiek 2-9a. Tijdelijke werkloosheid in de verwerkende nijverheid en de chemische nijverheid.....	29
Grafiek 2-9b. Aanvragen tijdelijke werkloosheid in de chemische nijverheid (C20-C21-C22) – impact COVID-19.....	31
Grafiek 2-10. Aandeel van de uitvoer en de invoer van de sectoren chemie (C20), lifesciences (C21) en vervaardiging van producten van rubber en kunststof (C22) in 2019, communautair concept.....	42
Grafiek 2-11. Buitenlandse handel in de chemische nijverheid (C20).....	42
Grafiek 2-12. Buitenlandse handel in de sector van de lifesciences (C21).....	43
Grafiek 2-13. Buitenlandse handel van de kunststof- en rubbersector (C22).....	44
Grafiek 2-14. Belangrijkste partnerlanden voor uitvoer van de chemische nijverheid (C20) in 2018 en 2019.....	45
Grafiek 2-15. Belangrijkste partnerlanden voor uitvoer van de farmaceutische nijverheid (C21) in 2018 en 2019.....	46
Grafiek 2-16. Belangrijkste partnerlanden voor uitvoer van de kunststof- en rubbersector (C22) in 2018 en 2019.....	47
Grafiek 2-17. Belangrijkste partnerlanden voor invoer van de chemische nijverheid (C20) in 2018 en 2019.....	48
Grafiek 2-18. Belangrijkste partnerlanden voor invoer van de farmaceutische nijverheid (C21) in 2018 en 2019.....	49
Grafiek 2-19. Belangrijkste partnerlanden voor invoer van de kunststof- en rubbersector (C22) in 2018 en 2019.....	50
Grafiek 3-1. Aandeel van de uitvoer en invoer van de sectoren chemie (C20), lifesciences (C21) en kunststof en rubber (C22) in 2019.....	56
Grafiek 3-2. Buitenlandse handel in de chemische nijverheid (C20).....	57
Grafiek 3-3. Buitenlandse handel in de sector van de lifesciences (C21).....	58
Grafiek 3-4. Buitenlandse handel van de kunststof- en rubbersector (C22).....	59
Grafiek 3-5. Belangrijkste partnerlanden voor export m.b.t. de chemische nijverheid (C20) in 2018 en 2019.....	60
Grafiek 3-6. Belangrijkste partnerlanden voor export m.b.t. de farmaceutische industrie (C21) in 2018 en 2019.....	61
Grafiek 3-7. Belangrijkste partnerlanden voor export m.b.t. de kunststof- en rubbersector (C22) in 2018 en 2019.....	62

Grafiek 3-8. Belangrijkste partnerlanden voor import m.b.t. de chemische nijverheid (C20) in 2018 en 2019	63
Grafiek 3-9. Belangrijkste partnerlanden voor import m.b.t. de farmaceutische industrie (C21) in 2018 en 2019	64
Grafiek 3-10. Belangrijkste partnerlanden voor import m.b.t. de kunststof- en rubbersector (C22) in 2018 en 2019	65

Overzicht van de tabellen

Tabel 1 1. Groeiprognoses van het Internationaal Monetair Fonds, NBB en het Federaal Planbureau	12
Tabel 2-1. Totale omzet in de drie nijverheidssectoren (C20-C21-C22)	17
Tabel 2-2. Productie in de chemische sector (C20-C21-C22); België, eurozone en drie buurlanden	19
Tabel 2-3. Productieprijs in de chemische sector (C20-C21-C22), België, eurozone en drie buurlanden	21
Tabel 2-4. Totaalinvesteringen in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22)	23
Tabel 2-5. Bezettingsgraad van de productiecapaciteit in de chemische sector	25
Tabel 2-6. Tewerkstelling in de drie nijverheidssectoren (C20-C21-C22)	29
Tabel 2-7. Tijdelijke werkloosheid in de chemische nijverheid (C20-C21-C22) – COVID-19-impact	32
Tabel 2-8. Faillissementen en banenverlies ten gevolge van faillissementen in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22)	35
Tabel 2-9. Aantal btw-plichtige ondernemingen in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22), volgens grootte	36
Tabel 2-10. Aantal oprichtingen van ondernemingen in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22), volgens grootte	37
Tabel 2-11. Aantal schrappingen van ondernemingen in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22), volgens grootte	39
Tabel 2-12. Vergelijking van de handelscijfers voor het jaar 2018 volgens het nationale en het communautaire concept	40
Tabel 2-13. Uitvoer van de chemische nijverheid (C20), de farmaceutische nijverheid (C21) en de sector ver-vaardiging van producten van rubber en kunststof (C22)	51
Tabel 2-14. Invoer van de chemische nijverheid (C20), de farmaceutische nijverheid (C21) en de sector vervaardiging van producten van rubber en kunststof (C22)	53
Tabel 3-1. NACE-nomenclatuur van de chemische nijverheid (C20), de levenswetenschappen (C21) en de verwerking van kunststof en rubber (C22)	55
Tabel 3-2. Export van de chemische nijverheid (C20), de farmaceutische industrie (C21) en de kunststof- en rubbersector (C22)	66
Tabel 3-3. Import van de chemische nijverheid (C20), de farmaceutische industrie (C21) en de kunststof- en rubbersector (C22)	68

Voorwoord

In het kader van een nauwere samenwerking tussen de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) en de FOD Economie werd een gemeenschappelijk project op stapel gezet rond sectorale conjunctuuranalyses.

De FOD Economie zet, in samenwerking met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, onder meer zijn expertise in om een uitgebreide conjunctuurstudie te maken van diverse sectoren, zoals de distributie, de voeding, de chemie en de textiel.

Het huidige rapport "Economische conjunctuur in de chemie, lifesciences en de verwerking van kunststof en rubber – november 2020" werd samengesteld door het team van de Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie van de FOD Economie (Chantal Binotto, Arno Noens, David Restiaux, Richard Saka Sapu, Kris Van den Berghe en Vincent Vanesse). Het werd grondig nagelezen door de stuurgroep (Peter Van Herreweghe, Emmanuel De Béthune en Frederik Hoogsteyns).

Het vorige conjunctuurverslag over de ontwikkelingen in die sectoren dateert van 2019 en kunt u raadplegen op de website van de FOD Economie: ["Verslag over de economische conjunctuur in de chemische nijverheid, de lifesciences en de verwerking van kunststof en rubber - oktober 2019"](#).

De positieve ervaringen van die samenwerking en krachtenbundeling bieden talloze perspectieven voor een samenwerking tussen de FOD Economie en de CRB voor andere projecten en studies. De twee directies hebben overigens een protocolakkoord gesloten om dat soort samenwerking structureel in de twee instellingen te verankeren. Ze staan positief tegenover een verdere uitbreiding van die samenwerking rond de sectorale conjunctuuranalyses van de bijzondere adviescommissies van de CRB.

De studie werd afgesloten op 31 oktober 2020.

Executive summary

Economische context

In België en de rest van de wereld is de economische activiteit in 2020 geëvolueerd in lijn met de COVID-19-pandemie. In talrijke landen hebben regeringen, op verschillende niveaus, inperkingsmaatregelen ingevoerd om de verspreiding van het coronavirus te beperken.

Daardoor zou **België** in 2020 een economische recessie van 7,4 % optekenen, waarna het bbp in 2021 met 6,5 % zou opleven. De **wereldeconomie** lijdt ook onder een daling van de economische activiteit in 2020 (-4,4 %) alvorens in 2021 weer aan te trekken (+5,2 %).

Naast de gevolgen van de coronaviruspandemie voor de economie dreigt België op middellange termijn hard getroffen te worden door een harde brexit, aangezien de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk er nog niet in geslaagd zijn om een gemeenschappelijke basis te vinden voor hun handelsbetrekkingen.

Voor de voornaamste **uitdagingen en opportuniteiten** is de coronacrisis op korte termijn een grote uitdaging. Een andere noemenswaardige verandering is de vorming van een nieuwe federale regering, waarvan het beleid over een kernuitstap relevant is voor de chemische sector. Tot slot is de verdere opmars van het duaal leren¹ een positieve ontwikkeling.

Conjunctuur

Het ondernemersvertrouwen in de sector **chemie- en lifesciences** is in 2019 gedaald en ligt onder het gemiddelde op lange termijn. Ondanks de verbetering in het eerste kwartaal van 2020 heeft de COVID-19-pandemie het ondernemersvertrouwen in het tweede kwartaal van 2020 doen kelderen. De laatste ruwe gegevens wijzen echter op een verbetering van het ondernemersvertrouwen in de chemische nijverheid, met waarden die in oktober 2020 zelfs boven hun respectievelijke gemiddelde niveaus lagen.

Omzet

De gecumuleerde omzet **voor de drie sectoren (C20-C21-C22)** daalde in 2019 met 0,9 % ten opzichte van 2018. De drie sectoren werden getroffen door de gezondheidscrisis en de gecumuleerde omzet daalde in de eerste zes maanden van 2020 met 9 % ten opzichte van dezelfde periode in 2019.

De omzet in de chemische nijverheid (C20) is in 2019 met 3,4 % gedaald ten opzichte van 2018 en bedraagt in totaal 36,3 miljard euro, een daling voor het tweede achtereenvolgende jaar. Tijdens de eerste 6 maanden van 2020 was er eveneens sprake van een daling van het omzetcijfer van de chemische nijverheid (C20) met 10,8 % ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar.

Het tempo van de omzetgroei in de **sector lifesciences (C21)** is in 2019 versneld (+4,6 % na +3,1 % in 2018). In de eerste zes maanden van 2020, een jaar later, daalde de omzet echter weer met 4,9 %.

De kunststof- en rubbersector (C22) kende in 2019 een daling van de omzet (-2,1 % tegenover +9 % in 2018), wat een einde maakt aan vijf jaar onafgebroken groei. In de eerste zes maanden van 2019 daalde de omzet in die sector met 10,8 % ten opzichte van dezelfde periode in 2019.

Productie

De productie in de **chemische nijverheid (C20)** in de eurozone is in 2019 met 1,4 % gedaald, net als in de eerste zes maanden van 2020 (-5,7 % op jaarbasis). In België werd tijdens die twee periodes een productiedaling vastgesteld (met respectievelijk 3,1 % en 5,7 %).

De productie binnen de **sector lifesciences (C21)** in de eurozone is met 8 % gestegen in 2019 en dat heeft zich verdergezet in de eerste zes maanden van 2020 (+6,7 % jaar op jaar). De

¹ Leerlingen doen praktische ervaring op in bedrijven tijdens hun schooluren. Dat moet de noden van bedrijven en de vaardigheden van afgestudeerde leerlingen beter op elkaar afstemmen.

productiestijging in de sector lifesciences was in beide periodes bijzonder sterk in België, met groeipercentages met dubbele cijfers.

In 2019 en de eerste zes maanden van 2020 daalde de productie in de **kunststof- en rubbersector (C22)** in de eurozone (-1,9 % en -15,2 % op jaarbasis) en in België (-1 % en -9,3 % jaar op jaar).

Productieprijzen

De productieprijzen in de **chemiesector (C20)** zijn in **2019** met 0,8 % gedaald in de eurozone en met 3,8 % in België. De gegevens voor de eerste zes maanden van 2020 tonen een daling van de productieprijzen op jaarbasis in zowel de eurozone (-4,4 %) als in België (-9,7 %).

In 2017 zijn de productieprijzen binnen de **sector lifesciences (C21)** in de eurozone gedaald met 1,7 % ten opzichte van 2018 en in België gestegen met 2,9 %. In de eerste zes maanden van 2020 zijn de productieprijzen in de eurozone gedaald (-0,8 %), terwijl ze in België zijn blijven stijgen (+5,1 %).

De productieprijzen in de kunststof- en rubbersector (C22) zijn in 2019 licht gestegen in de eurozone (+0,4 %) en ook in België (+0,5 %). In de eerste zes maanden van 2020 zijn de productieprijzen in die sector in de eurozone met 0,4 % gedaald en met 1,9 % ten opzichte van de overeenkomstige periode in 2019.

Investerings

De investeringen in **de drie sectoren samen (C20-C21-C22)** zijn in 2019 in België nogmaals gestegen met 3,1 %. De sector van de lifesciences (C21) is verantwoordelijk voor die stijging. De gecumuleerde investeringen in de drie sectoren zijn met 2 % gedaald in de eerste zes maanden van 2020 ten opzichte van de dezelfde periode in 2019.

De investeringen in de **chemische nijverheid (C20)** zijn in 2019 zeer licht gedaald (-0,1 %). Op basis van de voorlopige gegevens zijn de investeringen in de C20 tijdens de eerste zes maanden van 2020 sterk gegroeid ten opzichte van de eerste zes maanden van 2019 (+6,6 %).

In 2019 zijn de investeringen in de **sector lifesciences (C21)** met 28,4 % gestegen ten opzichte van 2018, terwijl de eerste cijfers voor 2020 een daling van de investeringen laten zien (-9,1 % in de eerste zes maanden van 2020 ten opzichte van de overeenkomstige periode in 2019).

In 2019 kende de **kunststof- en rubbersector (C22)** een aanzienlijke terugval van de investeringen (-17,5 %) na drie jaar van opeenvolgende stijgingen. In de eerste zes maanden van 2020 zijn de investeringen in de kunststof- en rubbersector (C22) opnieuw gedaald (-21,7 %) ten opzichte van de vergelijkbare periode in 2019.

Tewerkstelling

Het aantal arbeidsplaatsen in de **chemische sector** als geheel (C20-C21-C22) volgde een stijgende lijn van 2016 tot het eerste kwartaal van 2020, zowel ten opzichte van het voorgaande kwartaal als een jaar eerder.

De chemische nijverheid (C20) is van alle geanalyseerde sectoren de meest intensieve in termen van tewerkstelling, met een toename van de tewerkstelling in 2019 ten opzichte van 2018. Die stijging (jaar op jaar) werd bevestigd in het eerste kwartaal van 2020. Twee subsectoren waren goed voor 86,8 % van de nieuwe arbeidsplaatsen die in dit eerste kwartaal in de chemische sector zijn gecreëerd (467 van de 538 gecreëerde banen). Het gaat om subsector 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen", de grootste (302 van de 538 gecreëerde arbeidsplaatsen) en subsector 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (165 van de 538 gecreëerde arbeidsplaatsen).

De tewerkstelling binnen **de sector van de lifesciences (C21)** lag in stijgende lijn gedurende het hele jaar 2019 en dat tot het eerste kwartaal van 2020, op jaarbasis. Subsector 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" was goed voor 91,6 % van de gecreëerde arbeidsplaatsen in de loop van het eerste kwartaal van 2020, zijnde 928 van de 1.013 gecreëerde arbeidsplaatsen in de sector lifesciences.

Ook de tewerkstelling in de **kunststof- en rubbersector (C22)** is in 2019 op jaarbasis gegroeid en is ook in het eerste kwartaal van 2020 blijven groeien. 89,4 % van de in het eerste kwartaal van 2020 gecreëerde arbeidsplaatsen bevinden zich in de subsector 22.1 "vervaardiging van producten van rubber", goed voor 135 van de 151 gecreëerde banen in de kunststof- en rubbersector.

Tijdelijke werkloosheid

Het aantal voltijdsequivalenten (vte) dat gebruikmaakt van de tijdelijke werkloosheidsregeling is in het eerste kwartaal van 2020 op jaarbasis gestegen en overtreft voor het eerst sinds 2014 de kaap van duizend personen (+86,4 %, of 579 meer tijdelijke werklozen dan in het overeenkomstige kwartaal van 2019). Dat trieste record werd echter opnieuw gebroken in het tweede kwartaal van 2020, met 6.343 geregistreerde tijdelijke werklozen, 5.833 meer dan in het overeenkomstige kwartaal van 2019. De lockdown en de uitzonderlijke maatregelen die de regering heeft genomen om de COVID-19-pandemie te bestrijden, evenals de economische terugval als door de pandemie, zijn mede verantwoordelijk voor die snelle stijging van het aantal tijdelijke werklozen. Terwijl de cijfers in het derde kwartaal van 2020 lager waren, lagen ze nog steeds hoger dan die van het derde kwartaal van 2019 (1.458 meer tijdelijke werklozen).

Voor het jaarlijkse gemiddelde is het aantal vte's dat gebruikmaakte van de tijdelijke werkloosheidsregeling gestegen met 120 personen tussen 2018 en 2019 (-30,2 %). Tussen de eerste drie kwartalen van 2019 en de eerste drie kwartalen van 2020 was er ook een sterke stijging van het gemiddelde aantal tijdelijke werklozen, een stijging van 502,7 %, wat overeenkomt met een stijging van gemiddeld 2.623 vte's.

Faillissementen en daaraan gekoppeld banenverlies

Verschillende elementen vragen om voorzichtigheid bij de interpretatie van de faillissementscijfers voor het tweede kwartaal van 2020 (zie punt 2.7.1.). Uit de gegevensanalyse blijkt dat het aantal faillissementen in het tweede kwartaal van 2020 voor de gehele chemische sector is gedaald (C20-C21-C22). Er zijn immers drie **faillissementen** geregistreerd, een daling met vier ten opzichte van het vorige kwartaal en met één op jaarbasis. Nagenoeg alle faillissementen deden zich voor in de **kunststof- en rubbersector (C22)**, namelijk twee van de drie geregistreerde faillissementen.

Het aantal **banen dat als door die drie faillissementen verloren ging**, over de volledige chemiesector (C20-C21-C22) kende een gunstigere evolutie tijdens het tweede kwartaal 2020, met drie verloren arbeidsplaatsen (ten opzichte van 102 verloren banen een jaar eerder). Alle banenverlies deed zich voor in de **kunststof- en rubbersector (C22)**.

Btw-plichtige ondernemingen, oprichtingen en schrappingen van ondernemingen

In 2019 waren er in de chemiesectoren (C20-C21-C22) 2.068 btw-plichtige **ondernemingen** geregistreerd, wat 1,1 % meer is dan in 2018. De ondernemingsdynamiek komt uit op 44,7 % in de sector vervaardiging van producten van rubber en kunststof (C22) en op 44,3 % in de chemische nijverheid (C20). 69,8 % van de belastingplichtige ondernemingen situeert zich in de volgende drie subsectoren: 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof" (847 van de 2.068 btw-plichtige ondernemingen), 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (300 van de 2.068 btw-plichtige ondernemingen) en 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten" (296 van de 2.068 btw-plichtige ondernemingen).

Het **aantal startende ondernemingen** in 2019 in alle chemische sectoren (C20-C21-C22) steeg met 11,6 % ten opzichte van 2018. In 2019 werd 59,0 % van die oprichtingen van ondernemingen geschraagd door de chemiesector (C20) en 25,7 % door de sector vervaardiging van producten van rubber en kunststof (C22). Drie subsectoren omvatten 70,1 % van de oprichtingen van die 144 ondernemingen. Het gaat om de volgende subsectoren: 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (51 van de 144 opgerichte ondernemingen), 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof" (34 van de 144 opgerichte ondernemingen), en 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten" (16 van de 144 opgerichte ondernemingen).

In 2019 zijn de **schrappingen van ondernemingen** in de hele chemiesector (C20-C21-C22) ongunstig geëvolueerd ten opzichte van 2018, van 82 schrappingen van bedrijven in 2018 naar 93 in 2019. Die schrappingen gaan voor 46,2 % over de chemische nijverheid (C20) en voor 44,1 % over de kunststof- en rubbersector (C22). 67,7 % van de schrappingen van ondernemingen voor de drie sectoren (C20-C21-C22) situeert zich in drie subsectoren. Het gaat om de volgende subsectoren: 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof" (38 van de 93 geschrapte ondernemingen), 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (16 van de 93 geschrapte ondernemingen) en 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten" (9 van de 93 geschrapte ondernemingen).

In 2019 kenden alle chemiesectoren (C20-C21-C22) een **positief nettosaldo** (144 opgerichte ondernemingen tegenover 93 stopgezette ondernemingen, wat neerkomt op een positief verschil van 51 ondernemingen). De chemische nijverheid (C20) was daarbij goed voor 76,4 % van dat positieve nettosaldo.

Buitenlandse handel

De uitvoer van de **chemische nijverheid (C20)** is in de eerste helft van 2020 sterk gedaald ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar (-11,4 %). Hetzelfde geldt, in nog sterkere mate, voor de invoer (-13,7 %). Desalniettemin daalde het handelsoverschot eveneens van ongeveer 8,9 miljard euro voor de eerste zes maanden van 2019 tot 8,6 miljard euro voor dezelfde periode van 2020. De versterking van die neerwaartse trend in 2020 van zowel de in- als uitvoer is vermoedelijk te wijten aan de COVID-19-pandemie. In het jaar 2019 bleven vooral Duitsland en Nederland de belangrijkste handelspartners voor zowel de uit- als invoer alhoewel in omgekeerde volgorde.

Bij de **farmaceutische nijverheid (C21)** werd het omgekeerde vastgesteld in de eerste zes maanden van 2020. Daar steeg de totale uitvoer met 24,1 %, ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor, terwijl de invoer in die periode steeg met 17,8 %. De handelsbalans liet bijgevolg een verbetering optekenen. De dynamiek van de sector kan mede te wijten zijn aan de COVID-19-pandemie en de daaruit voortvloeiende groeiende vraag naar geneesmiddelen. In 2019 was de belangrijkste uitvoerbesteding de Verenigde Staten, terwijl het meeste werd ingevoerd vanuit Ierland. De uitvoer van **kunststof en rubber (C22)** is in de eerste helft van 2020 gedaald ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor (-9 %), net zoals de invoer (-7,8 %). De handelsbalans vertoont echter nog steeds een overschot (0,59 miljard euro in de eerste helft van 2020). De versterking van die neerwaartse trend in 2020 van zowel de in- als uitvoer is vermoedelijk te wijten aan de COVID-19-pandemie. De buurlanden van België zijn in 2019 de **belangrijkste handelspartners** in de sector, zowel voor de uitvoer als voor de invoer.

1. Economische context

1.1. België

Vooruitzichten

De groeivoorzichten voor België zijn, net als voor veel andere landen, grotendeels naar beneden bijgesteld om rekening te houden met de ongekende wereldwijde gezondheids crisis. Volgens de prognoses die het Federaal Planbureau² in september heeft opgesteld, zou de groei van de economische activiteit in België in 2019 weliswaar 1,7 % bedragen, maar zou die in 2020 met 7,4 % krimpen. Alleen de overheidsuitgaven zullen naar verwachting licht stijgen, voornamelijk door de aankoop van uitrusting voor de bestrijding van de pandemie, terwijl de particuliere consumptie en de investeringsuitgaven naar verwachting sterk zullen dalen, net als de uitvoer en de invoer. De economische activiteit zou zich echter in 2021 herstellen, wanneer een opleving van 6,5 % wordt verwacht.

Die prognoses, die in september 2020 werden opgesteld, gaan er echter van uit dat het herstel in België en in het buitenland niet wordt gefnuikt door nieuwe algemene inperkingsmaatregelen. In België zijn er eind oktober echter nieuwe maatregelen genomen, met een stopzetting van activiteiten die als niet-essentieel worden beschouwd. Het is dan ook meer dan waarschijnlijk dat de toekomstige groeiprognoses naar beneden worden bijgesteld.

Wat de ondernemingen betreft, bestaat er een risico voor hun solvabiliteit door de daling van hun omzet. Dat kan leiden tot talrijke faillissementen en een blijvende stijging van de werkloosheid, met name in sectoren die sterker te lijden hebben onder de gevolgen van de gezondheidsmaatregelen. Gelukkig heeft de regering een aantal maatregelen genomen om de economische activiteit te ondersteunen door het inkomens- en banenverlies te beperken. Het gaat onder meer om de uitbreiding van het stelsel van tijdelijke werkloosheid (met flexibelere toegangsvoorwaarden en een verhoging van de uitkering voor werknemers), het overbruggingsrecht en de premies voor zelfstandigen.

De overheidsfinanciën zullen onder druk komen te staan, met een schuld die eind 2020 naar verwachting ongeveer 117,2 % van het bbp zal bedragen. Bovendien geeft het Federaal Planbureau aan dat 82.000 mensen in België hun baan kunnen verliezen over de komende twee jaar, 2020 en 2021.

Er wordt ook op gewezen dat de brexit een risico op langere termijn vormt voor de Belgische economie, vooral omdat er in dit stadium grote onzekerheid bestaat over het resultaat van de huidige onderhandelingen en de mogelijkheid om tot een akkoord te komen. Op 1 januari verlaat het Verenigd Koninkrijk de Europese interne markt, zijn douane-unie en alle Europese samenwerking en wetgeving die tijdens de overgangperiode in voege is gebleven.

Inflatie

Volgens het Federaal Planbureau³ moet de afkoeling van de **inflatie (ICP)** die in 2019 in België werd vastgesteld (1,44 % tegenover 2,05 % in 2018) in 2020 aanhouden en beperkt blijven tot 0,8 %. De prijzen zouden echter opnieuw stijgen in 2021, wanneer de inflatie (ICP) 1,4 % bereikt. Volgens het Prijzenobservatorium⁴ is de **inflatie (HIPC)** ook in 2019 gedaald tot 1,2 %, 1,1 procentpunt lager dan in 2018. Die daling was vooral te wijten aan een lagere inflatie van energieproducten, maar ook aan een daling van de voedselprijzen.

² Federaal Planbureau, Economische vooruitzichten 2020-2025, oktober 2020.

³ Federaal Planbureau, Indexcijfer der consumptieprijzen-Inflatievooruitzichten.

⁴ Prijzenobservatorium, Analyse van de prijzen: Jaarverslag 2019 van het Instituut voor de nationale rekeningen.

1.2. Europese Unie

Net als België wordt ook de Europese Unie in haar geheel geconfronteerd met dezelfde risico's. Meer bepaald de dreiging van de brexit en de evolutie van de COVID-19-pandemie. Zo voorspelde de Europese Commissie⁵ dat de **Europese Unie** na een groei van 1,5 % in 2019, in 2020 een daling van het bbp van ongeveer 7,4 % zou ondergaan. In 2021 zou het bbp terugkeren naar een positieve groei van 4,1 %. In de **eurozone** zou het bbp dalen van 1,3 % in 2019 naar -8,3 % in 2020. Bovendien zouden **Spanje** en **Italië**, de landen binnen de Europese Unie die het sterkst getroffen zijn door COVID-19, naar verwachting een grote economische recessie doormaken, waarbij het bbp in 2020 met respectievelijk 12,8 % en 10,6 % daalt. Ten slotte zou de daling van het bbp in het **Verenigd Koninkrijk** oplopen tot 9,8 % in 2020.

1.3. Rest van de wereld

Vooruitzichten

Volgens het IMF⁶ krimpt de wereldeconomie, na een groei van 2,8 % in 2019, **naar verwachting in 2020 met 4,4 % door de pandemie, om daarna weer op te leven met 5,2 % in 2021.**

Geografische gebieden

In de ontwikkelde landen was de economische groei beperkt tot 1,7 % in 2019 en werd verwacht dat die in 2020 zou inzakken met een daling van 5,8 %. In de Verenigde Staten zou de economische groei dus dalen van 2,2 % in 2019 tot -4,3 % in 2020. Na een groei van 0,7 % in 2019 zou Japan in 2020 ook een economische recessie van 5,3 % kennen. Van de grote economische zones is het in de eurozone dat de economische activiteit naar verwachting het sterkst zal vertragen in 2020 (-8,3 % in 2020 tegenover +1,3 % in 2019). De economieën van de ontwikkelde landen zouden in 2021 weer opleven met een bbp-groei van 3,9 %, met een positieve groei in elk gebied.

Ook de opkomende en ontwikkelingslanden zien hun economische activiteit naar verwachting in 2020 met 3,3 % afnemen (tegenover met +3,7 % in 2019). Terwijl China naar verwachting een zeer beperkte maar niettemin positieve groei zal kennen (+1,9 % in 2020 tegenover +6,1 % in 2019), zal India naar verwachting een sterke economische recessie doormaken (-10,3 % in 2020 tegenover +4,2 % in 2019).

Tabel 1 1. Groeiprognozes van het Internationaal Monetair Fonds, NBB en het Federaal Planbureau

Vooruitzichten voor de groei van het bbp in %			
	2019	2019 (r)	2020 (r)
Wereld	2,8	-4,4	5,2
Eurozone	1,3	-8,3	5,2
Verenigde Staten	2,2	-4,3	3,1
Japan	0,7	-5,3	2,3
Verenigd Koninkrijk	1,5	-9,8	5,9
België	1,7	-7,4	6,5

(r) = ramingen.

Bron: IMF, [World Economic Outlook, October 2020](#) en Federaal Planbureau, [Economische vooruitzichten 2020-2025, oktober 2020](#).

1.4. Uitdagingen en opportuniteiten

Het **volgende overzicht geenszins is exhaustief**. Enkele elementen hebben de sector echter beïnvloed en vindt u hieronder.

⁵ Europese Commissie, Economische najaarsprognoses 2020: Herstel onderbroken nu heropleving van pandemie onzekerheid vergroot.

⁶ Het Internationaal Monetair Fonds (IMF), World Economic Outlook, oktober 2020.

1.4.1. Coronavirus

Ook de chemie- en de lifesciencesector werden beïnvloed door de **coronacrisis** en die blijft een uitdaging. Bedrijven uit de sector konden eveneens aanspraak maken op **EU-steunmaatregelen, telewerk**⁷ werd aanbevolen sinds juni – na een voorgaande periode waarin dat verplicht was – en zowel federaal als gewestelijk werden bijkomende maatregelen genomen. Zo werden in Vlaanderen bijvoorbeeld extra steunmaatregelen voor export en buitenlandse handel voorzien in het kader van het corona-exitplan van “Flanders Investment & Trade (FIT)”⁸. Ook in de andere gewesten werden extra maatregelen en actieplannen opgezet, zoals Get up Wallonia!⁹ in Wallonië.

Een specifieke uitdaging die gepaard gaat met de coronacrisis is **de groeiende afhankelijkheid van Chinese basisproducten** die in België tot eindproducten worden verwerkt¹⁰. Door de coronacrisis kan de bevoorrading ervan in het gedrang komen.

Anderzijds kan de coronacrisis eveneens een **kans** betekenen voor bedrijven of instellingen in België, door **onderzoek te voeren naar een medicijn**. Zo is het Leuvense robotlabo “Caps-it” het enige volautomatische laboratorium op het allerhoogste bioveiligheidsniveau ter wereld en sinds enkele maanden een cruciale schakel in de zoektocht naar een medicijn¹¹. Een ander voorbeeld is de Pfizer-fabriek in Puurs, die 150 werknemers aanwerft voor de productie van een corona-vaccin¹².

1.4.2. Andere uitdagingen en opportuniteiten

Verder is, volgens Essenscia, de vorming van een **nieuwe federale regering**¹³ een goede zaak, omdat nu aan een ambitieus industrieel beleid voor een duurzaam economisch herstel kan worden gewerkt, waarin de chemie en de lifesciences een sleutelrol kunnen spelen. Cruciale elementen van een daadkrachtig beleid zijn, volgens Essenscia, de internationale concurrentiekracht van de industrie vrijwaren (waarvoor het Observatorium voor de farmaceutische industrie¹⁴ werd opgericht), de energiebevoorrading en jobcreatie. Ook de **kernuitstap**¹⁵ – die op zijn beurt een uitdaging is – en het garanderen van een **adequate mobiliteit**¹⁶, waarbij in het kader van multimodaliteit meer wordt ingezet op transport via pijpleidingen, water en spoor in plaats van de weg, zijn daarbij van belang.

Overige uitdagingen voor de chemie- en lifesciences gaan nog steeds over de **brexit**. Naarmate het einde van de overgangperiode nadert, zal immers ook de **REACH** (“Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals”) -overeenkomst tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU eindigen¹⁷. In een nota waarschuwt CEFIC - de Europese chemische belangenorganisatie - voor mogelijk wijzigende reglementeringen en tarieven¹⁸. Anderzijds zal de relatie tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU op 1 januari 2021 ingrijpend veranderen door de **brexit**.

⁷ Essenscia (05.06.2020), [Telewerk voortaan ook aanbevolen in essentiële sectoren](#).

⁸ Essenscia (15.06.2020), [Corona Exit-plan: extra steunmaatregelen voor export en buitenlandse handel](#).

⁹ Wallonie.be (23.09.2020), [Get up Wallonia ! : la stratégie régionale de l'après-crise](#).

¹⁰ Euractiv (03.04.2020), [La dépendance suicidaire de l'Europe aux médicaments « made in China »](#).

¹¹ De Tijd (03.10.2020), [Leuven robotlabo is spil in mondiale race naar coronaremmers](#).

¹² De Tijd (19.06.2020), [Farmaceutische sector blijft vlot aanwerven](#).

¹³ Essenscia (01.10.2020), [Nieuwe federale regering: nood aan ambitieus industrieel beleid voor duurzaam economisch herstel](#).

¹⁴ FOD Economie (2018), [Observatorium voor de farmaceutische industrie](#).

¹⁵ Essenscia (27.11.2017), [Sluit niet alle kerncentrales in 2025](#).

¹⁶ Essenscia (2019), [Memorandum](#).

¹⁷ Essenscia (01.10.2020) [Brexit: Preparing for a future “UK out of EU REACH scenario”](#).

¹⁸ CEFI (27.05.2020) [European Chemical Industry views on the future-relationship negotiations between the EU and the UK](#).

Hoewel de aangekondigde **automatisatie** van het productieproces door de vaccinproducent GSK¹⁹ in februari 2020 gunstig was voor de competitiviteit, was het dat veel minder voor de werknemers die hun baan bedreigd zien.

Verder worden actief samenwerkingsverbanden en synergieën opgezet in de Belgische chemiesector. Zo sprak het Vlaams industrieforum, bestaande uit de Vlaamse regering en industriefederaties Essenscia, Agoria, Fedustria en Fevia, **de ambitie uit om van Vlaanderen een industriële topregio in Europa te maken**²⁰. Ook schoof Essenscia tien actiepunten naar voren om het groeipotentieel van de Belgische **biotechsector**²¹ maximaal te benutten. Die tien speerpunten focussen op talent, innovatie, financiering, logistiek, wetgeving, ecosysteem, administratieve vereenvoudiging, wetenschap, Europa en tot slot internationaal ondernemen. Eveneens een opmerkelijk verdere stap in duurzaam ondernemen was de opening van het **Circular Materials Center**²² in Kortrijk in oktober. Dat is een gezamenlijk initiatief van POM West-Vlaanderen, Centexbel, KU Leuven en PlastiQ, de opleidingsorganisatie voor de kunststoffensector.

De investeringen blijven gunstig en trekken vooral in de **Antwerpse haven** aan. Zo kreeg **Ineos** in september een gunstig advies voor de bouw van twee fabrieken, die goed zouden zijn voor 400 nieuwe jobs tegen 2025²³.

Daarnaast blijft de chemie- en farmasector sterk inzetten op **duaal leren**, waarbij leerlingen tijdens hun schooluren praktische ervaring in bedrijven opdoen. Dat moet de noden van bedrijven en de vaardigheden van afgestudeerde leerlingen beter op elkaar afstemmen. Nadat duaal leren al werd toegepast bij middelbare scholen, gaat de sector nu nog een stap verder door het praktijkgericht duaal leren eveneens te organiseren in het hoger onderwijs²⁴.

Een van de Europese beleidsprioriteiten, die naar het nationale beleid moet worden vertaald is de **Green Deal**²⁵. De Europese Commissie schuift die als één van de beleidsprioriteiten van de periode 2019-2024 naar voren. Daarbij wordt de nodige aandacht geschonken aan onder andere klimaatneutraliteit, investeringen in milieuvriendelijke technologie en innovatie. Een andere beleidsprioriteit van de Europese Commissie is de verdere **digitalisatie**²⁶, die op zijn beurt uit drie pijlers bestaat:

- een technologie die werkt voor de mensen;
- een eerlijke en concurrerende digitale economie;
- een open, democratische en duurzame samenleving.

De twee beleidsprioriteiten hebben invloed op de manier waarop veel bedrijven opereren, waaronder die in de chemische sector. Het zijn immers ingrijpende structurele veranderingen, waarbij sommigen al met de overgang zijn begonnen maar anderen nog niet. Hoewel dat buiten het bestek van dit economische verslag valt, willen we voorgaande zaken toch vermelden. Bovendien kan het **herstel- en veerkrachtplan**, dat de lidstaten moeten opstellen om Europese subsidies te krijgen, die in dat verband beschikbaar worden gesteld, veel sectoren kansen bieden. Het is echter nog te vroeg om het begin van een dergelijk plan te schetsen.

¹⁹ De Standaard (06.02.2020) [Waaalse groeimotor ziet 720 banen wegvallen](#).

²⁰ Essenscia (18.09.2020) [Vlaams industrieforum gaat van start met ambitie om van Vlaanderen industriële topregio in Europa te maken](#).

²¹ Essenscia (21.09.2020) [bio.be/essenscia schuift 10 actiepunten naar voor om internationaal innovatie- en groeipotentieel Belgische biotechsector maximaal te benutten](#).

²² Essenscia (06.10.2020) [Circular Materials Center geeft boost aan circulaire economie met kunststoffen](#).

²³ De Tijd (23.09.2020) [Ineos krijgt gunstig advies voor start mega-investering Antwerpen](#).

²⁴ Essenscia (01.10.2020) [Chemie- en farmasector gaat voor meer duaal leren in het hoger onderwijs](#).

²⁵ EC (2020) [Een Europese Green Deal](#).

²⁶ EC (2020) [De digitale toekomst van Europa vormgeven](#).

2. Chemische nijverheid (C20), lifesciences (C21), kunststof en rubber (C22)

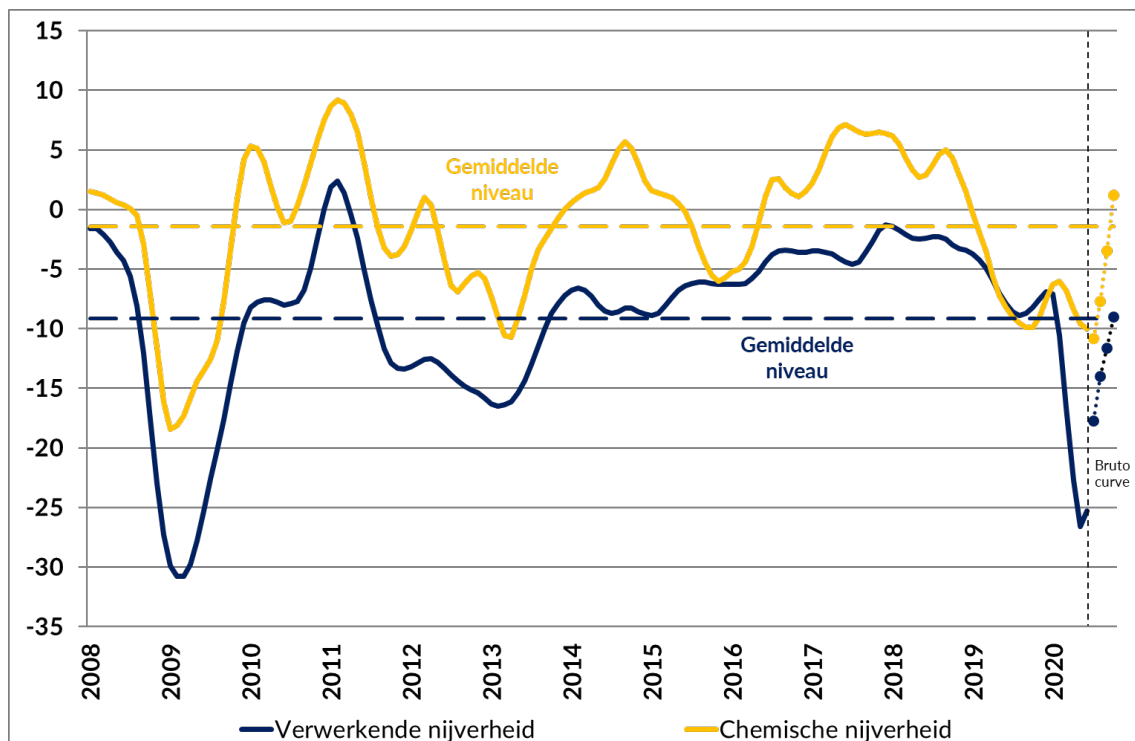
2.1. Conjunctuur

Chemie (inclusief lifesciences)

De conjunctuurcurve in de chemiesector (C20-21), zoals weergegeven in grafiek 2-1, omvat de periode van januari 2008 tot juni 2020, waarbij 2008 het jaar was waarin de economische en financiële crisis begon en waarin ook het begin van de COVID-19-pandemie anno 2020 inbegrepen is. De twee curven (verwerkende nijverheid en chemie) verlopen min of meer in dezelfde richting, ook al zijn de schommelingen in de chemie iets meer uitgesproken. Er is meer vertrouwen dan in de nijverheid in het geheel, zoals blijkt uit het gemiddelde niveau dat sinds 2008 wordt gemeten. Sinds juni 2016 is de afgevlakte curve voor de chemiesector boven het gemiddelde niveau gestegen om in 2019 terug te dalen onder zijn gemiddelde niveau en zelfs tot aan het gemiddelde in de gehele industrie in augustus 2019.

De **COVID-19-pandemie** heeft een groter negatief effect op het vertrouwen van de industrie in zijn geheel, dan voor de chemische nijverheid, die relatief robuust blijkt. Verder blijkt dat sinds april 2020 het vooral de waardering van de orderportefeuille en de prognose van de vraag zijn die het vertrouwen van de ondernemers (brutodata) verzwakt hebben. Sinds juni heeft die tweede zich echter grotendeels hersteld. Tot slot wijzen de laatste ruwe gegevens op een verbetering van het ondernemersvertrouwen in zowel de chemische nijverheid als de verwerkende nijverheid, met waarden die in oktober 2020 boven hun respectievelijke gemiddelde niveaus lagen.

Grafiek 2 1. Bruto- en afgevlakte conjunctuurcurven voor de verwerkende nijverheid en de chemie (a)

(a) NACE Code : 20.1, 20.2, 20.3, 20.4, 20.5, 21.1 et 21.2

Bron: NBB, conjunctuurenquêtes.

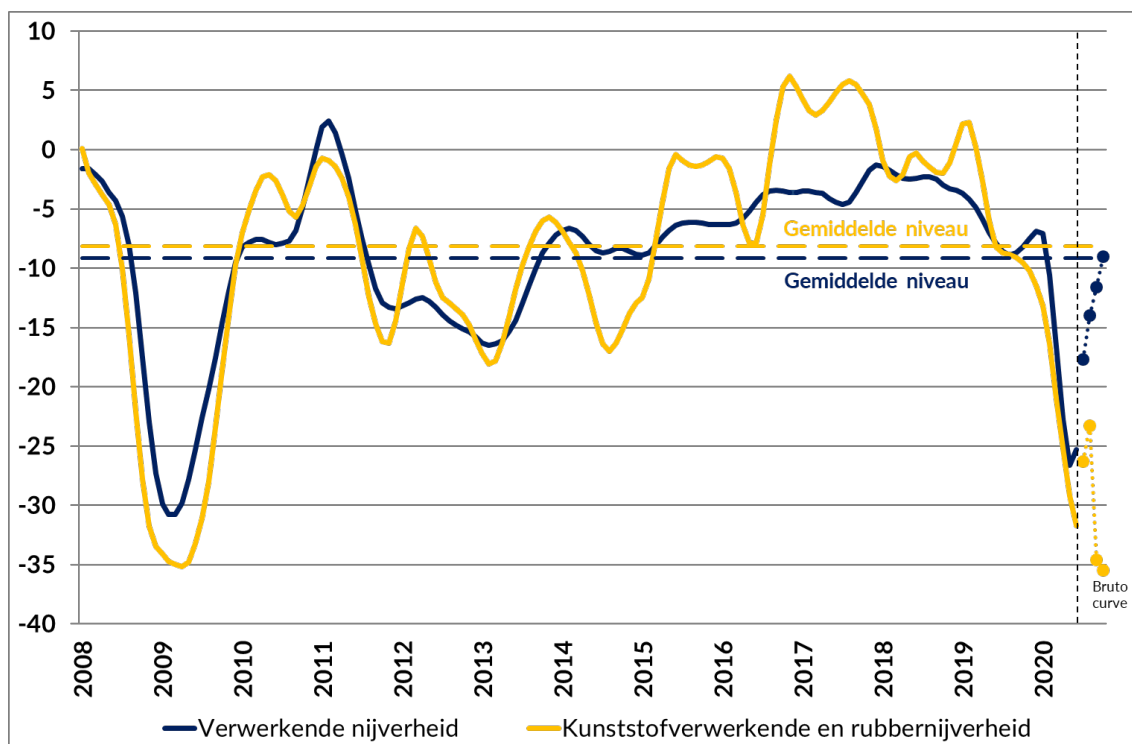
Kunststof en rubber

De betrouwbaarheidscurve in de verwerkende nijverheid en de kunststof- en rubbernijverheid (C22) vertoont tot 2014 (met uitzondering van 2012) een vrij gelijkaardig profiel en een

gelijkaardige omvang. Dat wordt bevestigd door het bijna identieke tienjaarsgemiddelde voor beide nijverheden. De omvang van de variaties neemt daarna echter toe voor de kunststof- en rubbernijverheid. Na een nieuw dieptepunt in mei 2016 nam het vertrouwen in de kunststof- en rubbernijverheid geleidelijk toe en bereikte in augustus 2017 een piek. Sindsdien is het vertrouwensklimaat enigszins verzwakt, met als dieptepunt de huidige COVID-19-pandemie.

In tegenstelling tot de chemische sector (C20-21), blijkt de kunststof- en rubbersector (C22) harder getroffen te zijn door de coronapandemie en daalt het ondernemersvertrouwen zelfs onder het gemiddelde van de industrie. De COVID-19-crisis beïnvloedt vooral de waardering van de orderportefeuille, de prognose van de vraag en werkgelegenheidsvooruitzichten van de werkgevers.

Grafiek 2.2. Bruto- en afgevlakte conjunctuurcurven voor de kunststof- en rubbernijverheid en de verwerkende nijverheid

Bron: NBB (NBB.stat), conjunctuurenquêtes.

2.2. Omzet, productie en productieprijzen

2.2.1. Omzet volgens de btw-gegevens

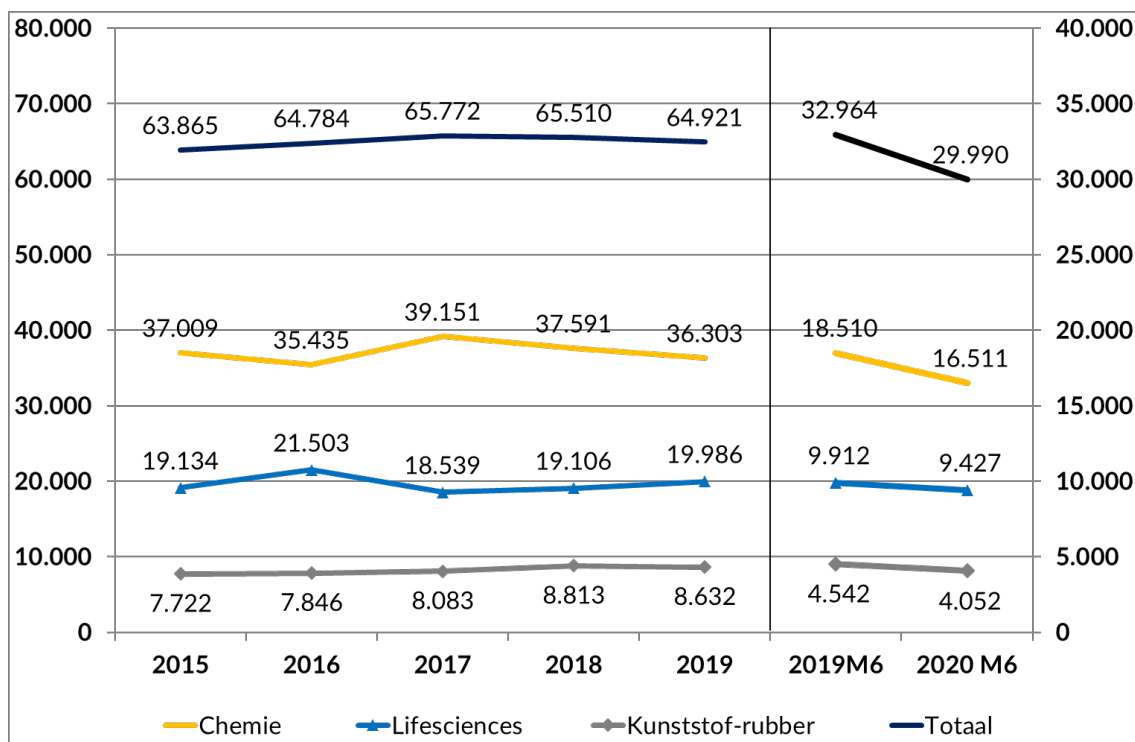
De **gecumuleerde omzet voor de drie sectoren (C20-C21-C22)** is in 2019 met 0,9 % gedaald ten opzichte van 2018 en in de eerste zes maanden van 2020 met 9 % ten opzichte van de overeenkomstige periode in 2019.

Hoewel **het patroon** van de veranderingen in 2019 varieert afhankelijk van de beschouwde sector, is de trend voor alle drie de sectoren in de eerste zes maanden van 2020 neerwaarts ten opzichte van de eerste zes maanden van 2019. De pandemie die de hele planeet heeft getroffen en de ongekende economische crisis die daarop volgde, staan zeker niet los van die evolutie.

De omzet van de **chemische industrie (C20)** is in 2019 op jaarbasis gedaald (-3,4 %) en is in de eerste zes maanden van 2020 sterk gekrompen (-10,8 %) ten opzichte van de overeenkomstige periode in 2019. In de **lifesciences industrie (C21)** steeg de omzet in 2019 met 4,6 % ten opzichte van 2018 en kromp ze eveneens in de eerste helft van 2020, met een daling van 4,9 % op jaarbasis. De in 2014 ingezette opwaartse trend in de verkoop van **kunststoffen en rubber (C22)** is in 2019 tot stilstand gekomen, waarbij de verkoop over het hele jaar genomen met 2,1 % is gedaald. In de eerste zes maanden van 2020 daalde de omzet met 10,8 %.

Grafiek 2-3. Omzet op jaarbasis in de drie nijverheidssectoren (C20-C21-C22); 2015 tot 2019 en eerste 6 maanden van 2020

In miljoen euro, eerste zes maanden op de rechterschaal.

Bron: Statbel, voorlopige gegevens voor de eerste helft van 2020.

Tabel 2-1. Totale omzet in de drie nijverheidssectoren (C20-C21-C22)

In miljoen euro en groei in % ten opzichte van het jaar voordien.

	NACE-code	Totale Omzet						
		2015	2016	2017	2018	2019	2019 M6	2020 M6
Chemie	20	37.009	35.435	39.151	37.591	36.303	18.510	16.511
			-4,3%	10,5%	-4,0%	-3,4%		-10,8%
Lifesciences	21	19.134	21.503	18.539	19.106	19.986	9.912	9.427
			12,4%	-13,8%	3,1%	4,6%		-4,9%
Kunststof-rubber	22	7.722	7.846	8.083	8.813	8.632	4.542	4.052
			1,6%	3,0%	9,0%	-2,1%		-10,8%
Totaal	20-22	63.865	64.784	65.772	65.510	64.921	32.964	29.990
			1,4%	1,5%	-0,4%	-0,9%		-9,0%

Bron: Statbel, voorlopige gegevens voor de eerste helft van 2020.

Chemie (C20)

De omzet in de chemische nijverheid (C20) is in 2019 met 3,4 % gedaald ten opzichte van 2018 en bedraagt in totaal 36,3 miljard euro, een daling voor het tweede achtereenvolgende jaar.

Die daling wordt verklaard door de daling van de verkoop met 6,5 % die wordt vastgesteld in subsector 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten, stikstofproducten en meststoffen, basiskunststoffen en rubber", een subsector die op zich al 74 % (26,8 miljard euro) omvat van de totale omzet van de zes subsectoren die samen de chemische nijverheid vormen (C20). Een tweede subsector, 20.6 "vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels" heeft in 2019 ook een achteruitgang opgetekend, met een omzetsdaling van 63,3 % op jaarbasis.

De andere vier subsectoren zagen hun omzet in 2019 stijgen ten opzichte van 2018. Dat is met name het geval voor de op één na belangrijkste subsector in termen van gewicht (11 % van de

totale omzet van de chemiesector in 2019), 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten", die in 2019 een stijging van de omzet met 11,4 % liet optekenen.

Voor de drie resterende subsectoren steeg de omzet in 2019 met 43,3 % in 20.2 "vervaardiging van bestrijdingsmiddelen en andere agrochemische producten", met 3 % in 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek" en met 6,9 % in 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums".

Tijdens de eerste zes maanden van 2020 daalde ook het omzetcijfer van de chemische nijverheid (C20) met 10,8 % ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Alleen de kleinste subsector, in termen van omvang van de omzet, zag zijn omzet in dezelfde periode stijgen. Het gaat om subsector 20.6 "vervaardiging van synthetische of kunstmatige vezels", die in die periode een omzetstijging van 17,7 % boekte. Het gewicht van die subsector in de chemiesector als geheel is echter minder dan 1 %.

De achteruitgang van de omzet in de dominante subsector, subsector 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen", is groot (-11,3 %). Hetzelfde geldt voor de op één na belangrijkste subsector in termen van gewicht, 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten", waar de omzet in die periode met 12 % is gedaald.

Voor de drie resterende subsectoren bedroeg de omzetsdaling in 2019 17,5 % voor 20.2 "vervaardiging van bestrijdingsmiddelen en andere agrochemische producten", 6 % voor 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek" en met 7,1 % in 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums".

Lifesciences (C21)

Het tempo van de omzetgroei in de sector lifesciences (C21) is in 2019 versneld (+4,6 % na +3,1 % in 2018).

De belangrijkste subsector (98 % van de omzet van de sector) is 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten". In die subsector steeg de omzet in 2019 met 5,8 % tot 19,5 miljard euro, terwijl de omzet van subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische basisproducten" met 27,9 % daalde, na een groei van 85,1 % in 2018.

De gecumuleerde omzet **in de eerste zes maanden van 2020** in de sector van de lifesciences (C21) daalde met 4,9 % ten opzichte van dezelfde periode in het voorgaande jaar, voornamelijk door een omzetsdaling van 5,1 % in de belangrijkste subsector, 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" over dezelfde periode, terwijl de omzet in subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische basisproducten" steeg met 2,3 %.

Kunststof en rubber (C22)

De kunststof- en rubbersector (C22) kende **in 2019** een daling van de omzet (-2,1 % tegenover +9 % in 2018), wat een einde maakt aan vijf jaar onafgebroken groei.

De dalende trend in de twee subsectoren waaruit de sector bestaat, namelijk 22.1 "vervaardiging van producten van rubber" en 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof", verklaart dat resultaat, met een omzetsdaling van respectievelijk 14,3 % en 0,6 % in 2019 ten opzichte van 2018.

In de eerste zes maanden van 2019 zette de daling van de omzet in de kunststof- en rubbersector (C22) zich door, met een daling van 10,8 % in vergelijking met dezelfde periode in 2019 door een gecombineerde daling van de omzet in de subsectoren 22.1 "vervaardiging van producten van rubber" (-13,3 %) en 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof" (-10,5 %).

2.2.2. Productie in de chemische nijverheid volgens de Prodcom-indexen

De doelstelling van de productie-index is het meten van veranderingen in het volume van de toegevoegde waarde op frequente en regelmatige tijdstippen, gewoonlijk op maandbasis. Het gaat er dus om een volume-index te ontwikkelen (niet beïnvloed door prijschommelingen). In de

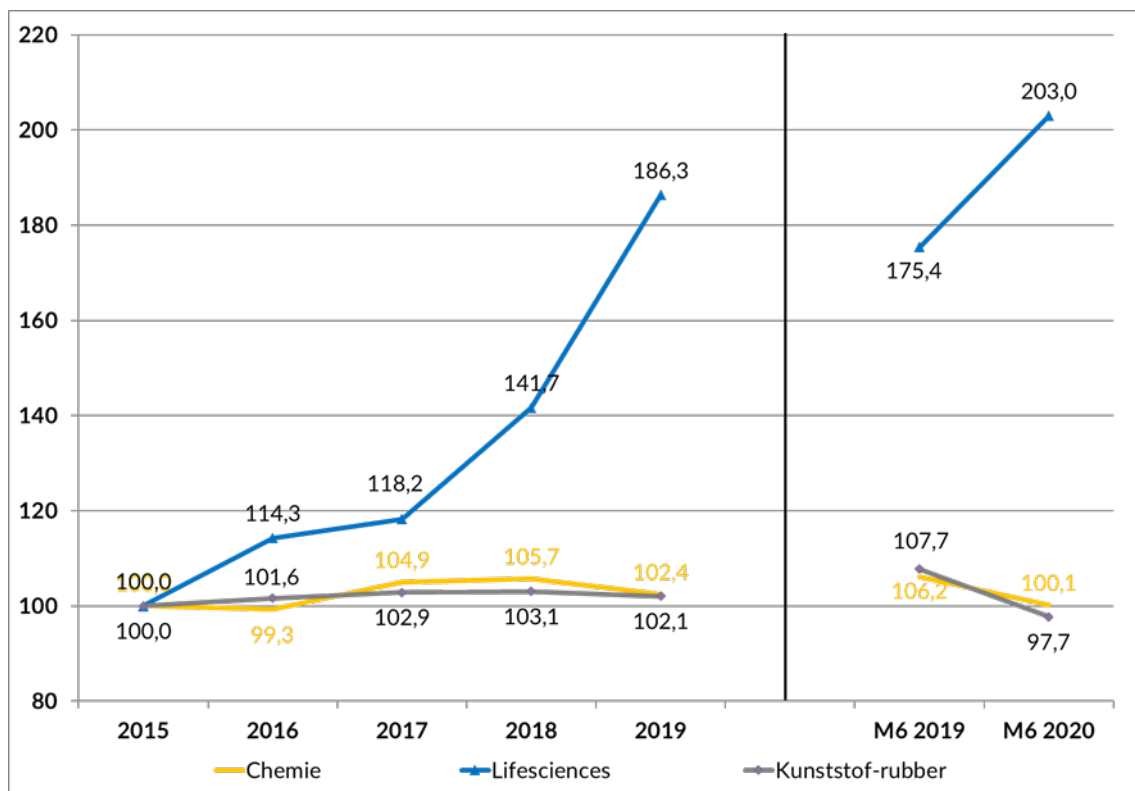
praktijk kan de totale productie echter met verschillende variabelen worden benaderd door uit te gaan van een vast verband tussen de meting van die variabelen en het productievolume.

Voor veel industriële sectoren is de variabele die als benadering van de productie wordt gebruikt, de gedefleerde waarde van de leveringen (+ de waarde van het maatwerk voor een buitenlandse onderneming). De gebruikte deflator is gebaseerd op het indexcijfer van de productieprijzen en de geleverde waarden zijn afkomstig van de maandelijkse enquête naar de industriële productie (Prodcom).

De leveringen waarnaar hier wordt verwezen, gaan uitsluitend over producten die in België zijn vervaardigd (op gelijk welk moment) en verkocht (tijdens de referentieperiode). De vervaardiging van die producten kan door de onderneming zelf of door een nationale onderaannemer verricht zijn. De waarde van de leveringen van in het buitenland geproduceerde en in België verkochte producten wordt dus niet opgenomen in de berekening van de productie-index of in de waarde van de commerciële leveringen.

De productie-indexen worden niet per hoofdactiviteit berekend, maar op basis van de eerste vier cijfers van de opgegeven Prodcom-codes (die overeenkomen met de NACE-klasse).

Grafiek 2-4. Productie-index (Prodcom) in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22) (2015=100).

Bron: Statbel, gegevens in volume, gecorrigeerd voor werkdagen.

Tabel 2-2. Productie in de chemische sector (C20-C21-C22); België, eurozone en drie buurlanden

	Chemie			Lifesciences			Kunststof-rubber		
	$\Delta 2019/2015$	$\Delta 2019/2018$	$\Delta 2020M6/2019M6$	$\Delta 2019/2015$	$\Delta 2019/2018$	$\Delta 2020M6/2019M6$	$\Delta 2019/2015$	$\Delta 2019/2018$	$\Delta 2020M6/2019M6$
Eurozone	-0,2%	-1,4%	-5,7%	21,4%	8,0%	6,7%	4,3%	-1,9%	-15,2%
België	2,4%	-3,1%	-5,7%	86,3%	31,5%	15,8%	2,1%	-1,0%	-9,3%
Duitsland	-3,3%	-3,1%	-3,4%	7,6%	-15,6%	-0,4%	3,7%	-2,3%	-13,4%
Frankrijk	6,7%	0,1%	-13,0%	15,6%	6,4%	6,7%	0,5%	-1,6%	-19,2%
Nederland	3,8%	-3,3%	-5,9%	7,4%	7,3%	4,6%	13,0%	-0,1%	-9,9%

Bron: Eurostat, gegevens in volume, gecorrigeerd voor werkdagen.

Chemie (C20)

In 2019 daalde de productie in de chemische nijverheid (C20) zowel in de gehele eurozone (-1,4 % op jaarbasis) als in Duitsland (-3,1 %), België (-3,1 %) en Nederland (-3,3 %), met uitzondering van Frankrijk, waar de productie zeer licht steeg.

In de eerste zes maanden van 2020 is de productie in de chemische nijverheid (C20) in alle onderzochte gebieden sterk gekrompen. De daling was bijzonder sterk in Frankrijk (-13,0 %). De productie daalde met 3,4 % in Duitsland, 5,7 % in de eurozone en België en 5,9 % in Nederland.

In België is de productie in de chemische nijverheid (C20) in 2019 gedaald, na twee opeenvolgende jaren van groei. Na een stabilisering in 2018 is de productiegroei in de dominante subsector, 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en rubber", gedaald met 5,8 % in 2019. De op één na belangrijkste subsector, 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten", heeft zich in die periode gestabiliseerd, terwijl de andere twee subsectoren hun productie zagen krimpen. De subsectoren 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek" en 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums" noteerden zo een daling van de productie in 2019 ten opzichte van 2018 met respectievelijk +1,9 %, +0,3 %. Wegens de vertrouwelijkheidsparameter worden de twee andere subsectoren van verdelingsmiddelen (20.2) en synthetische vezels (20.6) hier niet besproken.

In de eerste zes maanden van 2020 is de Belgische productie in de chemische nijverheid (C20) met 5,7 % gedaald ten opzichte van dezelfde referentieperiode in 2019. In de dominante subsector, 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten", daalde de productie met 1,4 % op jaarbasis. De productiedaling is met name uitgesproken in de subsectoren 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek" (-20,5 %) en 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten" (8,1 %) terwijl de subsector 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums" een lichte productiestijging van 0,7 % optekende.

Lifesciences (C21)

De productie in de sector lifesciences (C21) is in de eurozone met 8 % gestegen in 2019 ten opzichte van 2018. In België steeg de productie in die sector in 2019 zeer sterk, met 31,5 %. De productie in België heeft daarmee een nieuwe piek bereikt. Ook in Nederland is de productiegroei erop vooruitgegaan (+7,3 %). In Frankrijk bleef de productiegroei sterk, ondanks een lichte vertraging (+6,4 % in 2019 tegenover +6,9 % een jaar eerder). Omgekeerd is in Duitsland de productie van de sector lifesciences (C21) in 2019 met 15,6 % gedaald ten opzichte van 2018.

In de eerste zes maanden van 2020 was de productiegroei op jaarbasis in de sector bijzonder sterk in België (+15,8 %), terwijl ze in Nederland met 4,6 % toenam en in de eurozone en Frankrijk met 6,7 %. De productiegroei in Duitsland in dezelfde referentieperiode is echter licht gekrompen met 0,4 %.

Kunststof en rubber (C22)

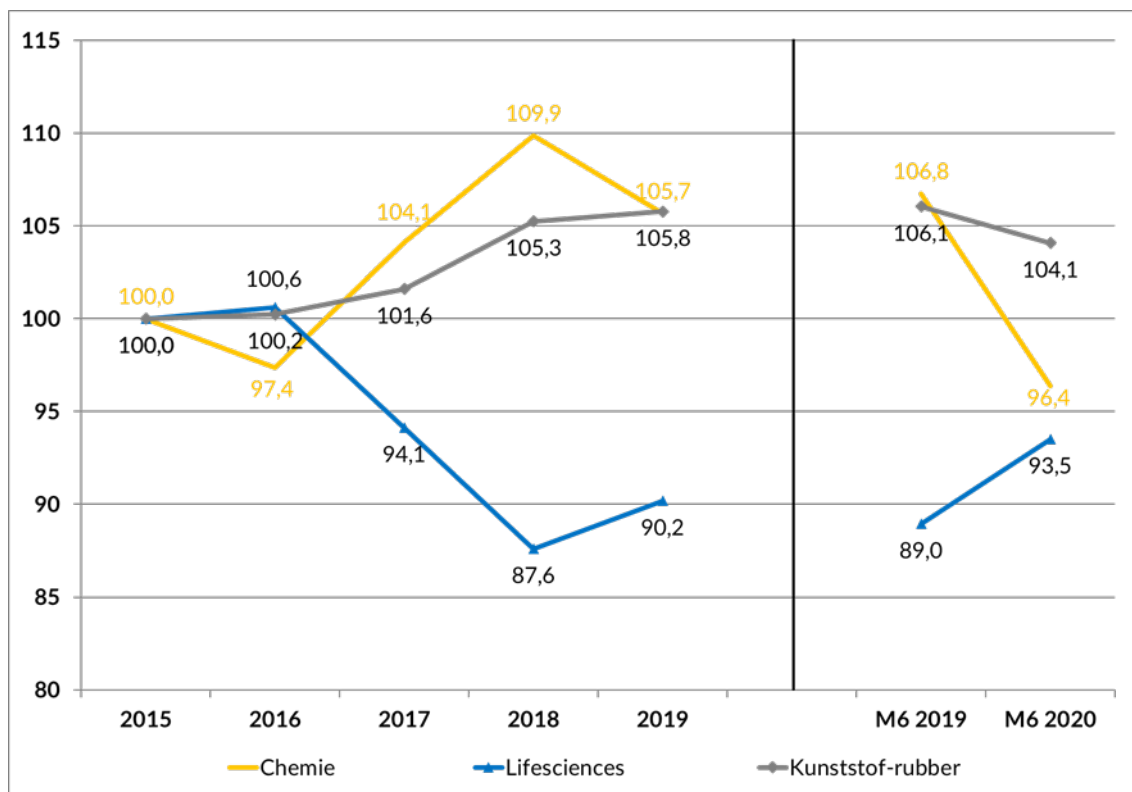
In 2019 daalde de productie in de kunststof- en rubbersector (C22) in de vijf onderzochte gebieden. De eurozone kende een daling van -1,9 % op jaarbasis. De productie in Nederland is het minst gedaald (-0,1 %). In België bedroeg de daling 1 % en in Frankrijk 1,6 %. De daling was het meest uitgesproken in Duitsland (-2,3 % op jaarbasis).

In België staat die daling in contrast met de laatste jaren waarin er zes opeenvolgende stijgingen van de productie waren. Het niveau blijft echter hoog.

De productie in de kunststof- en rubbersector (C22) is in de eerste zes maanden van het jaar in alle vijf de onderzochte gebieden gedaald. Zo bedroeg de daling 15,2 % in de eurozone. Voor de vier onderzochte landen betreft was de daling van de productie in de sector minder uitgesproken in België (-9,3 %) en Nederland (-9,9 %), terwijl in Duitsland (-13,4 %) en Frankrijk percentages in de dubbele cijfers worden opgetekend. In Frankrijk is de productie in de kunststof- en rubbersector in de eerste zes maanden van 2020 met bijna een vijfde gedaald (-19,2 %).

2.2.3. Indexcijfer van de productieprijsen in de chemische nijverheid²⁷

Grafiek 2-5. Indexcijfer van de productie in de chemische sector (C20-C21-C22) (2015=100).

Bron: Statbel, brutogegevens.

Tabel 2-3. Productieprijsen in de chemische sector (C20-C21-C22), België, eurozone en drie buurlanden

	Chemie			Lifesciences			Kunststof-rubber		
	Δ2019/2015	Δ2019/2018	Δ2020M6/2019M6	Δ2019/2015	Δ2019/2018	Δ2020M6/2019M6	Δ2019/2015	Δ2019/2018	Δ2020M6/2019M6
Eurozone	3,0%	-0,8%	-4,4%	-6,0%	-1,7%	-0,8%	1,3%	0,4%	-0,4%
België	5,7%	-3,8%	-9,7%	-9,8%	2,9%	5,1%	5,8%	0,5%	-1,9%
Duitsland	3,7%	0,1%	-2,0%	-1,6%	-0,2%	0,4%	2,0%	1,0%	0,2%
Frankrijk	1,2%	-0,8%	-6,8%	-5,9%	-1,6%	-0,5%	0,4%	-0,2%	-1,6%
Nederland	1,6%	-3,2%	-10,5%	0,8%	3,1%	3,0%	1,9%	0,2%	-0,5%

Bron: Eurostat, onaangepaste gegevens.

Chemie (C20)

In de eurozone daalden de productieprijsen in de chemische nijverheid (C20) in 2019 met 0,8 % ten opzichte van 2018. Ook in Frankrijk (-0,8 %), Nederland (-3,2 %) en België (-3,8 %) zijn ze gedaald. De productieprijsen in Duitsland zijn daarentegen licht gestegen (+0,1 %). Tijdens de eerste zes maanden van 2020 zijn de productieprijsen in de chemische nijverheid in alle

²⁷ Enquête uitgevoerd door Statbel voor het Europese KTS-programma (EC, short-term statistics 1165/98). Zie het koninklijk besluit van 3 juli 2012 betreffende de maandelijkse en driemaandelijke steekproefenquête met het oog op het opstellen van kortetermijnstatistieken.

onderzochte landen achteruitgegaan. De daling bedroeg 4,4 % in de eurozone, 2 % in Duitsland, 6,8 % in Frankrijk, 9,7 % in België en meer dan 10 % in Nederland (-10,5 %).

Lifesciences²⁸ (C21)

In 2019 zijn de productieprijzen binnen de sector lifesciences (C21) in de eurozone gedaald met 1,7 % ten opzichte van 2018. Ze zijn ook gedaald in twee onderzochte landen, namelijk Duitsland (-0,2 %) en Frankrijk (-1,6 %). Daarentegen zijn de productieprijzen in de sector van de lifesciences in 2019 gestegen in België (+2,9 %) en Nederland (+3,1 %). **In de eerste zes maanden van 2020** zijn de productieprijzen gedaald in Frankrijk (-0,5 %) en de eurozone (-0,8 %), terwijl ze zich hebben hersteld in Duitsland (+0,4 %), Nederland (+3 %) en België (+5,1 %).

Kunststof en rubber (C22)

De productieprijzen zijn traditioneel minder volatiel in de kunststof- en rubbersector (C22) dan in de twee andere besproken sectoren. Met de uitzondering van een lichte daling in Frankrijk (-0,2 %) zijn de productieprijzen in 2019 licht gestegen in de eurozone (+0,4 %), net als in de andere drie onderzochte landen, namelijk met 0,2 % in Nederland, 0,5 % in België en 1 % in Duitsland.

In de eerste zes maanden van 2020 zijn de productieprijzen in de sector in de eurozone met 0,4 % gedaald ten opzichte van de overeenkomstige periode in 2019. Tijdens dezelfde periode stellen we eveneens een dalende trend vast voor de productieprijzen in Nederland (-0,5 %), Frankrijk (-1,2 %) en België (-1,9 %). Alleen Duitsland vertoonde in die periode een licht positieve ontwikkeling van de productieprijzen (+0,2 %).

2.3. Investeringen in de chemische sector

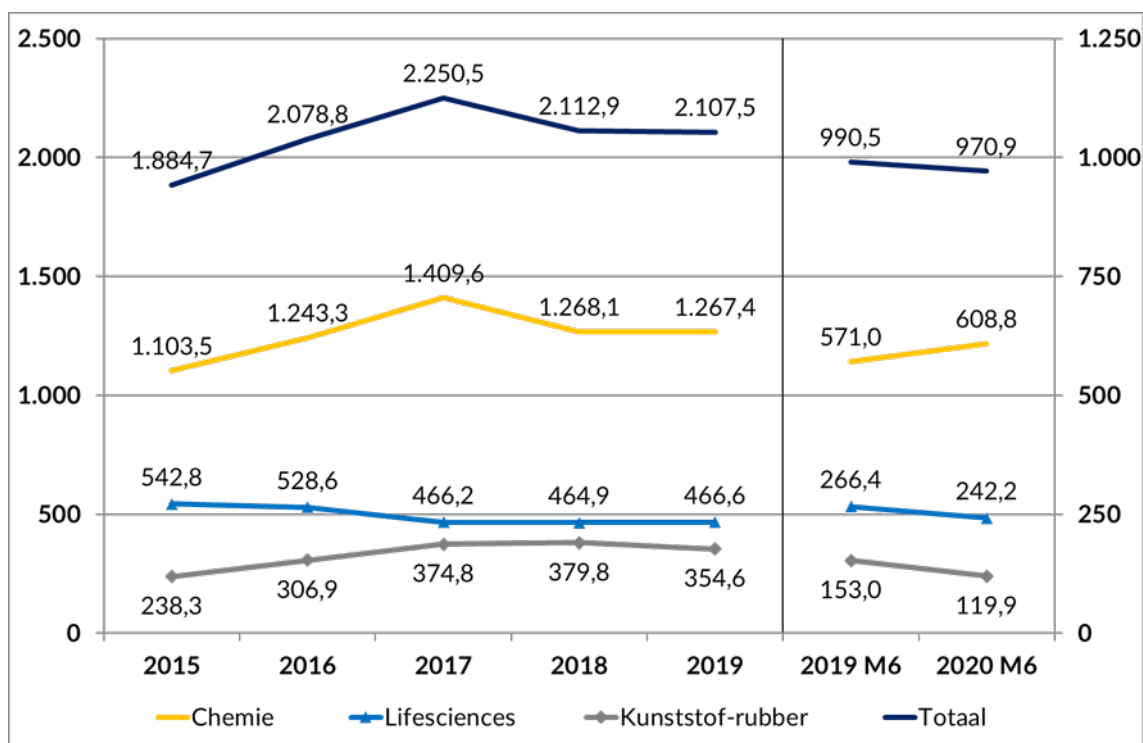
In 2019 zijn de investeringen in de drie sectoren (C20-C21-C22) met 3,1 % gestegen, na een jaar van achteruitgang in 2018 (-6,1 %). Waar in de sector lifesciences (C21) een sterke stijging van de investeringen werd opgetekend (+28,4 %), daalden de investeringen in de chemische nijverheid (C20) met 0,1 %, net als in de kunststof- en rubbersector (C22) (-17,5 %) over dezelfde periode²⁹. De gecumuleerde investeringen in de drie sectoren zijn evenwel met 2 % gedaald **in de eerste zes maanden van 2020** ten opzichte van de eerste zes maanden van 2019. Die daling is met name te verklaren door de zeer sterke versnelling van de daling van investeringen in de kunststof- en rubbersector (C22) en de daling van de investeringen in de lifesciences (C21), terwijl de investeringen in de chemische nijverheid (C21) met 6,6 % zijn toegenomen. Investeringscycli kunnen worden beïnvloed door "one shots" zoals de overname van een onderneming of de bouw van een fabriek, wat de verschillen van jaar tot jaar in bepaalde sectoren verklaart.

²⁸ Het kleine aantal getuigenproducten bij de samenstelling van de indicator van de productieprijzen kan een sterk vertekend beeld opleveren. De indicator moet ook behoedzaam worden aangewend binnen de farmaceutische sector.

²⁹ Voor meer gedetailleerde informatie over investeringen per subsector verwijzen we naar de website van Statbel.

Grafiek 2-6. Investerings in de drie nijverheidssectoren (C20-C21-C22)

In miljoen euro, eerste zes maanden op de rechterschaal.

Bron: Statbel, voorlopige gegevens voor de eerste helft van 2020.

Tabel 2-4. Totaalinvesterings in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22)

In miljoen euro en groei in % ten opzichte van het jaar voordien.

	NACE-code	Totale Investerings						
		2015	2016	2017	2018	2019	2019M6	2020M6
Chemie	20	1.104	1.243	1.410	1.268	1.267	571	609
			12,7%	13,4%	-10,0%	-0,1%		6,6%
Lifesciences	21	543	529	466	465	467	266	242
			-2,6%	-11,8%	-0,3%	0,4%		-9,1%
Kunststof-rubber	22	238	307	375	380	355	153	120
			28,8%	22,1%	1,3%	-6,6%		-21,7%
Totaal	20-22	1.885	2.079	2.251	2.113	2.089	990	971
			10,3%	8,3%	-6,1%	-1,1%		-2,0%

Bron: Statbel, voorlopige gegevens voor de eerste helft van 2020.

Chemie (C20)

De investeringen in de **chemische nijverheid (C20)** zijn in 2019 gedaald. Hoewel het gaat om een zeer beperkte daling (-0,1 %), is het de tweede opeenvolgende daling sinds de piek in 2017 en zelfs sinds 2012.

Met gecumuleerde investeringen van bijna 1 miljard euro **over het hele jaar 2019** vormt de **subsector 20.1** "vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en rubber" duidelijk de meest invloedrijke subsector (goed voor 77 % van de investeringen van de chemiesector). Die sector kende een daling van de investeringen met 3,3 % in de onderzochte periode.

In drie andere subsectoren is er sprake van hogere investeringen in 2019 ten opzichte van 2018, en bij sommige ervan gaat het om zeer sterke stijgingen. De toename van de investeringen bedraagt 29 % in subsector 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek", 4,7 % in

subsector 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums" en 28,7 % in subsector 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten".

De investeringen zijn daarentegen gedaald in de twee andere subsectoren, met een daling van 27,6 % in subsector 20.2 "vervaardiging van verdelgingsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw" en van 71,4 % in subsector 20.6 "vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels".

Op basis van de voorlopige gegevens zijn de investeringen in sector C20 **tijdens de eerste zes maanden van 2020** sterk gegroeid ten opzichte van de eerste zes maanden van 2019 (+6,6 %).

In de eerste zes maanden van 2020 is er in slechts twee **subsectoren** van de chemische nijverheid (C20) een toename van de investeringen t.o.v. het voorgaande jaar. De dominante subsector, 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten, chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen" zag het groeitempo van de investeringen versnellen (+9,4 %) en de investeringen in subsector 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten" zijn zeer sterk toegenomen (+49,8 %).

In de subsectoren 20.2 "vervaardiging van verdelgingsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw" (-6,2 %), 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek" (-41,9 %), 20.4 "vervaardiging van zeep, reinigingsmiddelen en parfums" (-40,9 %) en 20.6 "vervaardiging van synthetische of kunstmatige vezels" (-78,1 %) werd in dezelfde referentieperiode een sterke daling van de investeringen opgetekend.

Lifesciences (C21)

In 2019 groeiden de investeringen in de **sector van de lifesciences (C21)** met 28,4 % ten opzichte van 2018.

In 2019 gebeurde 93 % van de investeringen in de **subsector 21.2** "vervaardiging van farmaceutische producten", waar de investeringen met 29,5 % stegen en de jaarlijkse uitgaven een recordbedrag van meer dan 550 miljoen euro bereikten. De investeringen in subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische grondstoffen" stegen met 16,1 % op jaarbasis. Om privacyredenen kan de evolutie in die twee subsectoren niet in meer detail worden uitgewerkt.

De eerste cijfergegevens van 2020 tonen een daling van de investeringen in de sector lifesciences (C21) (-9,1 % **in de eerste zes maanden van 2020** ten opzichte van de overeenkomstige periode in 2019).

In de loop van **de eerste zes maanden van 2020** zijn de investeringen in **subsector 21.2** "vervaardiging van farmaceutische producten" gedaald met 8,1 %, net als die in subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische grondstoffen" (-19,1 %) op jaarbasis.

Kunststof en rubber (C22)

In 2019 kende de **kunststof- en rubbersector (C22)** een aanzienlijke terugval van de investeringen (-17,5 %) na drie jaar van opeenvolgende stijgingen.

Die daling van de investeringen geldt voor beide subsectoren van de sector, **subsector 22.1** "vervaardiging van producten van rubber", waar de investeringen met 11 % zijn gedaald, hoewel die slechts 11 % van de investeringen van de volledige sector vertegenwoordigen. De investeringen in de dominante subsector 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof" daalden met 18,3 %.

In de eerste zes maanden van 2020 zijn de investeringen in de kunststof- en rubbersector (C22) met meer dan een vijfde gedaald (-21,7 %) ten opzichte van de vergelijkbare periode in 2019.

Op jaarbasis hebben de twee voornoemde subsectoren **in de eerste zes maanden van 2020** een daling van de investeringen gezien, met 21,7 % voor subsector 22.1 en 19,9 % voor subsector 22.2.

2.4. Bezettingsgraad van de productiecapaciteit

Tabel 2-5. Bezettingsgraad³⁰ van de productiecapaciteit in de chemische sector

	20-jarig gemiddelde	2015	2016	2017	2018	2019	2020 I	2020 II	Afwijking in procentpunt			
									2019- 2015	2019- 2018	2020 II- 2019 II	2020 II- 2020 I
Gezamenlijke verwerkende nijverheid	79,48	79,53	80,03	81,28	80,38	79,63	73,00	73,30	0,10	-0,75	-7,10	0,30
Chemische nijverheid	80,68	81,20	80,35	84,20	79,18	74,60	75,50	71,60	-6,60	-4,58	-4,80	-3,90
Chemische basisstoffen	84,05	81,78	78,78	85,73	83,38	77,83	79,20	76,30	-3,95	-5,55	1,60	-2,90
Chemische gebruiksgoederen	78,43	77,20	78,70	79,50	76,35	74,85	70,20	70,20	-2,35	-1,50	-13,20	0,00
Kunststofverwerkende en rubbernijverheid	79,57	75,08	77,83	83,48	80,58	77,78	75,20	75,30	2,70	-2,80	0,60	0,10

Bron: NBB, conjunctuurenquêtes.

De bezettingsgraad van de productiecapaciteit van de **gezamenlijke verwerkende nijverheid** is sinds 2015 gestegen tot en met 2017 tot 81,3 %, maar daalde vervolgens met 0,90 procentpunt in 2018 tot 80,4 % om die dalende trend verder te zetten in 2019 met 79,6 %. Die trend werd verdergezet in het eerste kwartaal van 2020, met een bezettingsgraad van 73 %, wat 6,5 procentpunt onder het 20-jarig gemiddelde van 79,5 % is. Als 2019 met 2015 wordt vergeleken steeg de bezettingsgraad licht met 0,1 procentpunt. In het tweede kwartaal van 2020 was er een lichte verbetering met een bezettingsgraad van 73,3 %. Dat is 0,3 procentpunt beter dan die van het eerste kwartaal van 2020 maar ligt wel 7,1 procentpunt onder het overeenkomstig kwartaal van 2019 dat 80,4 % bedraagt. De vertraging van de economische activiteit door de corona-pandemie en de maatregelen die genomen zijn om ze in te dammen, verklaren zeker waarom het productie-apparaat onder zijn capaciteit werkt.

In de **chemische nijverheid** daalde de bezettingsgraad van de productiecapaciteit in 2019 met 4,6 procentpunt als in vergelijking met 2018. Daardoor ligt de bezettingsgraad van de productiecapaciteit van de chemische nijverheid sinds 2018 met 79,2 % onder het 20-jarige gemiddelde van 80,7 %. Op de langere termijn, een vergelijking van het jaar 2019 tegenover 2015, daalde de bezettingsgraad van de productiecapaciteit met 6,6 procentpunt. Die trend lijkt zich verder te zetten in het tweede kwartaal van 2020 met een productiecapaciteit van 71,6 %, wat 3,9 procentpunt lager is dan het eerste kwartaal van 2020. De productiecapaciteit daalde met 4,8 procentpunt als het tweede kwartaal van 2020 vergeleken wordt met het overeenkomstige kwartaal van 2019. Dat is ver onder het 20-jarige gemiddelde van 80,7 %.

Voor de **chemische basisstoffen** daalde de bezettingsgraad met 5,6 procentpunt als 2019 vergeleken wordt met 2018, terwijl de bezettingsgraad voor **chemische gebruiksgoederen** daalde met 1,5 procentpunt voor dezelfde periode. De bezettingsgraad van de productiecapaciteit voor chemische basisstoffen en ook de chemische gebruiksgoederen bevinden zich sinds 2018 met respectievelijk 83,4 % en 76,4 % onder het 20-jarige gemiddelde (84,1 % en 78,4 %). De daling van de bezettingsgraad zet zich voort in het tweede kwartaal van 2020 voor de chemische basisstoffen op kwartaalbasis (-2,9 procentpunt t.o.v. het vorige kwartaal) maar niet op jaarbasis (+1,6 procentpunt t.o.v. hetzelfde kwartaal van 2019). De bezettingsgraad van de productiecapaciteit voor chemische gebruiksgoederen zijn zowel in het eerste kwartaal van 2020 als het tweede kwartaal van 2020 dezelfde gebleven met 70,2 %. De bezettingsgraad voor chemische gebruiksgoederen van het tweede kwartaal van 2020 daalt met 13,2 procentpunt in vergelijking met het overeenkomstige kwartaal van 2019! Op de langere termijn, een vergelijking met het jaar 2019 t.o.v. 2015, is er een daling van de bezettingsgraad met 4 procentpunt voor chemische basisstoffen en met 2,3 procentpunt voor chemische gebruiksgoederen.

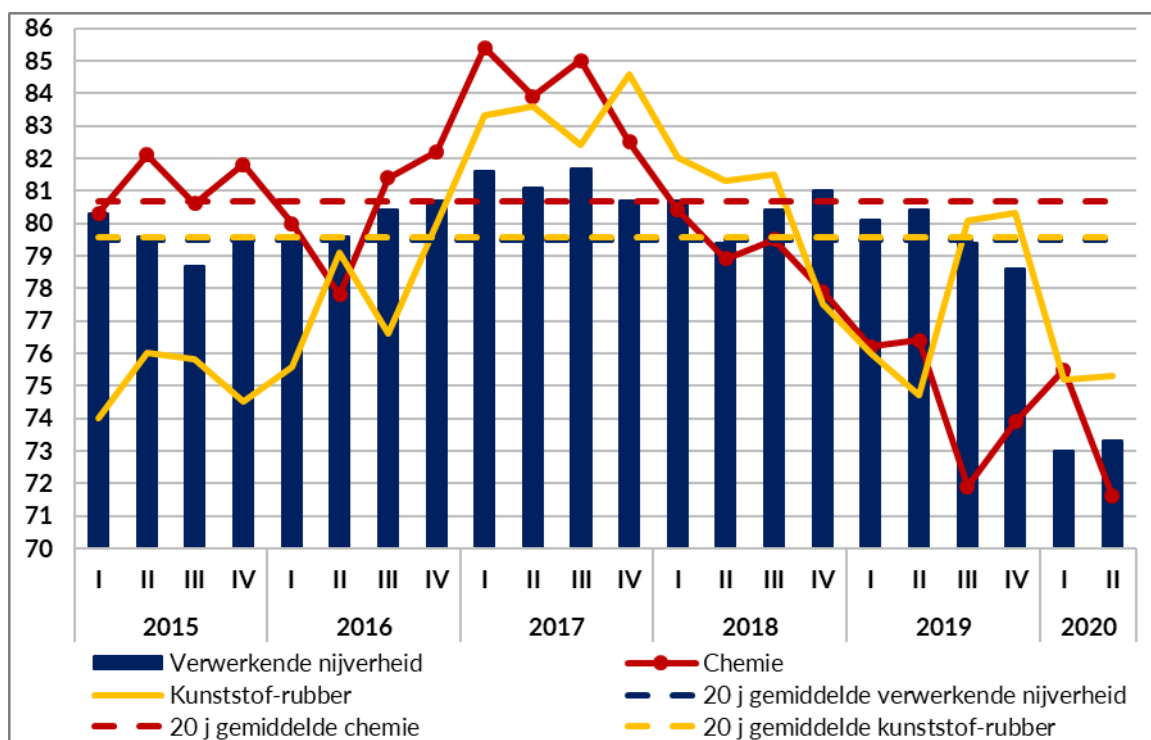
Voor de **kunststofverwerkende en rubbernijverheid** is de bezettingsgraad van de productiecapaciteit als 2019 vergeleken wordt met 2018 met 2,8 procentpunt gedaald, maar dat is minder uitgesproken dan in de chemische nijverheid, die een daling van de bezettingsgraad kende van 4,6 procentpunt voor dezelfde periode. Op de langere termijn, een vergelijking van 2019 t.o.v. 2015, is er echter een stijging van de productiecapaciteit met 2,7 procentpunt. De kunststofverwerkende en rubbernijverheid kende een lichte stijging van de bezettingsgraad met

³⁰ De bezettingsgraad van de productiecapaciteit wordt gemeten op basis van een driemaandelijks studie (januari, april, juli en oktober) van de NBB. De resultaten van oktober (M10) hebben betrekking op de benuttingsgraad van september. De gemiddelde jaarlijkse bezettingsgraad wordt als volgt berekend: $(M4y + M7y + M10y + M1y+1)/4$.

0,1 procentpunt als het tweede kwartaal van 2020 vergeleken wordt met het eerste kwartaal van 2020 en steeg met 0,6 procentpunt als het tweede kwartaal van 2020 vergeleken wordt met het overeenkomstige kwartaal van 2019.

Tot slot heeft de neerwaartse trend van de bezettingsgraad zich in het tweede kwartaal van 2020 verdergezet voor de chemische nijverheid en de chemische basisstoffen. De chemische gebruiksgoederen en de kunststofverwerkende en rubbernijverheid op hun beurt handhaven de status quo in vergelijking met het eerste kwartaal van 2020. Met het coronavirus en de bezettingsgraad van de productiecapaciteit in de onderzochte sectoren die steeds meer afwijkt van hun 20-jarige gemiddelde, is het daardoor weinig waarschijnlijk dat er uitbreidingsinvesteringen gaan plaatsvinden.

Grafiek 2-7. Bezettingsgraad van de productiecapaciteit in de chemische sector

Bron: NBB, conjunctuurenquêtes.

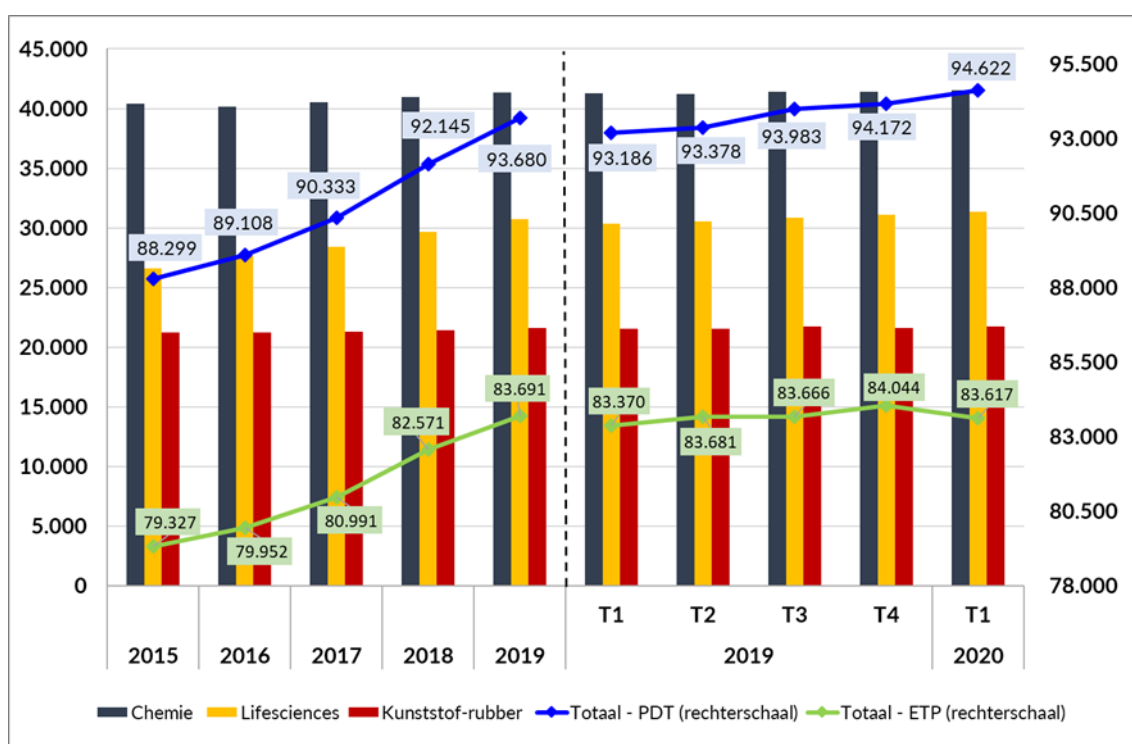
2.5. Tewerkstelling

In 2019 is de werkgelegenheidscurve van de drie sectoren (C20-C21-C22) voor het vierde opeenvolgende jaar op rij gestegen op jaarbasis, van 92.145 banen (wat overeenkomt met 82.571 voltijdse equivalenten) tot 93.680 banen (wat overeenkomt met 83.691 voltijdse equivalenten), een stijging van 1,7 % in termen van arbeidsplaatsen en van 1,4 % in termen van voltijdse equivalenten.

In het eerste kwartaal van 2020 waren de drie sectoren (C20-C21-C22) samen goed voor 94.622 arbeidsplaatsen³¹ (of 83.617 voltijdse equivalenten), wat neerkomt op een stijging van 1,5 % (of 0,3 % in voltijdse equivalenten) ten opzichte van de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar.

Het aantal arbeidsplaatsen in de hele chemiesector (C20-C21-C22) evolueerde op jaarbasis over heel 2019 en in het eerste kwartaal van 2020 in stijgende lijn.

Grafiek 2-8. Tewerkstelling in de drie nijverheidssectoren (C20-C21-C22)

Bron: Gecentraliseerde statistieken van de RSZ, periodegemiddelden.

Chemie (C20)

In 2019 waren er in de chemische nijverheid (C20) 41.330 arbeidsplaatsen (37.294 vte's), een stijging met 0,8 % ten opzichte van het voorgaande jaar (335 meer directe arbeidsplaatsen en 206 vte's meer dan in 2018).

³¹ Het betreft gecentraliseerde RSZ-gegevens. Uitzendarbeid is niet in aanmerking genomen. De statistieken van de ingenomen arbeidsplaatsen aan het eind van een kwartaal komen tot stand door het aantal werknemers te tellen dat in dienst is bij elke werkgever aan het eind van een kwartaal. Werknemers die aan het eind van een kwartaal bij meer dan een werkgever in dienst zijn, worden ook meer dan een keer meegeteld. Het verschil tussen het aantal arbeidsplaatsen en het aantal ingenomen arbeidsplaatsen is uitsluitend toe te schrijven aan die werknemers met verschillende banen. Werknemers die tegelijkertijd meerdere functies bij dezelfde werkgever vervullen (met verschillende statuten of contracten) nemen slechts een enkele arbeidsplaats in. Er wordt enkel rekening gehouden met de kenmerken van de hoofdprestatie. Die wordt geselecteerd op soortgelijke wijze als de hoofdprestatie van de werknemer. Dat komt het meest voor in het onderwijs.

Het aantal werknemers in de chemische nijverheid (C20), de belangrijkste sector voor tewerkstelling van de drie onderzochte sectoren, stijgt eveneens **in het eerste kwartaal 2020**, op jaarbasis. Het aantal werknemers bedraagt 41.529 arbeidsplaatsen (37.175 vte's), een stijging van 0,7 % ten opzichte van het eerste kwartaal van 2019 (+272 arbeidsplaatsen, +101 vte's). Die gunstige ontwikkeling van het personeelsbestand lijkt het einde te bevestigen van de daling van de werkgelegenheid die in 2017 werd waargenomen na meerdere jaren van afnemende werkgelegenheid in de chemische nijverheid (C20).

Met uitzondering van de subsectoren 20.2 "vervaardiging van verdelgsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw" en 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek" en 20.6 "vervaardiging van synthetische of kunstmatige vezels" die in het eerste kwartaal van 2020 op jaarbasis een daling van het personeelsbestand vertoonden, hebben de overige drie subsectoren in het eerste kwartaal van 2020 een stijging van het personeelsbestand gekend. Twee subsectoren zijn daarbij verantwoordelijk voor 86,8 % van de nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd in de chemische nijverheid (467 van de 538 gecreëerde arbeidsplaatsen): in subsector 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen", de belangrijkste, werden 302 arbeidsplaatsen gecreëerd, en in subsector 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" werden 165 arbeidsplaatsen gecreëerd in het eerste kwartaal van 2020. Het moet echter opgemerkt dat er in het eerste kwartaal van 2020, op jaarbasis, een daling van 0,3 % was in termen van vte's. Die daling is vooral toe te schrijven aan de subsector 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek", die 75,4 % van het verlies aan vte's vertegenwoordigde (215 van de 285 vte's).

Lifesciences (C21)

De farmaceutische industrie (C21) noteerde 30.719 arbeidsplaatsen (of 27.477 vte's) **in 2019**, 1.020 meer dan in 2018 (+3,4 %) of 834 vte's meer (+3,1 %).

Net zoals bij de chemische nijverheid lag ook in de sector lifesciences (C21) het aantal werknemers in stijgende lijn **tijdens het eerste kwartaal 2020**, op jaarbasis, goed voor 31.368 eenheden, wat een stijging is van 3,3 % ten opzichte van het eerste kwartaal van 2019 (+1.013 arbeidsplaatsen, +724 vte's). Beide subsectoren van de sector tekenden tijdens het eerste kwartaal 2020 een stijging op van het aantal arbeidsplaatsen, op jaarbasis. Subsector 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" bleek daarbij goed voor 91,6 % van de gecreëerde banen (928 van de 1.13 gecreëerde arbeidsplaatsen) in de sector van de lifesciences.

Kunststof en rubber (C22)

In 2019 telde de kunststof- en rubbersector (C22) 21.637 arbeidsplaatsen (18.919 vte's), een toename van 0,8 % ten opzichte van het voorgaande jaar (+181 banen), of een toename van 0,4 % vte, 80 vte's meer dan in 2018.

De kunststof- en rubbersector (C22) tekende tijdens **het eerste kwartaal van 2020** een stijging op van het aantal werknemers op jaarbasis, met 151 arbeidsplaatsen meer vergeleken met het eerste kwartaal van 2019 (0,7 %). Er was echter een daling van het aantal vte's, met 377 vte's minder dan in het overeenkomstige kwartaal van 2019 (-2 %). Subsector 22.1 "vervaardiging van producten van rubber" is goed voor 89,4 % van het aantal banen dat gecreëerd werd (+135 arbeidsplaatsen) tegenover 10,6 % voor subsector 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof" (+16 arbeidsplaatsen). In termen van vte's is het omgekeerde waar: subsector 22.2 is op dat vlak verantwoordelijk voor de daling die voor de sector als geheel wordt vastgesteld.

Tabel 2-6. Tewerkstelling in de drie nijverheidssectoren (C20-C21-C22)

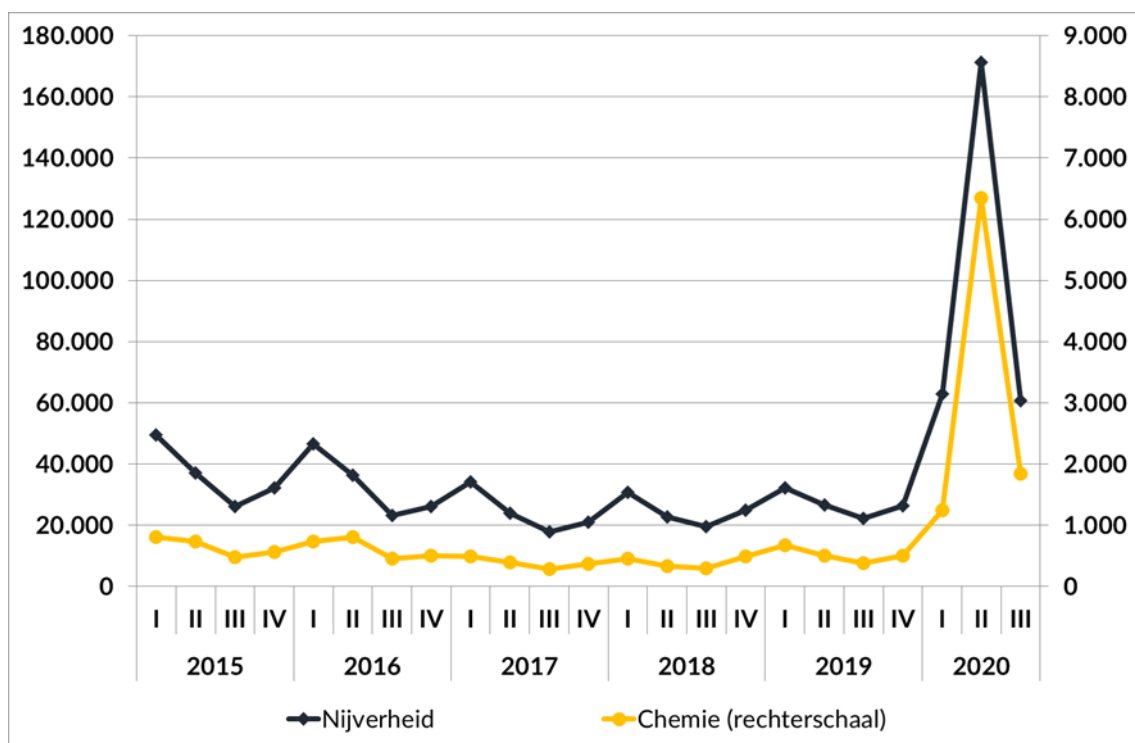
	NACE-code	2015	2016	2017	2018	2019	2019/ 2015	2019				2020 T1
								T1	T2	T3	T4	
Chemie	20	40.428	40.185	40.566	40.995	41.330	2,2%	41.257	41.238	41.388	41.436	41.529
T/T-1		-0,8%	-0,6%	0,9%	1,1%	0,8%	-	0,4%	0,0%	0,4%	0,1%	0,2%
T/T-4								1,0%	0,8%	0,7%	0,8%	0,7%
Lifesciences	21	26.599	27.696	28.445	29.699	30.719	15,5%	30.355	30.555	30.864	31.101	31.368
T/T-1		3,5%	4,1%	2,7%	4,4%	3,4%	-	0,6%	0,7%	1,0%	0,8%	0,9%
T/T-4								3,9%	3,6%	3,2%	3,1%	3,3%
Kunststof-rubber	22	21.272	21.228	21.322	21.451	21.631	1,7%	21.574	21.585	21.731	21.635	21.725
T/T-1		-1,0%	-0,2%	0,4%	0,6%	0,8%	-	1,0%	0,1%	0,7%	-0,4%	0,4%
T/T-4								0,4%	0,3%	1,5%	1,2%	0,7%
Totaal - PDT	20-22	88.299	89.108	90.333	92.145	93.680	6,1%	93.186	93.378	93.983	94.172	94.622
T/T-1		0,4%	0,9%	1,4%	2,0%	1,7%	-	0,6%	0,2%	0,6%	0,2%	0,5%
T/T-4								1,8%	1,6%	1,7%	1,7%	1,5%
Totaal - ETP	20-22	79.327	79.952	80.991	82.571	83.691	5,5%	83.370	83.681	83.666	84.044	83.617
T/T-1		0,4%	0,8%	1,3%	2,0%	1,4%	-	0,7%	0,4%	0,0%	0,5%	-0,5%
T/T-4								1,7%	1,3%	0,9%	1,5%	0,3%

Het weergegeven percentage toont de wijziging ten opzichte van de vorige periode (t/t-1) en ten opzichte van het jaar voordien (t/t-4).

Bron: Gecentraliseerde statistieken van de RSZ.

2.6. Tijdelijke werkloosheid in de chemiesector

Grafiek 2-9a. Tijdelijke werkloosheid in de verwerkende nijverheid en de chemische nijverheid

Bron: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

Terwijl 2018 een einde lijkt te hebben gemaakt aan de dalende trend van de tijdelijke werkloosheid³² die sinds enkele jaren wordt waargenomen, verklaren de ongekende schok voor de wereldeconomie in het licht van de coronapandemie en de maatregelen³³ die de Belgische

³² De tijdelijke werkloosheid varieert volgens de seizoenen. Zo wordt in hoge mate beroep gedaan op tijdelijke werkloosheid in het eerste kwartaal maar slechts in geringe mate in het derde kwartaal. Die indicator moet derhalve van jaar tot jaar worden geëvalueerd.

³³ Werknemers die tegelijkertijd verschillende banen bij dezelfde werkgever uitoefenen (hetzij onder verschillende statuten of contracten), oefenen slechts één baan uit. Alleen de kenmerken van het

regering heeft genomen om ze aan te pakken, de spectaculaire stijging van de tijdelijke werkloosheid in 2020 en meer bepaald in het tweede kwartaal van 2020, zowel voor de verwerkende industrie als voor de chemiesector.

Aangezien het aantal personen dat gebruik heeft gemaakt van de tijdelijke werkloosheidsregeling in het derde kwartaal van 2018 begon te stijgen op jaarbasis, werd de stijging in elk kwartaal van 2019 bevestigd, met echter een daling in het vierde kwartaal van datzelfde jaar in zowel de verwerkende industrie (+5,6 %) als de chemiesector (+0,8 %).

Die stijging is **in de eerste drie kwartalen van 2020** op jaarbasis sterk versneld, zowel in de chemiesector als in de verwerkende industrie. In de eerste drie kwartalen zijn de volgende jaar-op-jaarstijgingen te zien in de **chemiesector**³⁴: +86,4 % in het eerste kwartaal, d.w.z. 579 meer tijdelijk werklozen, +1.142,9 % in het tweede kwartaal, d.w.z. 5.833 meer tijdelijk werklozen, en +378,8 % in het derde kwartaal, d.w.z. 1.458 meer tijdelijk werklozen. In de **verwerkende industrie** bedragen die stijgingen respectievelijk +94,8 % in het eerste kwartaal, d.w.z. 30.583 meer tijdelijk werklozen, +544 % in het tweede kwartaal, d.w.z. 144.755 meer tijdelijk werklozen en +172,7 % in het derde kwartaal, d.w.z. 38.458 meer tijdelijk werklozen.

belangrijkste voordeel worden in aanmerking genomen. Die zal op soortgelijke wijze worden geselecteerd als de belangrijkste uitkering van de werknemer in loondienst. Dat geval doet zich het vaakst voor in de onderwijssector.

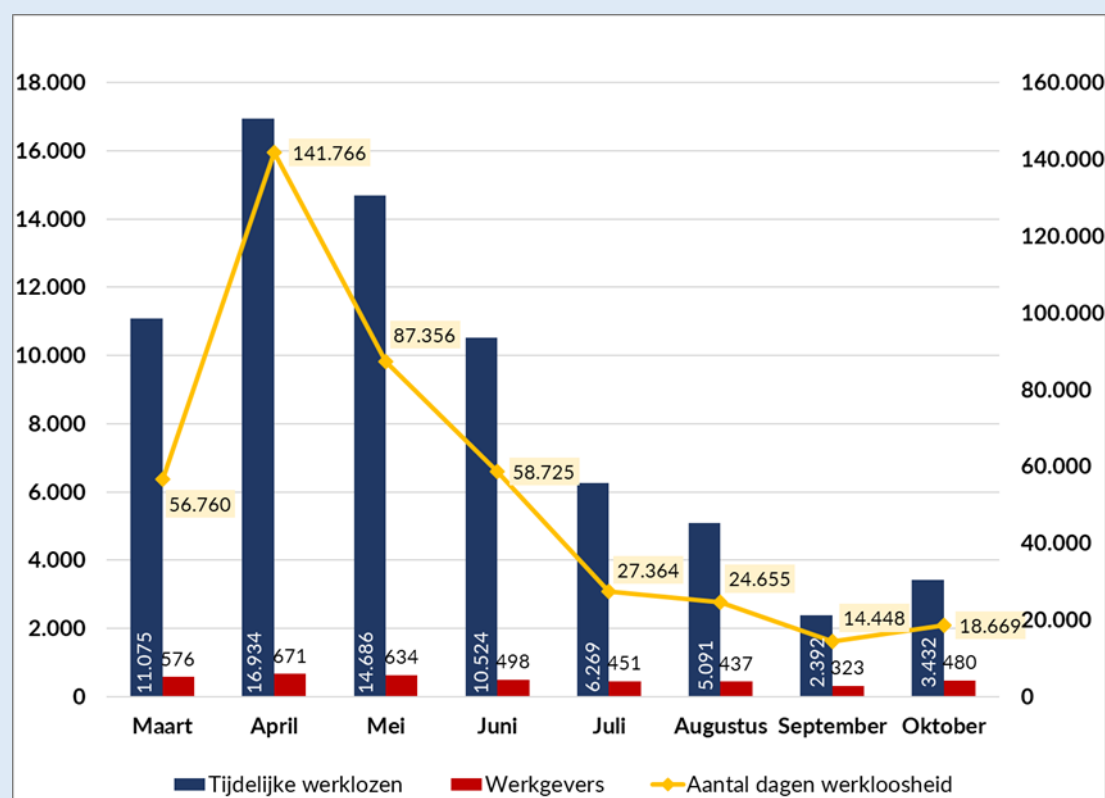
Een vergoeding van 150 euro per maand wordt toegevoegd aan de tijdelijke werkloosheid voor alle betrokken werknemers en werknemers, die door de RVA worden betaald. Die werkloosheidsdagen worden nu gelijkgesteld met en meegerekend in het vakantiegeld en de bedrijven hoeven de tijdelijke werkloosheid niet te verantwoorden.

³⁴ Het betreft de groep "Chemische nijverheid/Vervaardiging van kunstmatige en synthetische vezels" in de RVA-bestanden.

Tijdelijke werkloosheid wegens overmacht door COVID-19³⁵

Door de coronaviruspandemie nam de tijdelijke werkloosheid (zie grafiek 2.9b) door overmacht in de gehele chemische sector (C20-C21-C22) in april spectaculair toe. Die stijging wordt verklaard door het feit dat de federale regering sinds februari de toegang tot tijdelijke economische werkloosheid ("coronaprocedure") voor bedrijven en werknemers heeft vereenvoudigd om de sociaal-economische gevolgen van de pandemie op te vangen. Volgens de RVA werd een sterke stijging van de tijdelijke werkloosheidsuitkeringen verwacht op basis van het aantal meldingen van werkgevers die reeds in februari werden ontvangen en die meer dan 1.000.000 werknemers overschreden.

Grafiek 2-9b. Aanvragen tijdelijke werkloosheid in de chemische nijverheid (C20-C21-C22) – impact COVID-19

Bron: RVA.

In april 2020 waren de drie sectoren (C20-C21-C22) samen goed voor 16.934 tijdelijk werklozen wegens overmacht door COVID-19, wat neerkomt op een stijging van 52,9 % ten opzichte van maart 2020 (d.w.z. 5.859 meer tijdelijk werklozen). Die 16.934 werknemers werden door 671 werkgevers op tijdelijke werkloosheid gezet (95 werkgevers meer dan de vorige maand), goed voor 141.765 dagen werkloosheid.

Vanaf mei tot september 2020 daalde de curve van de tijdelijke werkloosheid wegens overmacht door COVID-19 van de drie sectoren (C20-C21-C22), van 16.934 eenheden in april 2020 tot 2.392 eenheden in september 2020, d.w.z. een daling van 85,8 %. Die daling in mei is ongetwijfeld het gevolg van de versoepeling van de maatregelen die op 3 mei 2020 werd doorgevoerd. Hoewel de tijdelijke werkloosheid sinds mei 2020 afneemt, blijft het niveau van de tijdelijke werkloosheid door overmacht echter hoger dan het niveau van de gebruikelijke tijdelijke werkloosheidscijfers voor de chemiesector als geheel (C20-C21-C2) voorafgaand aan COVID-19.

In oktober 2020 werd opnieuw een stijging vastgesteld van de tijdelijke werkloosheid wegens overmacht door COVID-19, van 2.392 eenheden in september 2020 tot 3.432 eenheden in oktober 2020, d.w.z. een stijging van 43,5 % (+1.040 eenheden). Volgens de RVA³⁶ is die

verhoging het gevolg van de beslissing van de federale regering, die op 6 november 2020 heeft beslist om de vereenvoudigde procedure voor tijdelijke werkloosheid **opnieuw in te voeren** voor alle werkgevers **en werknemers van 01.10.2020** tot en met 31.03.2021, waarmee dus opnieuw wordt afgeweken van de strikte definitie van het begrip overmacht. Daardoor konden werkgevers die geen gebruik meer konden maken van de vereenvoudigde procedure (omdat zij niet als bijzonder getroffen onderneming konden worden beschouwd of niet tot een bijzonder getroffen sector behoorden en dus sinds 1 september 2020 moesten terugvallen op tijdelijke werkloosheid om economische redenen) zich sinds 1 oktober 2020 opnieuw beroepen op tijdelijke werkloosheid door overmacht aan de hand van de vereenvoudigde procedure. Die afwijking ging ook over de specifieke redenen van tijdelijke werkloosheid door overmacht in verband met quarantaine of voor kinderopvang door de sluiting van de crèche, de school of het opvangcentrum voor gehandicapten door een maatregel om de verspreiding van het coronavirus te beperken.

Tabel 2-7. Tijdelijke werkloosheid in de chemische nijverheid (C20-C21-C22) – COVID-19-impact

	NACE-Code	Verklaringen van tijdelijke werkloosheid door overmacht als gevolg van het coronavirus 2020							
		Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober
Chemie	20	3.585	6.539	5.964	4.427	2.439	1.763	643	1.081
M/M-1		-	82,4%	-8,8%	-25,8%	-44,9%	-27,7%	-63,5%	68,1%
Lifesciences	21	437	500	422	281	400	448	177	303
M/M-1		-	14,4%	-15,6%	-33,4%	42,3%	12,0%	-60,5%	71,2%
Kunststof-rubber	22	7.053	9.895	8.300	5.816	3.430	2.880	1.572	2.048
M/M-1		-	40,3%	-16,1%	-29,9%	-41,0%	-16,0%	-45,4%	30,3%
Totaal	20-22	11.075	16.934	14.686	10.524	6.269	5.091	2.392	3.432
M/M-1		-	52,9%	-13,3%	-28,3%	-40,4%	-18,8%	-53,0%	43,5%

Bron: RVA.

Chemie (C20)

Over de periode maart-september 2020 werd in de chemische nijverheid (C20) in april 2020 een stijging vastgesteld voor tijdelijke werkloosheid door COVID-19, een stijging van 82,4 % met 6.539 eenheden (wat overeenkomt met 45.506 dagen tijdelijke werkloosheid), tegenover 3.585 eenheden (wat overeenkomt met 16.358 dagen tijdelijke werkloosheid) een maand eerder, d.w.z. 2.954 eenheden meer. Vanaf mei tot september 2020 daalde het aantal tijdelijk werklozen door het coronavirus in de chemische nijverheid (C20).

In oktober 2020 telde de chemische nijverheid (C20) 1.081 tijdelijk werklozen wegens overmacht door COVID-19 (d.w.z. 4.996 dagen tijdelijke werkloosheid), een stijging van 68,1 % ten opzichte van de voorgaande maand (d.w.z. 438 eenheden meer dan in september 2020). Die evolutie in het aantal werknemers is het gevolg van de beslissing van de federale regering van 6 november 2020, waardoor wordt afgeweken van de strikte definitie van overmacht (zie supra). Met de nieuwe lockdown zou die stijgende trend eind november 2020 kunnen worden bevestigd.

In alle **subsectoren** is de tijdelijke werkloosheid wegens overmacht als door COVID-19 in oktober 2020 op maandbasis gestegen met 438 eenheden. Vier subsectoren zijn goed voor 96,6 % van het aantal tijdelijk werklozen door het coronavirus in de chemische nijverheid (1.044 van 1.081 tijdelijk werklozen, wat overeenkomt met 4.798 van 4.996 dagen tijdelijke werkloosheid, of 96 %): subsector 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen", de belangrijkste, was goed voor 450 tijdelijke werklozen; subsector 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" telde 243 tijdelijk werklozen; subsector 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten

³⁵ De gegevens zijn specifiek voor COVID-19 en zijn verzameld door de vereenvoudigde procedure ("coronaprocedure") in overweging te nemen.

³⁶ RVA, [Tijdelijke werkloosheid door de coronacrisis Covid-19 – Terugkeer naar de vereenvoudigde procedure vanaf 01.10.2020](#).

telde 187 tijdelijk werklozen en subsector 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek" telde 164 tijdelijk werklozen.

Lifesciences (C21)

In de periode maart-september 2020 volgde de farmaceutische industrie (C21) dezelfde trend als de chemische nijverheid (C20) met een stijging van de tijdelijke werkloosheid door COVID-19 in april 2020. De tijdelijke werkloosheid is in april 2020 gestegen met 14,4 % ten opzichte van maart 2020, met 500 eenheden (wat overeenkomt met 6.569 dagen tijdelijke werkloosheid) vergeleken met 437 eenheden (of 3.132 dagen tijdelijke werkloosheid) een maand eerder (d.w.z. 63 eenheden meer, of 3.437 extra dagen tijdelijke werkloosheid). Van mei tot september 2020 was er een neerwaartse trend in het aantal tijdelijk werklozen door het coronavirus in de farmaceutische industrie (C21).

In oktober 2020 telde de farmaceutische industrie (C20) 303 tijdelijk werklozen door overmacht door COVID-19 (namelijk 1.332 dagen tijdelijke werkloosheid), een stijging van 71,2 % ten opzichte van de voorgaande maand (d.w.z. 126 eenheden meer dan in september 2020, wat neerkomt op 515 dagen tijdelijke werkloosheid). Beide subsectoren van de farmaceutische industrie (C21) kenden een toename van de tijdelijke werkloosheid wegens overmacht door van COVID-19 in oktober 2020. Subsector 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" alleen al is goed voor 82,5 % van het aantal in oktober 2020 geregistreerde tijdelijk werklozen, namelijk 250 van de 303 geregistreerde eenheden.

Kunststof en rubber (C22)

In de geanalyseerde periode maart-september 2020 is in kunststof- en rubbersector (C22), net als de andere twee sectoren, de tijdelijke werkloosheid door COVID-19 gestegen in april 2020. Van de drie sectoren is die sector het sterkst getroffen door tijdelijke werkloosheid door overmacht. De tijdelijke werkloosheid is er op maandbasis gestegen met 40,3 %, met 9.895 eenheden (wat overeenkomt met 89.691 dagen tijdelijke werkloosheid), vergeleken met 7.053 eenheden (of 37.270 dagen tijdelijke werkloosheid) een maand eerder (d.w.z. 2.842 eenheden meer, of 42.421 extra dagen tijdelijke werkloosheid).

Van mei tot september 2020 daalde het aantal tijdelijk werklozen door het coronavirus in de kunststof- en rubbersector (C22).

In oktober 2020 telde de kunststof- en rubbersector (C22) 2.048 tijdelijk werklozen door overmacht door COVID-19 (d.w.z. 12.341 dagen tijdelijke werkloosheid), een stijging van 30,3 % ten opzichte van de voorgaande maand (d.w.z. 476 eenheden meer dan in september 2020, wat neerkomt op 1.869 dagen tijdelijke werkloosheid). Beide subsectoren van de kunststof- en rubbersector (C22) hadden te kampen met een toename van het aantal tijdelijk werklozen wegens overmacht door COVID-19 in oktober 2020. Subsector 22.2 "vervaardiging van kunststof producten" alleen al is goed voor 83,5 % van het aantal in oktober 2020 geregistreerde tijdelijk werklozen, namelijk 1.711 van de 2.048 geregistreerde eenheden.

2.7. Ondernemerschap

2.7.1. Faillissementen en banenverlies ten gevolge van faillissementen

In dat deel analyseren we de feitelijke gegevens, d.w.z. gegevens zoals gepubliceerd door de Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium (Statbel). Er moet namelijk rekening worden gehouden met het feit dat er een zekere vertraging bestaat tussen de stopzetting van de economische activiteit en de faillietverklaring door de rechtbank van koophandel en dat de gevolgen op economisch vlak dus pas na verloop van een bepaalde periode zichtbaar worden in de cijfers. Daarnaast hebben de rechtbanken van koophandel en de handelsregisters hun activiteiten beperkt tot 18 mei 2020 vanwege de inperkingsmaatregelen die tijdens de COVID-19-crisis zijn genomen. Daarnaast was er een tijdelijk moratorium³⁷ van kracht tot 17 juni 2020, om bedrijven die vóór 18 maart 2020 gezond waren te helpen tegen de gevolgen van de COVID-19-crisis en de daaraan verbonden solvabiliteitsproblemen. Door die tijdelijke "bevrozing" van faillissementen werden deze bedrijven beschermd tegen inbeslagnames, aangezien de ondernemingsrechtbanken ze niet failliet konden verklaren.

Wij roepen de lezer dan ook op om voorzichtig te zijn bij de interpretatie van de faillissementsgegevens, in het licht van bovengenoemde elementen, aangezien de cijfers van het tweede kwartaal enigszins "onderschat" zijn. Het zal blijvend aandacht moeten gaan naar de evolutie van het aantal faillissementen in de volgende kwartalen.

De analyse op basis van de beschikbare gegevens toont dat **in 2019** het aantal faillissementen steeg in alle drie sectoren (C20-C21-C22) ten opzichte van 2018. Het steeg van 11 naar 14 faillissementen, een stijging van 27,3 % (3 faillissementen meer). Het banenverlies door de faillissementen volgde eenzelfde curve, van 81 naar 105 verloren arbeidsplaatsen (een stijging van 29,6 %, d.w.z. 24 arbeidsplaatsen minder). In 2019 vond 57,1 % van de faillissementen (8 van de 14 faillissementen) plaats in de kunststof- en rubbersector (C22), tegenover 35,7 % van de faillissementen voor de chemische nijverheid (C20), terwijl net die sector (C20) 79 % vertegenwoordigde van het banenverlies door faillissementen (83 van de 105 verloren banen), vergeleken met 20 % voor de sector van de kunststof- en rubbersector (21 van 105 verloren banen).

In het tweede kwartaal van 2020 kende de gehele chemiesector (C20-C22) slechts één bedrijfsfaillissement, vier eenheden minder dan het vorige kwartaal en één eenheid minder dan het overeenkomstige kwartaal in 2019. Die vier faillissementen hebben geleid tot drie verloren arbeidsplaatsen.

Het merendeel van de faillissementen in het tweede kwartaal van 2020 vond plaats in de kunststof- en rubbersector (C22) (twee van de drie geregistreerde faillissementen), waar samen het totale banenverlies werd vastgesteld (drie banen verloren).

³⁷ Statbel geeft in zijn publicaties aan dat het koninklijk besluit dat op 24 april 2020 in het Belgisch Staatsblad werd gepubliceerd, voorzag in een tijdelijke bevrozing van de faillissementsprocedures voor bedrijven die zwaar getroffen waren door de coronacrisis, maar die nog steeds in goede financiële gezondheid verkeerden tot 18 maart. De tijdelijke bevrozing eindigde op 17 juni. De meest recente cijfers van Statbel over het aantal faillissementen in België geven dus lagere cijfers in 2020 dan in 2019 voor de maanden maart tot juni. Ondanks de maandelijkse publicatie van die cijfers door Statbel kan de impact van COVID-19 op het aantal faillissementen dus pas over enkele maanden worden geverifieerd.

Tabel 2-8. Faillissementen en banenverlies ten gevolge van faillissementen in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22)

	NACE-Code	2015	2016	2017	2018	2019	2019				2020	
							I	II	III	IV	I	II
Faillissementen	20-22	21	15	18	11	14	5	4	2	3	7	3
	20	5	6	9	7	5	2	1	0	2	4	1
	21	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0
	22	15	8	8	3	8	3	3	1	1	2	2
Verloren arbeidsplaatsen	20-22	263	102	61	81	105	2	102	1	0	191	3
	20	175	4	18	32	83	1	82	0	0	189	0
	21	0	9	1	0	1	0	0	1	0	0	0
	22	88	89	42	49	21	1	20	0	0	2	3

Bron: Statbel.

Chemie (C20)

In het tweede kwartaal van 2020 registreerde de chemische nijverheid (C20) slechts één **bedrijfsfaillissement**, drie eenheden minder dan in het vorige kwartaal, maar een status-quo op jaarbasis. Dat faillissement vond plaats in subsector 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten".

Met betrekking tot het **banenverlies ten gevolge van faillissementen**, kende de chemische nijverheid (C20) een gunstige evolutie tijdens het derde kwartaal van 2020 ten opzichte van dezelfde periode in 2019. Er was slechts één faillissement in het tweede kwartaal, maar dat heeft niet geleid tot verlies van arbeidsplaatsen.

Lifesciences (C21)

De sector van de lifesciences (C21) kende **geen faillissementen in het tweede kwartaal van 2020**, een daling van één eenheid ten opzichte van het vorige kwartaal, maar een status quo op jaarbasis. Bijgevolg zijn er **geen gerelateerde banenverliezen in het tweede kwartaal van 2020**.

Kunststof en rubber (C22)

In het tweede kwartaal van 2020 werden in de sector van de vervaardiging van rubber- en kunststofproducten (C22) de meeste **bedrijfsfaillissementen** geregistreerd over de drie sectoren (C20-C21-C22) (2 op een totaal van drie faillissementen). Dat is een status quo ten opzichte van het vorige kwartaal. De situatie is echter verschillend als op jaarbasis wordt gekeken. Het aantal faillissementen is namelijk gedaald van drie faillissementen in het tweede kwartaal van 2019 tot twee faillissementen in het tweede kwartaal van 2020. Die twee faillissementen geven aanleiding tot drie **banenverliezen**, d.w.z. het totale banenverlies van de hele chemiesector (C20-C21-C22). Die banenverliezen bevinden zich voornamelijk in de subsector 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof".

2.7.2. Oprichtingen, schrappingen en btw-inschrijvingen van ondernemingen

Btw-plichtige ondernemingen

In 2019 liet de hele chemiesector (C20-C21-C22), met 2.068 btw-plichtige ondernemingen, een groei optekenen van hun aantal van 1,1 % ten opzichte van een jaar eerder. Ook het aantal belastingplichtigen steeg met 7,9 % ten opzichte van 2015 (van 1.916 naar 2.068), goed voor een stijging van 152 ondernemingen.

In 2019 komt de ondernemingsdynamiek uit op 44,7 % binnen de **sector** van de vervaardiging van rubber- en kunststofproducten (C22) en op 44,3 % binnen de chemische nijverheid (C20).

Van de 2.068 btw-plichtige ondernemingen geregistreerd in de hele chemiesector (C20-C21-C22) in 2019, namen drie **subsectoren** 69,8 % van de btw-plichtige ondernemingen voor hun rekening. Het gaat om de volgende drie subsectoren: 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof" (847 van de 2.068 btw-plichtige ondernemingen), 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (300 van de 2.068 btw-plichtige ondernemingen) en 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten" (296 van de 2.068 btw-plichtige ondernemingen).

Tabel 2-9. Aantal btw-plichtige ondernemingen in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22), volgens grootte

Klassen	NACE code	2015	2016	2017	2018	2019	2019	
							Relatief aandeel in elke categorie	Relatief aandeel in totaal
minder dan 5 werknemers	20-22	1.141	1.189	1.203	1.262	1.271	100,0%	61,5%
	20	461	491	515	548	575	45,2%	62,7%
	21	130	137	142	158	159	12,5%	70,4%
	22	550	561	546	556	537	42,3%	58,1%
5-9 werknemers	20-22	143	133	138	140	150	100,0%	7,3%
	20	57	55	52	52	58	38,7%	6,3%
	21	7	3	8	7	9	6,0%	4,0%
	22	79	75	78	81	83	55,3%	9,0%
10-19 werknemers	20-22	144	157	149	150	144	100,0%	7,0%
	20	51	58	55	50	47	32,6%	5,1%
	21	7	11	7	8	12	8,3%	5,3%
	22	86	88	87	92	85	59,0%	9,2%
20-49 werknemers	20-22	209	201	202	201	215	100,0%	10,4%
	20	74	75	76	78	90	41,9%	9,8%
	21	14	12	11	10	12	5,6%	5,3%
	22	121	114	115	113	113	52,6%	12,2%
+50 werknemers	20-22	279	287	289	293	288	100,0%	13,9%
	20	150	153	149	149	147	51,0%	16,0%
	21	32	34	34	37	34	11,8%	15,0%
	22	97	100	106	107	107	37,2%	11,6%
Totaal	20-22	1.916	1.967	1.981	2.046	2.068	100,0%	100,0%
	20	793	832	847	877	917	44,3%	100,0%
	21	190	197	202	220	226	10,9%	100,0%
	22	933	938	932	949	925	44,7%	100,0%
Variatie op 1 jaar verschil met totaal	20-22	-0,1%	2,7%	0,7%	3,3%	1,1%		
	20	1,1%	4,9%	1,8%	3,5%	4,6%		
	21	1,1%	3,7%	2,5%	8,9%	2,7%		
	22	-1,3%	0,5%	-0,6%	1,8%	-2,5%		

Bron: Statbel.

De chemiesector in het algemeen (C20-C21-C22) bestaat voornamelijk uit kmo's (ondernemingen met minder dan 50 werknemers). In 2019, vertegenwoordigden kmo's 86,1 % van de ondernemingen (1.780 van de 2.068 btw-plichtige ondernemingen). 71,4 % van die ondernemingen hebben minder dan 5 werknemers in dienst (1.271 van de 1.780 ondernemingen).

Oprichtingen

Het aantal oprichtingen van ondernemingen in de hele chemiesector (C20-C21-C22) steeg met 11,6 % in 2019 ten opzichte van 2018, van 129 naar 144 nieuw opgerichte ondernemingen. Ten opzichte van 2015 is het aantal opgerichte ondernemingen eveneens gestegen met 65,5 % (van 87 naar 144 nieuw opgerichte ondernemingen). In 2019 werd 59,0 % van die oprichtingen van ondernemingen waargenomen in de chemiesector (C20) en 25,7 % in de sector vervaardiging van producten van rubber en kunststof (C22).

In 2019 gaat het bij de oprichtingen enkel om **kmo's** (100,0 %), waarvan 95,1 % minder dan 5 werknemers in dienst heeft.

Tabel 2-10. Aantal oprichtingen van ondernemingen in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22), volgens grootte

Klassen	NACE code	2015	2016	2017	2018	2019	2019	
							Relatief aandeel in elke categorie	Relatief aandeel in totaal
minder dan 5 werknemers	20-22	77	119	136	123	137	100,0%	95,1%
	20	34	57	68	66	81	59,1%	95,3%
	21	11	16	25	18	22	16,1%	100,0%
	22	32	46	43	39	34	24,8%	91,9%
5-9 werknemers	20-22	1	1	2	3	2	100,0%	1,4%
	20	1	1	0	1	0	-	-
	21	0	0	1	0	0	-	-
	22	0	0	1	2	2	100,0%	5,4%
10-19 werknemers	20-22	2	0	2	0	1	100,0%	0,7%
	20	1	0	1	0	1	100,0%	1,2%
	21	1	0	1	0	0	-	-
	22	0	0	0	0	0	-	-
20-49 werknemers	20-22	2	2	0	0	4	100,0%	2,8%
	20	0	1	0	0	3	75,0%	3,5%
	21	0	0	0	0	0	-	-
	22	2	1	0	0	1	25,0%	2,7%
+50 werknemers	20-22	5	0	0	3	0	-	-
	20	3	0	0	1	0	-	-
	21	1	0	0	0	0	-	-
	22	1	0	0	2	0	-	-
Totaal	20-22	87	122	140	129	144	100,0%	100,0%
	20	39	59	69	68	85	59,0%	100,0%
	21	13	16	27	18	22	15,3%	100,0%
	22	35	47	44	43	37	25,7%	100,0%
Variatie op 1 jaar verschil met totaal	20-22	-13,0%	40,2%	14,8%	-7,9%	11,6%		
	20	18,2%	51,3%	16,9%	-1,4%	25,0%		
	21	-45,8%	23,1%	68,8%	-33,3%	22,2%		
	22	-18,6%	34,3%	-6,4%	-2,3%	-14,0%		

Bron: Statbel.

Van de 144 geregistreerde oprichtingen van ondernemingen in de hele chemiesector (C20-C21-C22) in 2019, is 70,1 % van die oprichtingen toe te schrijven aan drie **subsectoren**. Het gaat om de volgende subsectoren: 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (51 van de 144 opgerichte ondernemingen), 22.2

"vervaardiging van producten van kunststof" (34 van de 144 opgerichte ondernemingen), en 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten" (16 van de 144 opgerichte ondernemingen).

Schrappingen

In 2019 kenden alle **chemiesectoren (C20-C21-C22)** een ongunstige evolutie op het gebied van schrappingen van ondernemingen. Het aantal schrappingen steeg in 2019 immers met 13,4 % ten opzichte van 2018, van 82 naar 93 geschrapte ondernemingen. Die ongunstige evolutie is voornamelijk toe te schrijven aan de kunststof- en rubbersector (C22), die een stijging van het aantal schrappingen met 7 eenheden optekende (op 11 voor de drie sectoren C20-C21-C22) en de sector lifesciences (C21), waar een stijging van het aantal stopzettingen van 3 op een totaal van 11 voor de drie sectoren C20-C21-C22 werd geregistreerd. Ten opzichte van 2015, heeft het aantal schrappingen echter een stijging gekend van 3,3 % (van 90 naar 93 stopgezette ondernemingen).

In 2019 situeerde 46,2 % van de schrappingen van ondernemingen zich in de chemische nijverheid (C20) en 44,1 % de kunststof- en rubbersector (C22).

Drie **subsectoren** vertegenwoordigen 67,7 % van de schrappingen van ondernemingen voor de drie sectoren als geheel (C20-C21-C22). Het gaat om de volgende subsectoren: 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof" (38 van de 93 geschrapte ondernemingen), 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (16 van de 93 geschrapte ondernemingen) en 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten" (9 van de 93 geschrapte ondernemingen).

Tabel 2-11. Aantal schrappingen van ondernemingen in de drie chemische sectoren (C20-C21-C22), volgens grootte

Klassen	NACE code	2015	2016	2017	2018	2019	2019	
							Relatief aandeel in elke categorie	Relatief aandeel in totaal
minder dan 5 werknemers	20-22	85	71	89	79	90	100,0%	96,8%
	20	38	26	36	40	41	45,6%	95,3%
	21	10	9	14	6	9	10,0%	100,0%
	22	37	36	39	33	40	44,4%	97,6%
5-9 werknemers	20-22	1	1	1	0	1	100,0%	1,1%
	20	0	0	1	0	0	-	-
	21	1	0	0	0	0	-	-
	22	0	1	0	0	1	100,0%	2,4%
10-19 werknemers	20-22	0	0	2	2	1	100,0%	1,1%
	20	0	0	0	1	1	100,0%	2,3%
	21	0	0	1	0	0	-	-
	22	0	0	1	1	0	-	-
20-49 werknemers	20-22	1	1	2	0	0	-	-
	20	0	1	0	0	0	-	-
	21	0	0	0	0	0	-	-
	22	1	0	2	0	0	-	-
+50 werknemers	20-22	3	1	0	1	1	100,0%	1,1%
	20	1	0	0	1	1	100,0%	2,3%
	21	0	0	0	0	0	-	-
	22	2	1	0	0	0	-	-
Totaal	20-22	90	74	94	82	93	100,0%	100,0%
	20	39	27	37	42	43	46,2%	100,0%
	21	11	9	15	6	9	9,7%	100,0%
	22	40	38	42	34	41	44,1%	100,0%
Variatie op 1 jaar verschil met totaal	20-22	-10,9%	-17,8%	27,0%	-12,8%	13,4%		
	20	-20,4%	-30,8%	37,0%	13,5%	2,4%		
	21	37,5%	-18,2%	66,7%	-60,0%	50,0%		
	22	-9,1%	-5,0%	10,5%	-19,0%	20,6%		

Bron: Statbel.

In 2019 waren alle geschrapte bedrijven in de chemische sector als geheel (C20-C21-C22) kmo's en had 97,8 % van hen minder dan 5 werknemers in dienst.

In 2019 kenden alle chemiesectoren (C20-C21-C22) een **positief nettosaldo** (144 opgerichte ondernemingen tegenover 93 stopgezette ondernemingen, wat neerkomt op een positief verschil van 51 ondernemingen). De **chemische nijverheid (C20)** was daarbij goed voor 76,4 % van dat positieve nettosaldo.

2.8. Buitenlandse handel

2.8.1. Concept: communautair of nationaal?

De gegevens over de buitenlandse handel volgens de NACE-nomenclatuur³⁸ die in dit verslag worden gepresenteerd, zijn afkomstig van de Nationale Bank van België (NBB). Voor deze editie van het verslag zullen de cijfers zowel volgens het communautaire concept³⁹ als volgens het nationale concept⁴⁰ worden gepresenteerd (zie bijlage 3.2 voor het laatste).

Handelscijfers volgens het nationale concept vormen een alternatief voor de handelscijfers volgens het communautaire concept. Ze bieden het voordeel dat ze uitsluitend een beroep doen op in België gevestigde ondernemingen en verminderen het quasi-doorvoereffect⁴¹ in de handel bijgevolg aanzienlijk. Hoewel de handelscijfers volgens het nationale concept een beter zicht bieden op de werkelijke activiteit van de Belgische bedrijven, maken ze een internationale vergelijking niet mogelijk.

Alvorens in te gaan op de details van de analyse van elk van de twee concepten, geeft tabel 2-12 een indicatie van de **in- en uitvoer** uit elk van de in dit verslag geanalyseerde sectoren **volgens de twee concepten** (nationaal en communautair) voor 2019 en het relatieve aandeel van de handel volgens het nationale concept ten opzichte van de handel volgens het communautaire concept.

Tabel 2-12. Vergelijking van de handelscijfers voor het jaar 2018 volgens het nationale en het communautaire concept.

In miljoen euro.

Stroom	NACE Code	Nationaal concept	Communautair concept	%
Uitvoer	C20-C22	94.157,1	133.643,9	70,5%
	C20	46.507,8	70.273,4	66,2%
	C21	39.226,3	52.400,8	74,9%
	C22	8.423,0	10.969,6	76,8%
Invoer	C20-C22	76.527,4	108.133,5	70,8%
	C20	34.709,5	53.348,5	65,1%
	C21	33.958,4	45.157,0	75,2%
	C22	7.859,5	9.628,0	81,6%

Bron: NBB (INR).

Aangezien de handel in het kader van het communautaire concept ruimer is en ook transacties met een niet-ingezetene onderneming omvat, is het derhalve normaal dat de cijfers voor dat concept hoger zijn.

³⁸ De NACE-code van de andere indicatoren heeft weliswaar betrekking op de hoofdactiviteit van de onderneming, maar de NACE-code voor de handel bestaat uit een herindeling van de handelsnomenclatuur (gecombineerde nomenclatuur CN8) naar een NACE-code gebaseerd op de eigenschappen van het product. Aangezien de bronnen niet dezelfde zijn, is het kader niet volledig identiek.

³⁹ Volgens de NBB betreft het communautaire concept alle in- en uitvoertransacties van goederen, inclusief de aankopen (invoer) en verkopen (heruitvoer), die in België plaatsvinden tussen niet-ingezetene ondernemingen.

⁴⁰ Volgens de NBB omvat het nationale concept alleen invoer- en uitvoertransacties waarbij een ingezetene onderneming de tegenpartij is.

⁴¹ Volgens Eurostat is er sprake van quasi-doorvoer wanneer goederen op het grondgebied van een lidstaat worden binnengebracht om te worden aangegeven als invoer (goederen uit een derde land naar een andere lidstaat) of uitvoer (goederen uit een lidstaat naar een derde land) voor douane- of belastingdoeleinden, zonder dat een onderneming in die lidstaat eigenaar is geworden van de goederen.

Voor alle drie de sectoren (C20-C21-C22) bedroeg de **Belgische uitvoer volgens het nationale concept** 94,2 miljard euro en was dat in 2019 goed voor 70,5 % van de uitvoer volgens het communautaire concept (133,6 miljard euro), wat erop zou wijzen dat 29,5 % van de uitvoer van goederen in die sectoren quasi-doorvoer betreft.

Wat de **invoer** betreft, bedroegen de cijfers volgens het **nationale concept** voor de drie sectoren (C20-C21-C22) 76,5 miljard euro, of 70,8 % van de Belgische invoer volgens het communautaire concept (108,1 miljard euro). Dat betekent een aandeel van quasi-doorvoer van bijna 29,2 %.

Het vervolg van dit hoofdstuk bevat een analyse van de Belgische uitvoer, de invoer en de handelsbalans (volgens het communautaire concept) voor de drie sectoren (C20-C21-C22). Vervolgens worden per sector de belangrijkste handelspartners besproken. Ten slotte wordt een meer gedetailleerde aanpak toegepast, door de handel per productgroep op te splitsen, om een duidelijk beeld te krijgen van de handelsstromen in de subsectoren.

2.8.2. Inleiding

De gegevens over de buitenlandse handel volgens de NACE-nomenclatuur⁴² die in dit verslag worden voorgesteld, zijn afkomstig van de Nationale Bank van België (NBB) en volgen het communautaire concept⁴³, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld. In 2019 bedroeg de uitvoer van die sectoren (C20-C21-C22) 33,5 % van de totale Belgische uitvoer (C20: 17,6 %, C21: 13,1 %, C22: 2,7 %). Die sectoren zijn tevens goed voor 28,3 % van de totale Belgische invoer (C20: 14,0 %, C21: 11,8 %, C22: 2,5 %). In 2019 bedroeg de uitvoer van alle drie de sectoren 133,6 miljard euro (90,2 miljard euro voor de intra-Europese markt) en de invoer 108,1 miljard euro (69,9 miljard euro voor de intra-Europese markt). De handelsbalans voor alle drie de sectoren (C20-C21-C22) bedroeg bijgevolg 25,5 miljard euro, wat het belang van die sectoren voor de internationale handel van België illustreert. In de eerste helft van 2020 bedroeg de handelsbalans in die sectoren (C20-C21-C22) 14,6 miljard euro, een stijging van 1,7 miljard euro ten opzichte van de eerste zes maanden van 2019.

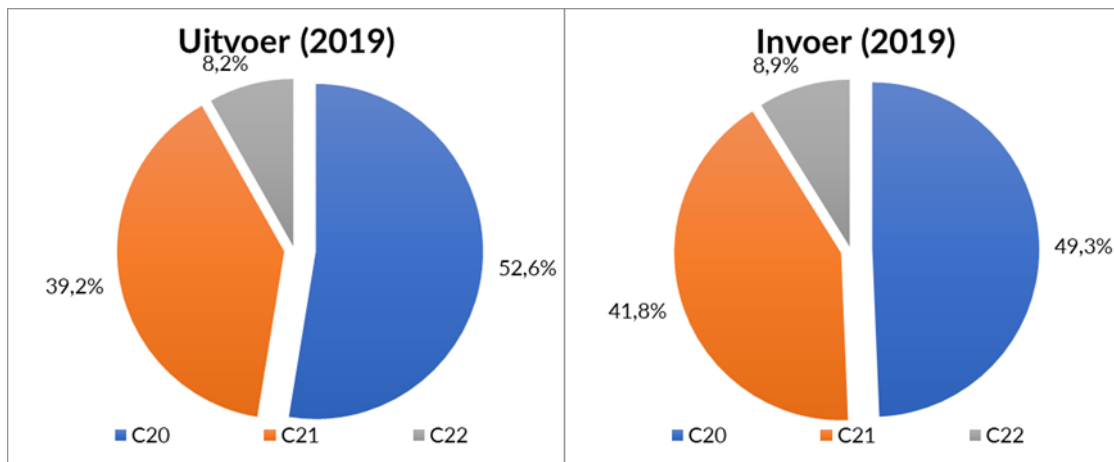
Zoals blijkt uit grafiek 2-10, is de chemische industrie (C20) in 2019 de belangrijkste van die drie sectoren voor de uitvoer. Zij vertegenwoordigt meer dan de helft (52,6 %) van de Belgische uitvoer van de drie sectoren samen. De farmaceutische industrie (C21) vertegenwoordigt ook een aanzienlijk deel van de Belgische uitvoer in die drie sectoren (39,2 %). Ten slotte is de sector van de rubber- en kunststofproducten (C22) de kleinste van de drie: de Belgische uitvoer van die producten vertegenwoordigt minder dan een tiende (8,2 %) van de uitvoer van de drie sectoren (C20-C21-C22). Wat de invoer betreft, is de situatie vergelijkbaar. In 2019 bedragen de relatieve aandelen 49,3 % (chemische industrie (C20)), 41,8 % (farmaceutische industrie (C21)) en 8,9 % (rubber- en kunststofproducten (C22)). In vergelijking met 2018 is het relatieve aandeel van de chemische industrie (C20) voor zowel de in- als uitvoer gedaald in 2019, terwijl dat van de farmaceutische industrie (C21) en de rubber- en kunststofproductenindustrie (C22) respectievelijk sterk en licht zijn gestegen.

⁴² De NACE-code van de andere indicatoren heeft weliswaar betrekking op de hoofdactiviteit van de onderneming, maar de NACE-code voor de handel bestaat uit een herindeling van de handelsnomenclatuur (gecombineerde nomenclatuur CN8) naar een NACE-code gebaseerd op de eigenschappen van het product. Aangezien de bronnen niet dezelfde zijn, is het kader niet volledig identiek.

⁴³ Volgens de NBB betreft het communautaire concept alle in- en uitvoertransacties van goederen, inclusief de aankopen (invoer) en verkopen (heruitvoer), die in België plaatsvinden tussen niet-ingezetene ondernemingen.

Grafiek 2-10. Aandeel van de uitvoer en de invoer van de sectoren chemie (C20), lifesciences (C21) en vervaardiging van producten van rubber en kunststof (C22) in 2019, communautair concept

Aandeel in de totale uitvoer en invoer van de drie sectoren.

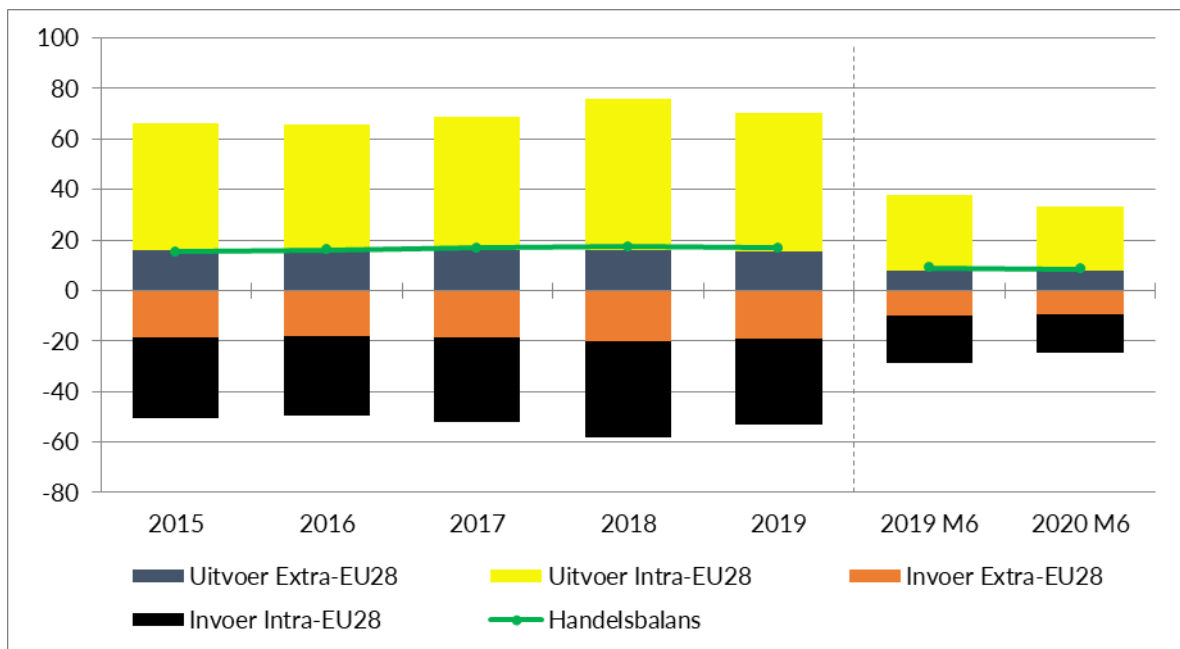
Bron: NBB (INR), communautair concept.

2.8.3. Uitvoer, invoer en handelsbalansen

Chemie (C20)

Grafiek 2-11. Buitenlandse handel in de chemische nijverheid (C20)

In miljard euro.

Bron: NBB (INR), communautair concept.

In de eerste helft van 2020 daalde de totale **uitvoer** van chemicaliën (C20) tot bijna 33,5 miljard euro, van 37,8 miljard euro in de eerste helft van 2019. Dat betekent een daling van 11,4 %. De Belgische uitvoer van chemicaliën (70,3 miljard euro) kende in 2019 een daling (-7,2 %) ten opzichte van 2018 (75,7 miljard euro) en was voornamelijk bestemd voor de Europese markt, goed voor 77,9 % van de Belgische uitvoer van chemicaliën, voor een totaal bedrag van 54,8 miljard euro.

Net zoals de uitvoer is de **invoer in de eerste helft van 2020** gedaald (-13,7 %) ten opzichte van dezelfde periode in 2019. Die daalde tot 24,9 miljard euro, tegenover 28,8 miljard euro het jaar voordien. De intra-EU invoer daalde (-19,5 %), terwijl de extra-EU invoer minder spectaculair daalde (-2,4 %). Ook de invoer van chemicaliën was met 53,3 miljard euro **in 2019 als geheel** minder dynamischer dan in 2018 (58,3 miljard euro) en daalde met 8,4 %. Net als de uitvoer is de invoer hoofdzakelijk afkomstig uit de lidstaten van de EU, die in 2019 goed waren voor 64,6 % van de totale invoer uit de chemische industrie.

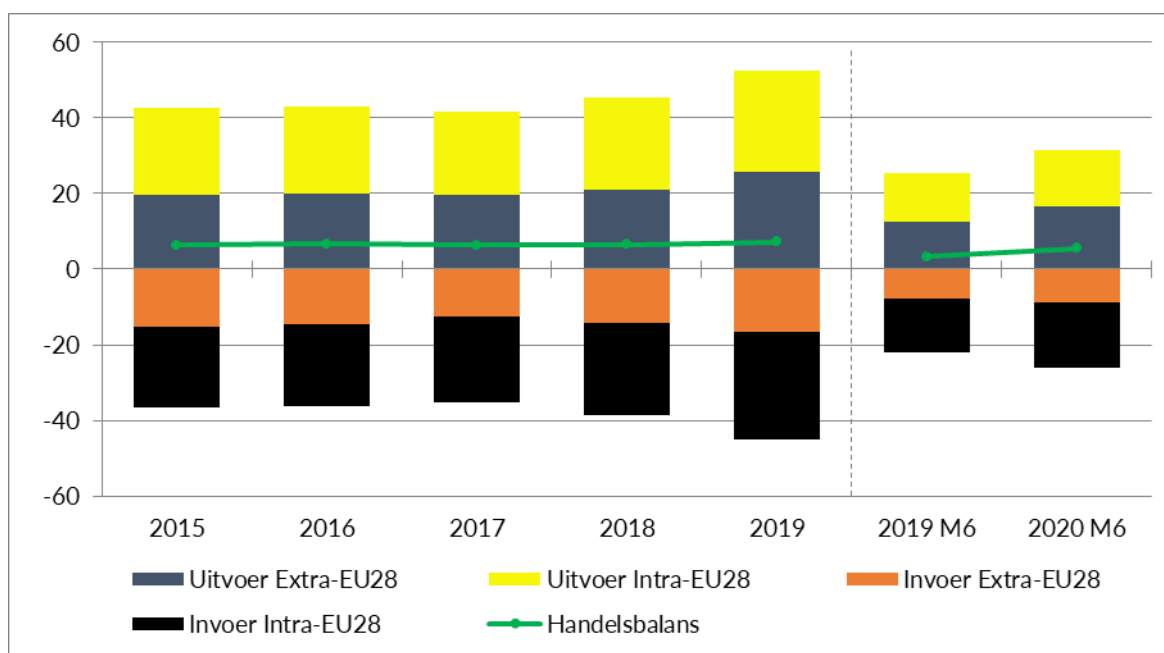
De versterking van die neerwaartse trend in 2020 van zowel de in- als uitvoer is vermoedelijk te wijten aan de COVID-19-pandemie, al is verder onderzoek om de exacte impact te bepalen aangewezen.

De handelsbalans vertoont over de gehele observatieperiode een overschot en bedroeg in 2019 16,9 miljard euro. In de eerste helft van 2020 is het saldo echter licht verslechterd vergeleken met het saldo voor dezelfde periode in 2019. Het daalde van een handelsoverschot van ongeveer 8,9 miljard euro tot 8,6 miljard euro.

Lifesciences (C21)

Grafiek 2-12. Buitenlandse handel in de sector van de lifesciences (C21)

In miljard euro.

Bron: NBB (INR), communautair concept.

In de eerste helft van 2020 steeg de totale **uitvoer** van farmaceutische producten (C21) van 25,4 miljard euro in de eerste helft van 2019, tot 31,5 miljard euro. Dat komt neer op een stijging van 24,1 %. In 2019 is de Belgische uitvoer van farmaceutische producten (52,4 miljard euro), gestegen met 15,9 % op jaarbasis (45,2 miljard euro in 2018). Die waren bestemd voor zowel de intra-Europese als de extra-Europese markten, die respectievelijk 50,7 % en 49,3 % van de Belgische farmaceutische uitvoer vertegenwoordigen.

Net als de uitvoer is ook de **invoer** van farmaceutische producten **in de eerste helft van 2020**, een jaar later, aanzienlijk toegenomen. Namelijk van 22,2 miljard euro tot 26,1 miljard euro, wat neer komt op een stijging van 17,8 %. In 2019 liet de invoer van farmaceutische producten (45,2 miljard) een stijging van 16,7 % optekenen ten opzichte van 2018 (38,7 miljard). Dat werd voornamelijk veroorzaakt door de lidstaten van de Europese Unie, die goed waren voor 63,0 % van de totale invoer uit de farmaceutische industrie, of een bedrag van 28,4 miljard euro.

Tijdens de observatieperiode (2015-2019) presteerden zowel de uitvoer als de invoer het beste in 2019.

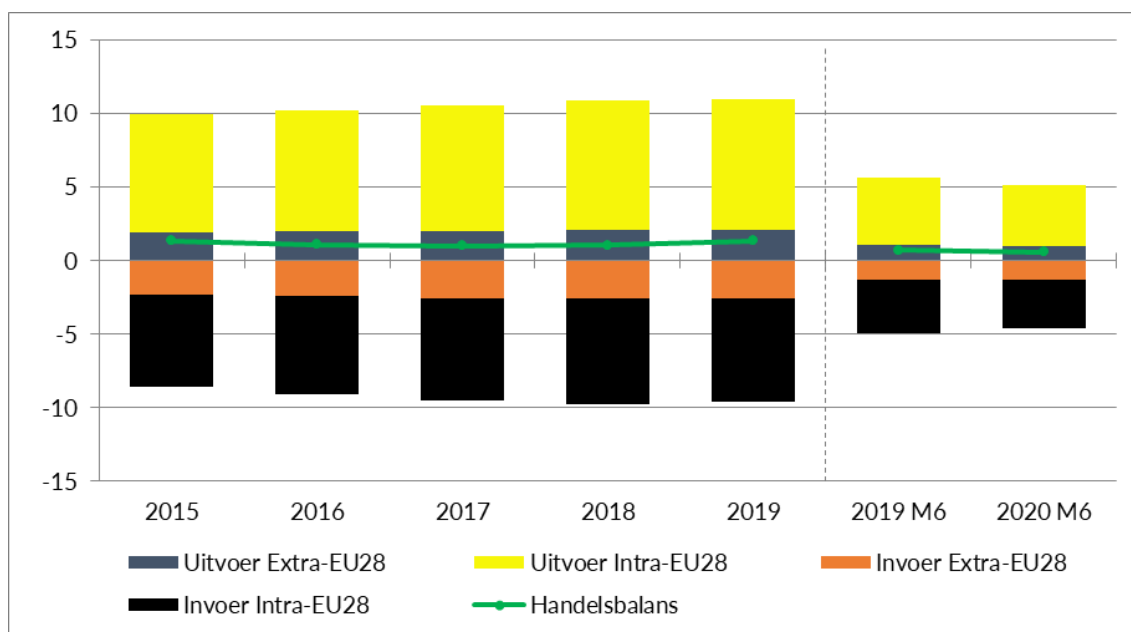
Die stijging in 2020 van zowel de in- als uitvoer kan mede te wijten zijn aan de COVID-19-pandemie, al is verder onderzoek om de exacte impact te bepalen aangewezen.

De handelsbalans is in de betrokken periode positief en liet in 2019 een handelsoverschot optekenen van 7,2 miljard euro, een stijging van 0,7 miljard euro ten opzichte van 2018. In de eerste helft van 2020 bleef het saldo een overschot vertonen van 5,4 miljard euro, nog veel beter dan in de eerste helft van 2019, toen bedroeg het overschot 3,3 miljard euro.

Kunststof en rubber (C22)

Grafiek 2-13. Buitenlandse handel van de kunststof- en rubbersector (C22)

In miljard euro.

Bron : NBB (INR), communautair concept.

In de eerste helft van 2020 daalde de totale uitvoer van kunststof en rubber (C22) van 5,7 miljard euro tot 5,2 miljard euro in de eerste helft van 2019, een daling van 9 %. **In 2019** steeg de Belgische uitvoer van kunststof en rubber (11 miljard euro) echter met 1,1 % ten opzichte van 2018 (10,8 miljard euro). Die producten zijn hoofdzakelijk bestemd voor de Europese markt en vertegenwoordigen in 2019 80,6 % van de Belgische uitvoer in die sector alleen (8,8 miljard euro).

Ook de **invoer** van kunststoffen en rubber is **in de eerste helft van 2020** gedaald tot 4,6 miljard euro, tegenover 4,9 miljard euro in dezelfde periode van het jaar daarvoor. Dat komt overeen met een daling van 7,8 %. **In 2019** daalde de invoer van kunststoffen en rubber (9,6 miljard euro) eveneens met 1,6 % ten opzichte van 2018 (9,8 miljard euro). Die producten zijn hoofdzakelijk afkomstig uit de lidstaten van de Europese Unie, die goed zijn voor 73,4 % van de totale invoer van de kunststof- en rubbersector, goed voor een bedrag van 7,1 miljard euro.

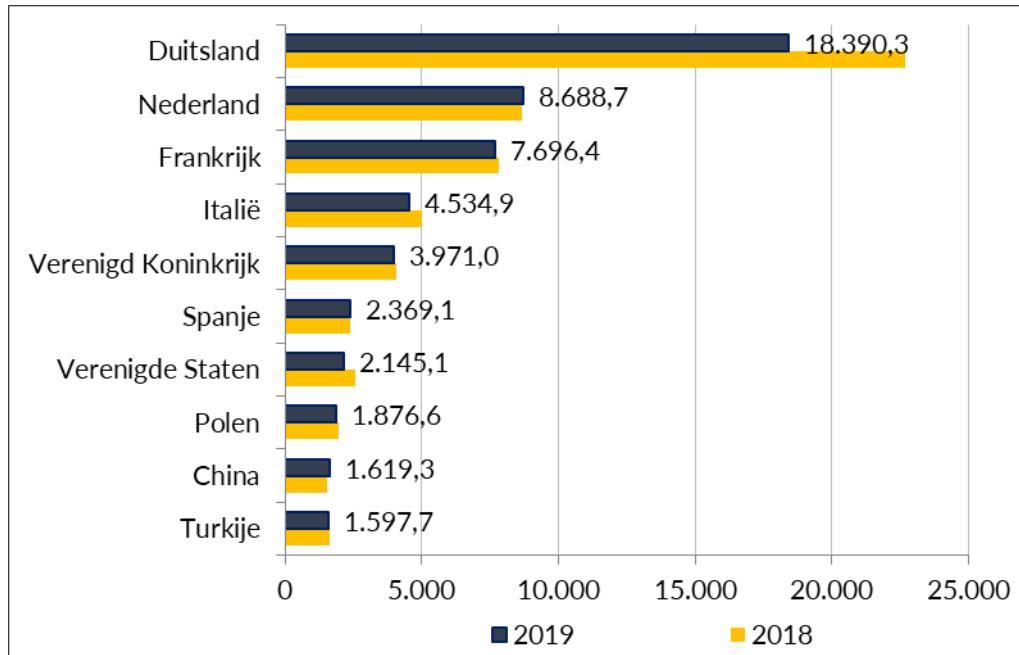
De **handelsbalans** vertoont een overschot in de geanalyseerde periode (2015-2019). Het saldo is sinds 2015 relatief stabiel gebleven en bedroeg in 2019 1,3 miljard euro. In de eerste helft van 2020 bedroeg het handelsoverschot 0,59 miljard euro, lager dan de 0,71 miljard euro in de eerste helft van 2019.

2.8.4. Handelspartners voor de uitvoer

Chemie (C20)

Grafiek 2-14. Belangrijkste partnerlanden voor uitvoer van de chemische nijverheid (C20) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron : NBB (INR), communautair concept.

In 2019 hebben de buurlanden van België een belangrijke bijdrage geleverd aan de dynamiek van de Belgische **chemische uitvoer (C20)**. Duitsland (18,4 miljard euro), Nederland (8,7 miljard euro) en Frankrijk (7,7 miljard euro) zijn, in volgorde van belangrijkheid, de drie belangrijkste markten voor de Belgische uitvoer van die producten. De drie landen zijn samen goed iets minder dan de helft (49,5 %) van de Belgische uitvoer van chemische producten. Daarbij neemt Duitsland alleen al meer dan een kwart (26,2 %) van die uitvoer voor zijn rekening, ondanks dat de uitvoer naar Duitsland sterk daalde in 2019 (-18,8 %).

Het **Verenigd Koninkrijk** staat op de vijfde plaats, met een waarde van bijna 4 miljard euro, of 5,7 % van de totale Belgische uitvoer van die sector. Ondanks een aantal onzekerheden met betrekking tot de brexit is de Belgische uitvoer van chemische producten naar het Verenigd Koninkrijk slechts licht gedaald tussen 2018 en 2019 (-2,7 %). Het relatieve aandeel van het Verenigd Koninkrijk in de totale Belgische uitvoer van chemische producten is zelfs gestegen ten opzichte van 2018 (5,4 %).

De **Verenigde Staten** is de zevende grootste markt voor de Belgische chemische uitvoer in 2019 (2,1 miljard euro). Doordat de Belgische uitvoer naar de Amerikaanse markt sterk daalde echter met 17 % ten opzichte van 2018 (2,6 miljard euro), neemt Spanje de zesde plaats van de Verenigde Staten over.

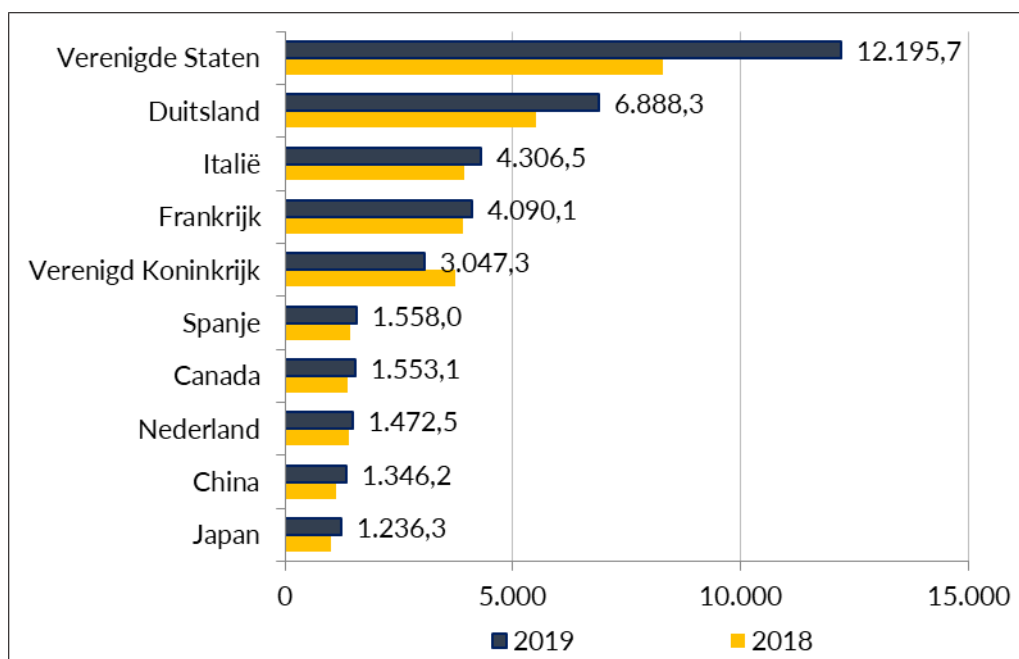
In totaal behoren drie **landen buiten de Europese Unie** tot de top tien van uitvoerhandelspartners van België voor de sector. Dat zijn de Verenigde Staten (2,1 miljard euro), China (1,6 miljard euro) en Turkije (1,6 miljard euro).

In 2019 is, vergelijking met 2018, de waarde van de uitvoer naar alle landen uit de top tien gedaald, met als uitzondering de uitvoer naar Nederland (+0,1 %) en China (+3,7 %).

Lifesciences (C21)

Grafiek 2-15. Belangrijkste partnerlanden voor uitvoer van de farmaceutische nijverheid (C21) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), communautair concept.

In 2019 waren de Verenigde Staten (12,2 miljard euro), Duitsland (6,9 miljard euro) en Italië (4,3 miljard euro) in volgorde van belangrijkheid de drie belangrijkste Belgische markten voor de **uitvoer van farmaceutische producten (C21)**. Ruim meer dan een derde (44,6 %) van de Belgische uitvoer van farmaceutische producten gaat ernaartoe. Ten opzichte van 2018 lieten die landen een stijging van de Belgische uitvoer van respectievelijk 47,2 %, 25 % en 9,5 % optekenen. Vooral het Amerikaanse resultaat springt daarbij in het oog.

In 2019 was het **Verenigd Koninkrijk** (3,0 miljard euro) nog steeds de vijfde grootste markt voor de Belgische uitvoer van die producten, goed voor 5,8 % van de totale uitvoer. De Belgische uitvoer van farmaceutische producten naar het Verenigd Koninkrijk daalde echter met 18,5 % ten opzichte van 2018. Hiermee is het Verenigd Koninkrijk het enige land uit de top tien naar waar de Belgische uitvoer daalde.

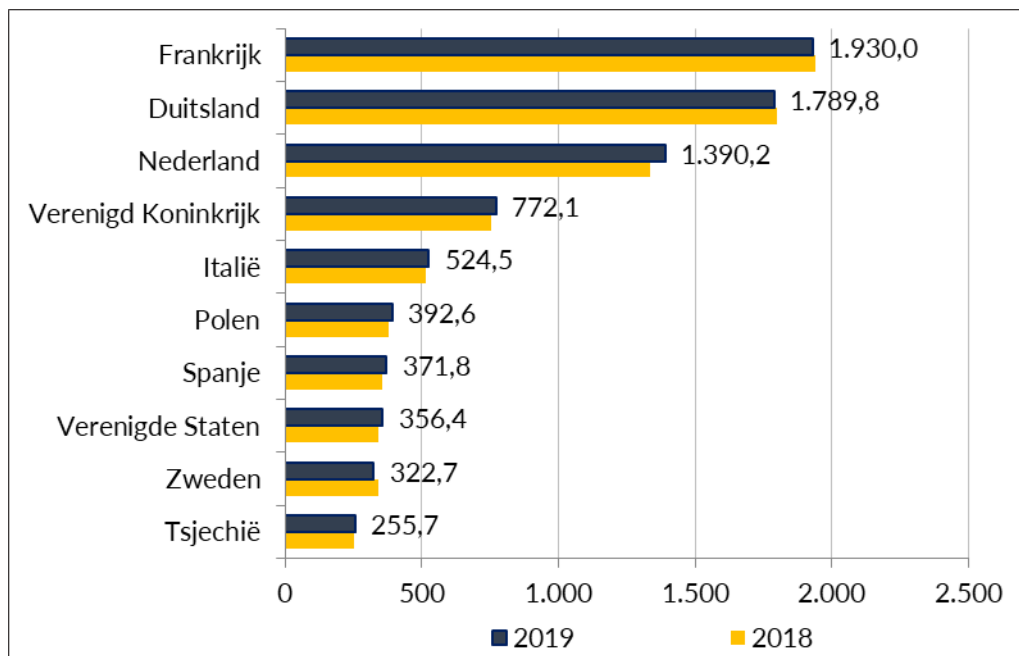
Naast de Verenigde Staten behoorden drie andere **landen buiten de Europese Unie** in 2019 tot de top tien van uitvoerhandelspartners van België voor de sector, namelijk Canada (1,6 miljard euro), China (1,3 miljard euro) en Japan (1,2 miljard euro).

In 2019 is, in vergelijking met 2018, de waarde van de uitvoer naar de landen uit de top tien dus enkel gedaald voor het Verenigd Koninkrijk. Dat staat in schril contrast met de gestegen uitvoer naar de Verenigde Staten (+47,2 %), Duitsland (+25 %) en Japan (+23,3 %).

Kunststof en rubber (C22)

Grafiek 2-16. Belangrijkste partnerlanden voor uitvoer van de kunststof- en rubbersector (C22) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), communautair concept.

Net als bij de chemische industrie (C20) zijn de buurlanden van België in 2019 de belangrijkste markten voor de **uitvoer van kunststof en rubber (C22)**. Frankrijk (1,9 miljard euro), Duitsland (1,8 miljard euro) en Nederland (1,4 miljard euro) staan bovenaan de ranglijst en zijn goed voor bijna de helft (46,6 %) van de Belgische kunststof- en rubberuitvoer.

Het **Verenigd Koninkrijk** is de vierde grootste markt voor de Belgische kunststof- en rubberuitvoer in 2019, met een aandeel van 7 %. Hoewel de uitvoer steeg met 2,2 % ten opzichte van 2018, blijft het aandeel van de Belgische kunststof- en rubberuitvoer naar het Verenigd Koninkrijk stabiel (7 % in 2018). Dat kwam doordat de uitvoer in zijn geheel steeg met 1,1 %.

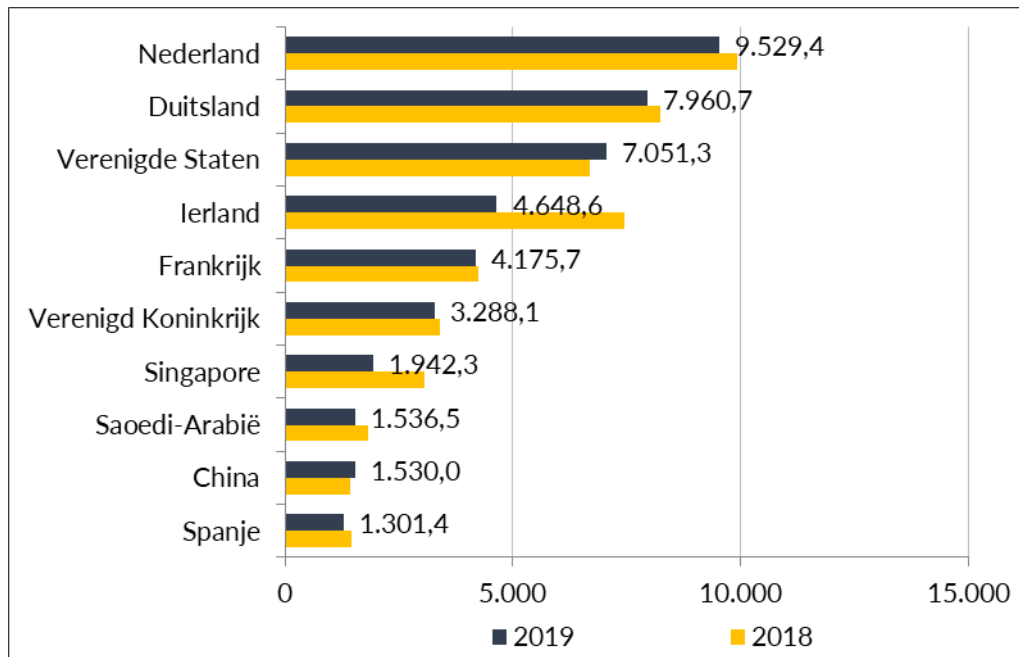
Slechts één **land buiten de Europese Unie** staat in 2019 in de top tien van handelspartners van België. Namelijk de Verenigde Staten (356,4 miljoen euro), op de achtste plaats. Bovendien is van de 10 landen op de ranglijst enkel de uitvoer naar de Frankrijk (-0,4 %), Duitsland (-0,6 %) en Zweden (-5,6 %) gedaald ten opzichte van 2018.

2.8.5. Handelspartners voor de invoer

Chemie (C20)

Grafiek 2-17. Belangrijkste partnerlanden voor invoer van de chemische nijverheid (C20) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), communautair concept.

In 2019 waren de grootste **invoerlanden van chemicaliën (C20)** Nederland (9,5 miljard euro), Duitsland (8 miljard euro) en de Verenigde Staten (7,0 miljard euro). De invoer uit Ierland is ten opzichte van 2018 in een enorme mate (-37,6 %) afgenomen. Samen voorzien de top drie landen de Belgische markt van bijna de helft (46 %) van de invoer van chemische producten.

De Belgische invoer van chemicaliën uit het **Verenigd Koninkrijk** is in 2019 gedaald (-2,9 %). Het Verenigd Koninkrijk is de zesde grootste leverancier van chemicaliën op de Belgische markt in 2019, met een aandeel van 6,2 % van de Belgische invoer in de sector (tegenover 5,8 % een jaar eerder), terwijl België die producten invoert voor een bedrag van bijna 3,3 miljard euro. Het aandeel van de invoer van het Verenigd Koninkrijk is met andere woorden gestegen, doordat de totale invoer met 8,4 % daalde in 2019, tegenover het jaar ervoor.

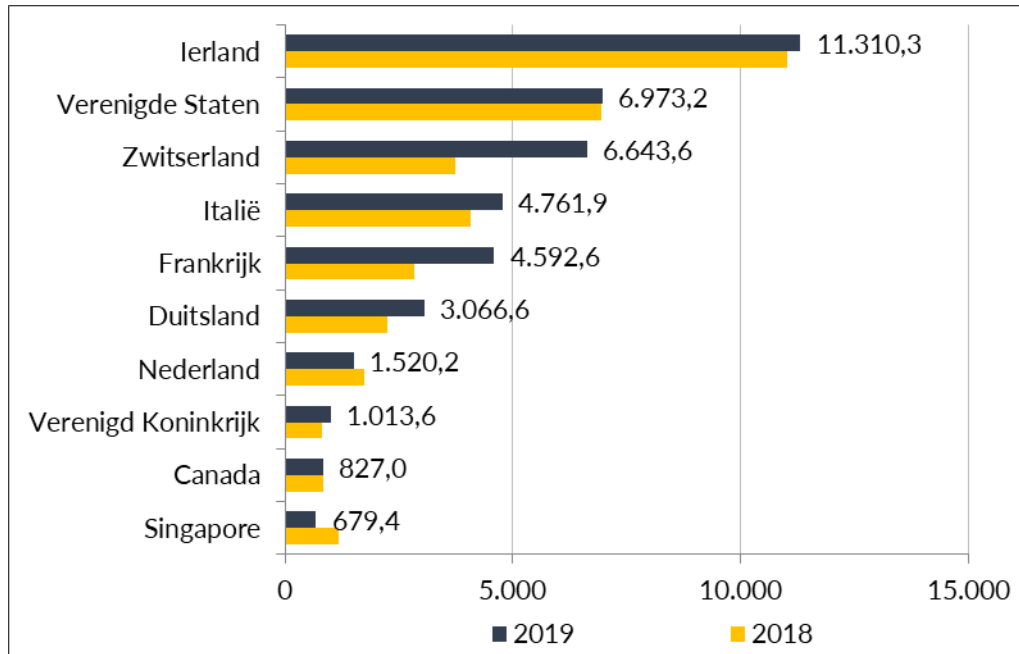
Enkele **landen buiten de Europese Unie** zijn tevens belangrijke leveranciers voor België. In 2019 behoorden naast de Verenigde Staten (7,0 miljard euro), Singapore (1,9 miljard euro), Saoedi-Arabië (1,5 miljard euro) en China (1,5 miljard euro) tot de top tien van chemische leveranciers op de Belgische markt. Opvallend daarbij is de sterke daling van de invoer uit Singapore, ten opzichte van het jaar ervoor (-36,5 %).

In vergelijking met 2018 is de Belgische invoer van chemicaliën in alle top tien-landen gedaald in **2019**, behalve uit de Verenigde Staten (+5,7 %) en China (+7,3 %).

Lifesciences (C21)

Grafiek 2-18. Belangrijkste partnerlanden voor invoer van de farmaceutische nijverheid (C21) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), communautair concept.

In 2019 was de Belgische **invoer van farmaceutische producten (C21)** voornamelijk afkomstig uit Ierland (11,3 miljard euro) en de Verenigde Staten (7,0 miljard euro), met als derde grootste leverancier Zwitserland (6,6 miljard euro). De handel met die drie landen is samen goed voor meer dan de helft (55,2 %) van de Belgische invoer van farmaceutische producten. Door zijn sterke stijging neemt Zwitserland eveneens de derde plaats over van Italië.

Het **Verenigd Koninkrijk** staat op de achtste plaats in de ranglijst van leveranciers aan de Belgische farmaceutische markt in 2019, en overschrijdt door een stijging van 26,6 % op jaarbasis de waarde van één miljard euro, ondanks een klimaat van onzekerheid over de toekomstige handelsrelaties na de brexit.

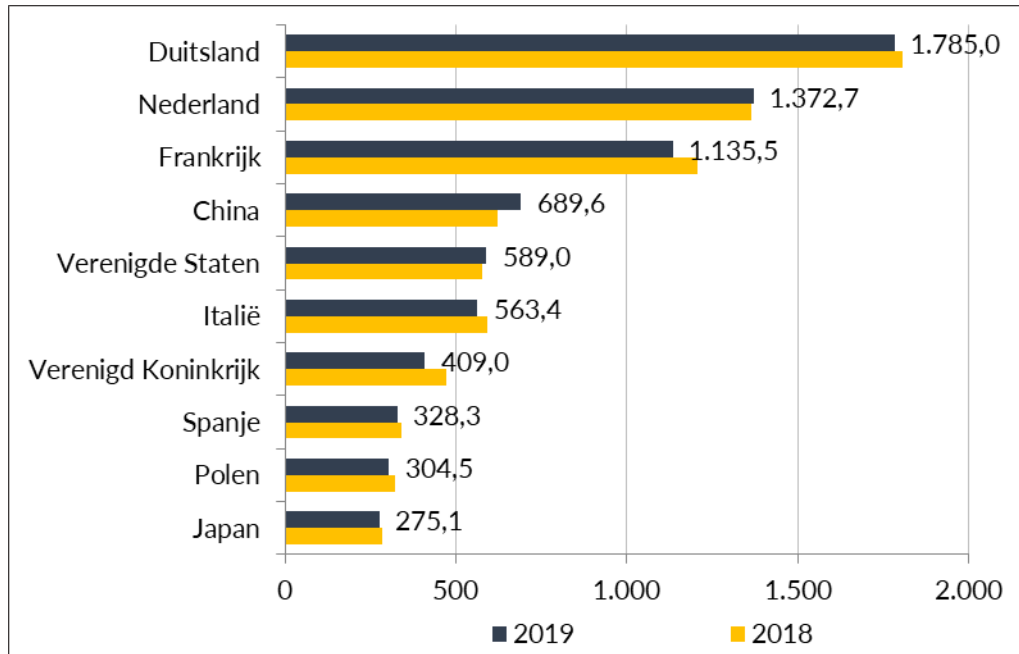
Naast de Verenigde Staten voert België ook farmaceutische producten in van andere **landen buiten de Europese Unie**, zoals Zwitserland (6,6 miljard euro), Canada (827 miljoen euro) en Singapore (679,4 miljoen euro). Die drie landen behoren tot de tien belangrijkste Belgische invoerpartners voor die producten.

In vergelijking met 2018 was de Belgische invoer van zijn belangrijkste leveranciers dynamischer **in 2019** voor zeven van hen. Opvallende stijgers waren Zwitserland (+78,5 %), Frankrijk (+62,2 %) en het Verenigd Koninkrijk (+26,6 %). Singapore liet daarentegen een forse daling optekenen (-41,7 %).

Kunststof en rubber (C22)

Grafiek 2-19. Belangrijkste partnerlanden voor invoer van de kunststof- en rubbersector (C22) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), communautair concept.

In 2019 werd de **invoer van plastic en rubber (C22)** gedomineerd door de buurlanden van België. De belangrijkste handelspartners van België, die samen bijna de helft (44,6 %) van de invoer voor hun rekening nemen zijn immers Duitsland (1,8 miljard euro), Nederland (1,4 miljard euro) en Frankrijk (1,1 miljard euro).

Met een totaal aandeel van 4,2 % van de Belgische invoer van kunststof- en rubberproducten staat het **Verenigd Koninkrijk** op de 7e plaats in de ranglijst van leveranciers aan de Belgische markt in de sector. België voerde in 2019 voor 409 miljoen euro aan Brits plastic en rubber in. Dat betekende een daling van 13 % op jaarbasis van de invoer uit het Verenigd Koninkrijk, wat tevens de grootste daling uit de top 10 landen is.

In de top tien van de ranglijst voor 2019 staan tevens **verschillende niet-EU-landen**, te beginnen met China (689,6 miljoen euro) op de vierde plaats, gevolgd door de Verenigde Staten (589 miljoen euro) op de vijfde plaats en Japan (275,1 miljoen euro) op de tiende plaats.

In vergelijking met 2018 is de totale invoer uit de sector gedaald in 2019 met 1,6 %. Drie van de landen uit de top tien lieten echter een stijging optekenen, namelijk China (+10,6 %), de Verenigde Staten (+1,9 %) en Nederland (+0,6 %).

2.8.6. Opsplitsing van de handel per productgroep

Uitvoer

Tabel 2-13. Uitvoer van de chemische nijverheid (C20), de farmaceutische nijverheid (C21) en de sector ver-vaardiging van producten van rubber en kunststof (C22)

In miljoen euro.

Uitvoer	NACE Code	2015	2016	2017	2018	2019	2019M6	2020M6	Δ 2019/2015	Aandeel in 3 sectoren
Vervaardiging van chemische producten, farmaceutische grondstoffen en producten van rubber of kunststof	20-22	118.792,9	118.895,7	120.965,1	131.745,0	133.643,9	68.871,0	70.156,5	12,5%	100,0%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		3,8%	0,1%	1,7%	8,9%	1,4%		1,9%		
Vervaardiging van chemische producten waaronder :	20	66.078,7	65.776,5	68.933,3	75.697,4	70.273,4	37.782,7	33.458,1	6,3%	52,6%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		3,4%	-0,5%	4,8%	9,8%	-7,2%		-11,4%		
Vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen	20.1	50.025,9	49.458,1	52.198,2	58.283,9	51.594,4	28.688,5	24.304,5	3,1%	38,6%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		3,0%	-1,1%	5,5%	11,7%	-11,5%		-15,3%		
Vervaardiging van verdelgingsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw	20.2	1.571,3	1.649,5	1.799,5	1.532,5	1.481,3	838,5	885,4	-5,7%	1,1%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		1,5%	5,0%	9,1%	-14,8%	-3,3%		5,6%		
Vervaardiging van verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek	20.3	1.737,3	1.798,4	1.833,7	1.931,4	1.900,1	965,8	895,1	9,4%	1,4%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		0,5%	3,5%	2,0%	5,3%	-1,6%		-7,3%		
Vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen	20.4	4.599,7	4.992,9	5.080,8	5.061,7	5.101,8	2.472,6	2.420,4	10,9%	3,8%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		10,7%	8,5%	1,8%	-0,4%	0,8%		-2,1%		
Vervaardiging van andere chemische producten	20.5	7.079,5	6.848,4	7.051,2	7.906,5	9.210,8	4.301,0	4.511,2	30,1%	6,9%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		3,7%	-3,3%	3,0%	12,1%	16,5%		4,9%		
Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels	20.6	1.065,0	1.029,2	969,9	981,4	985,0	516,4	441,4	-7,5%	0,7%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		-4,2%	-3,4%	-5,8%	1,2%	0,4%		-14,5%		
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten waaronder :	21	42.772,7	42.893,6	41.504,9	45.197,7	52.400,8	25.426,8	31.547,5	22,5%	39,2%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		4,2%	0,3%	-3,2%	8,9%	15,9%		24,1%		
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen	21.1	5.308,4	6.041,0	5.001,4	15.259,8	17.606,5	8.552,4	3.993,2	231,7%	13,2%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		11,7%	13,8%	-17,2%	205,1%	15,4%		-53,3%		
Vervaardiging van farmaceutische producten	21.2	37.464,3	36.852,6	36.503,5	29.937,9	34.794,3	16.874,4	27.554,3	-7,1%	26,0%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		3,2%	-1,6%	-0,9%	-18,0%	16,2%		63,3%		
Vervaardiging van producten van rubber of kunststof waaronder :	22	9.941,5	10.225,6	10.526,9	10.850,0	10.969,6	5.661,4	5.150,8	10,3%	8,2%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		4,8%	2,9%	2,9%	3,1%	1,1%		-9,0%		
Vervaardiging van producten van rubber	22.1	2.690,8	2.796,6	2.928,1	2.971,9	2.989,8	1.500,2	1.332,9	11,1%	2,2%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		3,8%	3,9%	4,7%	1,5%	0,6%		-11,1%		
Vervaardiging van producten van kunststof	22.2	7.250,7	7.428,9	7.598,7	7.878,0	7.979,8	4.161,2	3.817,9	10,1%	6,0%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		5,1%	2,5%	2,3%	6,0%	5,0%		-8,3%		

Bron: NBB (INR), communautair concept.

De uitvoer in de totale chemische sector (C20-C21-C22) is in 2019 met 1,4 % gestegen tot 133,6 miljard euro.

In 2019 daalde de uitvoer van de chemische industrie (C20) met 7,2 % ten opzichte van 2018 tot 70,3 miljard euro. De chemische industrie blijft zo wel de belangrijkste sector van de hier onderzochte sectoren, die in 2019 goed was voor 52,6 % van de uitvoer in de drie sectoren als geheel. Die daling is voornamelijk te danken aan de subsector 20.1 "productie van basischemicaliën", waarvan de uitvoer van 58 miljard euro in 2018 is gedaald tot 52 miljard euro in 2019. Dat is gelijk aan een negatief verschil van 11,5 % ten opzichte van het voorgaande jaar. Van de overige vijf subsectoren lieten ook 20.2 "vervaardiging van verdelgingsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw" en 20.3 "vervaardiging van verven, vernissen, inkt en afdichtingsmiddelen" een daling optekenen van de uitvoer, met respectievelijk -3,3 % en -1,6 %. De resterende drie subsectoren stegen echter, namelijk 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen", 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten" en 20.6 "vervaardiging van kunstmatige of synthetische vezels" met respectievelijk 0,8 %, 16,5 % en 0,4 %. Subsectoren 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" en 20.5 "vervaardiging van andere

chemische producten" laten hiermee ineens ook een hoogtepunt noteren overheen de ganse beschouwde periode.

In 2019 is daarentegen de **uitvoer van de farmaceutische industrie (C21)**, die de tweede plaats inneemt in gewicht (39,2 %) van de uitvoer van de chemische sector als geheel (C20-C21-C22), toegenomen met ongeveer 7,2 miljard euro (+15,9 % ten opzichte van 2018). De uitvoer van de farmaceutische industrie bedroeg in 2019 daarmee 52,4 miljard euro. Die stijging van de uitvoer manifesteerde zich in beide subsectoren, namelijk zowel in subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische grondstoffen" aanzienlijk toegenomen (+15,4 %), als in subsector 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" (+16,2 %).

Ten slotte is ook de **uitvoer van rubber- en kunststofproducten (C22) in 2019** gestegen, met ongeveer 1,1 %, goed voor een totaal van 11 miljard euro, in vergelijking met 2018. De uitvoer van de subsectoren 22.1 "vervaardiging van rubberproducten" en 22.2 "vervaardiging van kunststofproducten" steeg in 2019 met respectievelijk 0,6 % en 5 % in vergelijking met 2018.

Over de uitvoer van de chemische sector als geheel (C20-C21-C22), is die **tussen 2015 en 2019** gestegen (+12,5 %), waarvan de sectorale bijdragen de volgende zijn: +6,3 % voor de chemische industrie (C20), +22,5 % voor de farmaceutische industrie (C21) en +10,3 % voor de productie van rubber- en kunststofproducten (C22).

De uitvoer in de chemische sector (C20-C21-C22) is **in de eerste helft van 2020** met 1,9 % gestegen ten opzichte van dezelfde periode in 2019. Die uitvoer bedroeg 70,2 miljard euro in de eerste helft van 2020, een stijging ten opzichte van 68,9 miljard euro een jaar eerder.

Die verbetering van de **uitvoer voor de drie sectoren als geheel (C20-C21-C22)** is uitsluitend te danken aan de groei van de uitvoer van de farmaceutische industrie (C21), die in de eerste helft van 2020, ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder, met 24,1 % is toegenomen. De chemische industrie (C20) en de rubber- en kunststofindustrie (C22) noteerden in de eerste helft van 2020 een daling van hun uitvoer, met respectievelijk 11,4 % en 9 %.

Voor de **chemische industrie (C20)** daalde, in de eerste helft van 2020, ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor, de uitvoer van vier van de zes subsectoren. Enkel subsectoren 20.2 "vervaardiging van verdelingsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw" (+5,6 %) en 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten" (+4,9 %) lieten een stijging van hun uitvoercijfers optekenen.

In de eerste helft van 2020 zag het plaatje er daarentegen veel meer divers uit voor de **farmaceutische industrie (C21)**. Hier liet subsector 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" immers een sterke stijging van zijn uitvoer optekenen (+63,3 %) terwijl subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische grondstoffen" een zeer sterke daling van de uitvoer vaststelde (-53,3 %)⁴⁴.

Voor de **rubber- en kunststofproducten (C22)** daalde de uitvoer van beide subsectoren in de eerste helft van 2020, ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor. Zo daalde de uitvoer van rubberproducten met 11,1 % ten opzichte van de eerste helft van 2019 en daalde de uitvoer van kunststofproducten met 8,3 % ten opzichte van de eerste helft van 2019, goed voor een totale sectorale daling (C22) van 9 %. Daarbij dient vermeld dat de crisis als door de COVID-19-pandemie niet los staat van die negatieve ontwikkeling.

⁴⁴ Die sterke veranderingen zijn grotendeels te wijten aan enerzijds een administratieve herklassering, of anderzijds een veranderde wetgeving. Zo kan de versoepeling van de wetgeving inzake de handel in farmaceutische producten naar China, van kracht sinds 2020, waarschijnlijk ook een rol hebben gespeeld.

Invoer

Tabel 2-14. Invoer van de chemische nijverheid (C20), de farmaceutische nijverheid (C21) en de sector vervaardiging van producten van rubber en kunststof (C22))

In miljoen euro.

Invoer	NACE Code	2015	2016	2017	2018	2019	2019M6	2020M6	Δ 2019/2015	Aandeel in 3 sectoren
Vervaardiging van chemische producten, farmaceutische grondstoffen en producten van rubber of kunststof	20-22	95.781,0	94.962,4	96.647,9	106.763,4	108.133,5	55.961,8	55.564,0	12,9%	100,0%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		6,4%	-0,9%	1,8%	10,5%	1,3%		-0,7%		
Vervaardiging van chemische producten waaronder :	20	50.718,9	49.670,1	52.007,2	58.269,8	53.348,5	28.844,8	24.884,0	5,2%	49,3%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		6,1%	-2,1%	4,7%	12,0%	-8,4%		-13,7%		
Vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen	20.1	39.746,3	38.318,4	39.981,5	45.460,0	39.998,7	22.195,5	18.140,3	0,6%	37,0%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		5,5%	-3,6%	4,3%	13,7%	-12,0%		-18,3%		
Vervaardiging van verdelingsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw	20.2	716,8	774,4	819,0	749,8	693,4	427,8	472,3	-3,3%	0,6%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		1,9%	8,0%	5,8%	-8,4%	-7,5%		10,4%		
Vervaardiging van verf, vemis e.d., drukinkt en mastiek	20.3	991,8	1.047,8	1.095,6	1.174,5	1.173,5	590,6	610,5	18,3%	1,1%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-5,0%	5,6%	4,6%	7,2%	-0,1%		3,4%		
Vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen	20.4	3.431,9	3.803,0	3.898,0	3.938,4	3.983,1	1.941,6	1.847,6	16,1%	3,7%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		11,9%	10,8%	2,5%	1,0%	1,1%		-4,8%		
Vervaardiging van andere chemische producten	20.5	4.977,6	4.875,6	5.344,9	6.183,3	6.819,4	3.325,5	3.497,8	37,0%	6,3%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		10,0%	-2,0%	9,6%	15,7%	10,3%		5,2%		
Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels	20.6	854,4	850,9	868,2	763,7	680,5	363,9	315,6	-20,4%	0,6%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		6,5%	-0,4%	2,0%	-12,0%	-10,9%		-13,3%		
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten waaronder :	21	36.453,2	36.180,1	35.124,7	38.705,9	45.157,0	22.169,7	26.116,5	23,9%	41,8%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		8,6%	-0,7%	-2,9%	10,2%	16,7%		17,8%		
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen	21.1	5.000,2	5.891,5	5.335,9	15.033,0	16.484,7	8.301,5	2.815,3	229,7%	15,2%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-2,8%	17,8%	-9,4%	181,7%	9,7%		-66,1%		
Vervaardiging van farmaceutische producten	21.2	31.453,0	30.288,7	29.788,8	23.672,9	28.672,2	13.868,2	23.301,2	-8,8%	26,5%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		10,7%	-3,7%	-1,7%	-20,5%	21,1%		68,0%		
Vervaardiging van producten van rubber of kunststof waaronder :	22	8.608,9	9.112,2	9.516,0	9.787,7	9.628,0	4.947,3	4.563,5	11,8%	8,9%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-0,1%	5,8%	4,4%	2,9%	-1,6%		-7,8%		
Vervaardiging van producten van rubber	22.1	2.704,5	2.879,1	2.980,8	3.034,2	2.973,1	1.508,1	1.304,4	9,9%	2,7%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-3,3%	6,5%	3,5%	1,8%	-2,0%		-13,5%		
Vervaardiging van producten van kunststof	22.2	5.904,4	6.233,1	6.535,3	6.753,6	6.654,9	3.439,2	3.259,1	12,7%	6,2%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		1,4%	5,6%	4,8%	3,3%	-1,5%		-5,2%		

Bron: NBB (INR), communautair concept.

De invoer in de totale chemische sector (C20-C21-C22) is in 2019 met 1,3 % gestegen tot 108,1 miljard euro.

In 2019 daalde de **invoer uit de chemische industrie (C20)**, die iets minder dan de helft (49,3 %) van de invoer uit de sector als geheel (C20-C21-C22) vertegenwoordigt, met bijna 5 miljard euro (-8,4 %). Die daling is voornamelijk toe te schrijven aan subsector 20.1 "vervaardiging van basischemicaliën", met een daling van de invoer met 5,5 miljard euro (-12 %) tussen 2018 en 2019. Ook subsectoren 20.2 "productie van pesticiden en andere landbouwchemicaliën" (-7,5 %), 20.3 "vervaardiging van verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek" (-0,1 %) en 20.6 "vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels" (-10,9 %) lieten een daling optekenen. Volgende twee subsectoren stelden wel een stijging van de invoer vast, namelijk subsector 20.4 "Vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (+1,1 %) en subsector "vervaardiging van andere chemische producten" (+10,3 %).

De **invoer door de farmaceutische industrie (C21)** is in het jaar 2019 met bijna 6,5 miljard euro (+16,7%) toegenomen. De invoer steeg bij beide subsectoren, namelijk met 21,1 % bij de belangrijkste subsector 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" en met 9,7 % bij subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische grondstoffen". In 2019 maakte de invoer uit de farmaceutische industrie (C21) liefst 41,8 % uit van de invoer van alle onderzochte sectoren (C20-C21-C22), tegenover 36,3 % in 2018.

Ten slotte is **de invoer van rubber- en kunststofproducten (C22) in 2019** met 1,6 % gedaald ten opzichte van 2018. Dat komt neer op een daling van ongeveer 150 miljoen euro. Zowel de invoer van subsector 22.1 "vervaardiging van rubberproducten" als subsector 22.2 "vervaardiging van kunststofproducten" daalde met respectievelijk 2,0 % en 1,5 %.

De invoer in de chemische sector als geheel (C20-C21-C22) is **tussen 2015 en 2019** desalniettemin gestegen (+12,9 %). Elk van de drie sectoren droeg bij tot die groei, met respectievelijk een invoergroei van 5,2 % voor de chemische industrie (C20), 23,9 % voor de farmaceutische industrie (C21) en 11,8 % voor de vervaardiging van rubber- en kunststofproducten (C22).

Na een stijging van 1,3 % in 2019 ten opzichte van 2018 is de invoer van de chemische sector (C20-C21-C22) **in de eerste helft van 2020** met 0,7 % gedaald ten opzichte van de eerste helft van 2019. De totale invoer bedroeg 55,6 miljard euro in de eerste helft van 2020 ten opzichte van 56,0 miljard euro een jaar eerder. Dat resultaat is vooral te danken aan de afname van de invoer uit de chemische industrie (C20) (-13,7 %) en de kunststof- en rubberindustrie (C22) (-7,8 %) in de eerste helft van 2020. De farmaceutische industrie (C21) liet in diezelfde periode daarentegen een stijging optekenen (+17,8 %).

In de eerste helft van 2020 is de invoer in de helft van de subsectoren van de **chemische industrie (C20)** gedaald, ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor. De invoer steeg echter in subsector 20.2 "vervaardiging van verdelingsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw" (+10,4 %), 20.3 "vervaardiging van verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek" (+3,4 %) en "vervaardiging van andere chemische producten" (+5,2 %). Volgende subsectoren lieten een daling optekenen, namelijk subsector 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen" (-18,3 %), 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (-4,8 %) en 20.6 "vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels" (-13,3 %). Daarbij valt op dat de meest gewichtige subsector 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen" alleen al goed was voor een invoerdaling van iets meer dan 4 miljard euro in de eerste helft van 2020, ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor.

De invoer van de **farmaceutische industrie (C21)** daalde in de eerste helft van 2020 met 17,8 % ten opzichte van dezelfde periode in 2019. De subsector 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" liet met 68 % een sterke stijging van zijn invoer optekenen, terwijl die met liefst 66,1 % daalde voor subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische grondstoffen"⁴⁵.

De invoer van de **rubber- en kunststofproducten (C22)** daalde in de eerste helft van 2020 met 7,8 % ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor. Beide subsectoren droegen hiertoe bij. Zo daalde de invoer in subsector 22.2 "Productie van kunststofproducten" met 5,2 %, terwijl de invoer in subsector 22.1 "Productie van rubberproducten" nog sterker daalde (-13,5 %).

⁴⁵ Net zoals bij de uitvoer zijn die sterke veranderingen grotendeels te wijten aan enerzijds een administratieve herklassering, of anderzijds een veranderde wetgeving. Zo kan de versoepeling van de wetgeving inzake de handel in farmaceutische producten naar China, van kracht sinds 2020, waarschijnlijk ook een rol hebben gespeeld.

3. Bijlagen

3.1. Nomenclatuur NACE

Tabel 3-1. NACE-nomenclatuur van de chemische nijverheid (C20), de lifesciences (C21) en de verwerking van kunststof en rubber (C22)

C20	Vervaardiging van chemische producten	Industrie chimique
201	Vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen	Fabrication de produits chimiques de base, de produits azotés et d'engrais, de matières plastiques de base et de caoutchouc synthétique
2011	Vervaardiging van industriële gassen	Fabrication de gaz industriels
2012	Vervaardiging van kleurstoffen en pigmenten	Fabrication de colorants et de pigments
2013	Vervaardiging van andere anorganische chemische basisproducten	Fabrication d'autres produits chimiques inorganiques de base
2014	Vervaardiging van andere organische chemische basisproducten	Fabrication d'autres produits chimiques organiques de base
2015	Vervaardiging van kunstmeststoffen en stikstofverbindingen	Fabrication de produits azotés et d'engrais
2016	Vervaardiging van kunststoffen in primaire vormen	Fabrication de matières plastiques de base
2017	Vervaardiging van synthetische rubber in primaire vormen	Fabrication de caoutchouc synthétique
202	Vervaardiging van verdelgingsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw	Fabrication de pesticides et d'autres produits agrochimiques
203	Vervaardiging van verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek	Fabrication de peintures, de vernis, d'encre et de mastics
204	Vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen	Fabrication de savons, de produits d'entretien, de parfums et de produits de toilette
2041	Vervaardiging van zeep en wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen	Fabrication de savons, de détergents et de produits d'entretien
2042	Vervaardiging van parfums en toiletartikelen	Fabrication de parfums et de produits de toilette
205	Vervaardiging van andere chemische producten	Fabrication d'autres produits chimiques
2051	Vervaardiging van kruit en springstoffen	Fabrication de produits explosifs
2052	Vervaardiging van lijm	Fabrication de colles
2053	Vervaardiging van etherische oliën	Fabrication d'huiles essentielles
2059	Vervaardiging van andere chemische producten, n.e.g.	Fabrication d'autres produits chimiques n.c.a.
206	Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels	Fabrication de fibres artificielles ou synthétiques

C21	Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	Industrie pharmaceutique
211	Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen	Fabrication de produits pharmaceutiques de base
212	Vervaardiging van farmaceutische producten	Fabrication de préparations pharmaceutiques

C22	Vervaardiging van producten van rubber of kunststof	Fabrication de produits en caoutchouc et en plastique
221	Vervaardiging van producten van rubber	Fabrication de produits en caoutchouc
2211	Vervaardiging van binnen- en buitenbanden van rubber; loopvlakvernieuwing	Fabrication et rechapage de pneumatiques
2219	Vervaardiging van andere producten van rubber	Fabrication d'autres articles en caoutchouc
222	Vervaardiging van producten van kunststof	Fabrication de produits en plastique
2221	Vervaardiging van platen, vellen, buizen en profielen van kunststof	Fabrication de plaques, feuilles, tubes et profilés en matières plastiques
2222	Vervaardiging van verpakkingsmateriaal van kunststof	Fabrication d'emballages en matières plastiques
2223	Vervaardiging van kunststofartikelen voor de bouw	Fabrication d'éléments en matières plastiques pour la construction
2229	Vervaardiging van andere producten van kunststof	Fabrication d'autres articles en matières plastiques

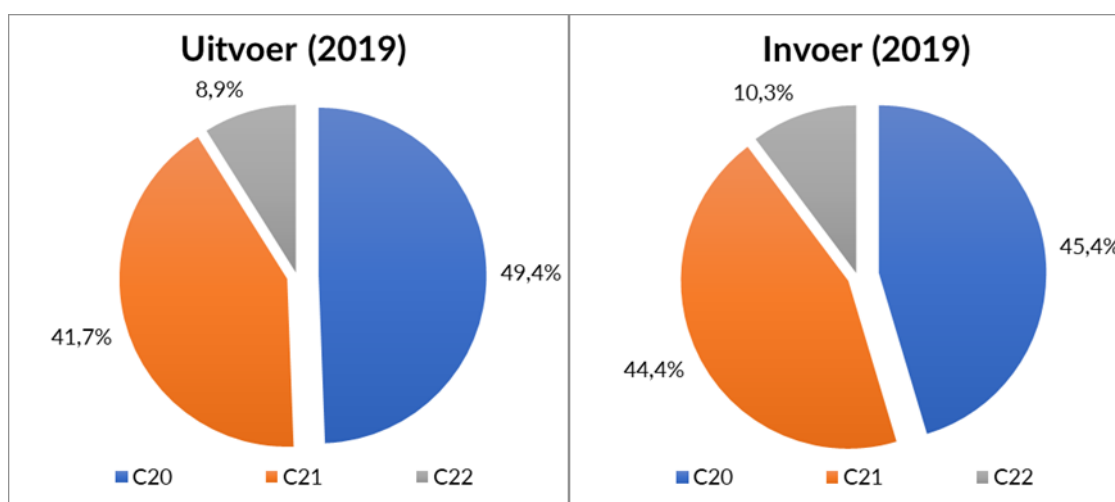
3.2. Buitenlandse handel volgens het nationaal concept

In 2019 vertegenwoordigde de export van de chemische industrie, de biowetenschappen en de kunststof- en rubberindustrie als geheel (C20-C21-C22) volgens het nationale concept 33,9 % van de totale Belgische export (C20: 16,7 %, C21: 14,1 %, C22: 3 %). Die sectoren zijn daarnaast ook goed voor 27 % van de totale Belgische **invoer** (C20: 14,3 %, C21: 9,7 %, C22: 2,6 %). In 2019 **bedroeg de uitvoer uit alle drie de sectoren** 94,2 miljard euro (waarvan 60,4 miljard euro voor de Europese interne markt) en **de invoer** 76,5 miljard euro (waarvan 52,7 miljard euro voor de Europese interne markt). De **handelsbalans** voor de drie sectoren als geheel (C20-C21-C22) bedroeg bijgevolg 17,6 miljard euro, wat het belang van die sectoren voor de internationale handel van België aantoont. Tijdens de eerste jaarhelft van 2020 kwam de handelsbalans van de chemiesector in ruime zin (C20-C21-C22) uit op 10,7 miljard euro, wat overeenkomt met een stijging van 2,2 miljard euro ten opzichte van de eerste zes maanden van 2019.

Zoals te zien is op grafiek 3-1, speelde de chemische nijverheid (C20) in 2019 een vooraanstaande rol sectoren m.b.t. **export** van de drie sectoren; die sector alleen al is goed voor bijna de helft (49,4 %) van de Belgische export van de drie sectoren samen. De farmaceutische sector (C21) vertegenwoordigt eveneens een belangrijk aandeel van de Belgische export van die drie sectoren, namelijk 41,7 %. De kunststof- en rubbersector (C22) vormt tot slot de kleinste van de hier geanalyseerde sectoren, met een Belgische export van die producten die minder dan een tiende (8,9 %) bedraagt van de export van de drie sectoren samen (C20-C21-C22). Voor de **import** geldt hetzelfde. In 2019 was de chemische sector (C20) dominant onder de drie onderzochte sectoren: die was goed voor 45,4 % van de Belgische import voor de drie onderzochte sectoren, op de voet gevolgd door de farmaceutische sector (C21) die goed was voor 44,4 % van de Belgische import van de drie sectoren samen. De kunststof- en rubbersector (C22) vertegenwoordigde dan weer een klein aandeel (10,3 %) van de Belgische import van die drie sectoren. In vergelijking met 2018 is het aandeel van de chemische nijverheid (C20), zowel voor de export als voor de import, gedaald in 2019, terwijl het aandeel van de farmaceutische industrie (C21) is toegenomen. Het aandeel van de sector van de vervaardiging van rubber- en kunststofproducten (C22) blijft relatief stabiel, hoewel het enigszins afneemt.

Grafiek 3-1. Aandeel van de uitvoer en invoer van de sectoren chemie (C20), lifesciences (C21) en kunststof en rubber (C22) in 2019

(Als percentage van de totale export en import van de drie sectoren).

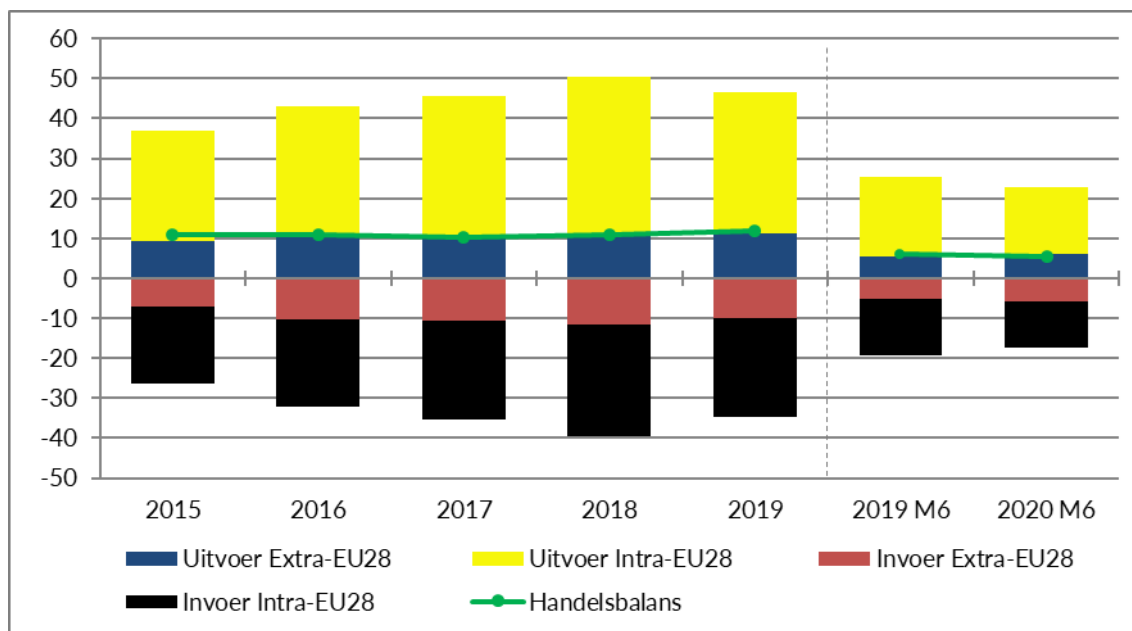
Bron: NBB (INR), nationaal concept.

3.2.1. Export, import en handelsbalansen

Chemische nijverheid (C20)

Grafiek 3-2. Buitenlandse handel in de chemische nijverheid (C20)

In miljard euro.

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

Tijdens het eerste halfjaar van 2020 is de totale **export** van chemische producten (C20) licht gedaald, uitkomend op 22,8 miljard euro tegenover 25,3 miljard euro tijdens het **eerste halfjaar** van 2019, een stijging van 9,8 %. In **2019** ging ook de Belgische export van chemische producten (46,5 miljard euro) erop achteruit (-7,7 %) ten opzichte van 2018 (40,4 miljard euro). Die export was voornamelijk bestemd voor de Europese markt, goed voor 76,2 % van de Belgische export van chemische producten en een totaalbedrag van 35,4 miljard euro.

Ook de **invoer** is in de **eerste helft** van 2020 gedaald (-10,2 %) ten opzichte van dezelfde periode in 2019, naar 17,3 miljard euro, vergeleken met 19,3 miljard euro een jaar eerder. In **2019** bleek de invoer van chemische producten (34,7 miljard euro) eveneens minder dynamisch dan in 2018 (39,6 miljard euro), een daling van 12,3 %. Net als bij de uitvoer was ook de invoer voornamelijk afkomstig uit de EU-lidstaten, die in 2019 71 % van de totale invoer uit de chemiesector voor hun rekening nemen.

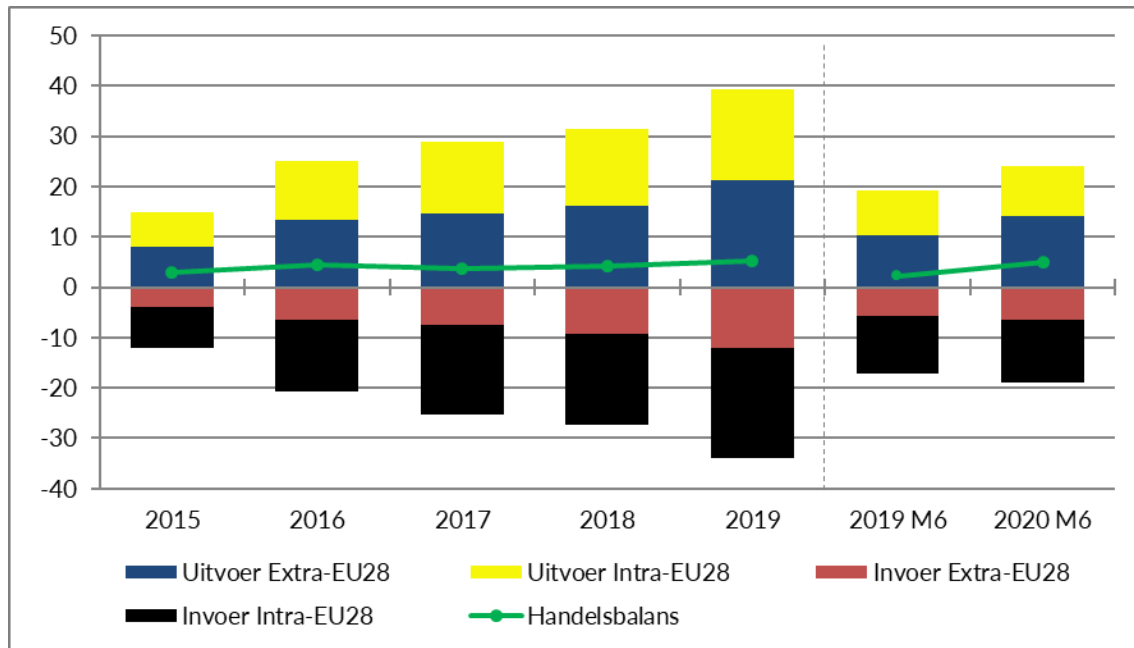
Ook moet worden opgemerkt dat de handel met landen buiten de Europese Unie in de eerste helft van 2020 is toegenomen op jaarbasis. Hun relatief lage gewicht compenseerde echter niet de dalingen van de intra-Europese export en import over dezelfde periode.

Over de volledige beschouwde periode vertoonde de **handelsbalans** een overschot en bedroeg ze 11,8 miljard euro in 2019. Tussen de eerste helft van 2019 en de eerste helft van 2020 is het saldo echter licht verslechterd, van een handelsoverschot van ongeveer 6 miljard euro naar 5,5 miljard euro.

Lifesciences (C21)

Grafiek 3-3. Buitenlandse handel in de sector van de lifesciences (C21)

In miljard euro.

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

Tijdens de **eerste helft** van 2020 is de totale **export** van farmaceutische producten (C21) sterk toegenomen, uitkomend op 24,1 miljard euro tegenover 19,3 miljard euro tijdens de eerste helft van 2019, wat neerkomt op een stijging met 24,7 %. In **2019** was de Belgische export van farmaceutische producten (39,2 miljard euro), die eveneens een stijging optekende van 24,7 % ten opzichte van een jaar eerder (31,5 miljard euro in 2018), bestemd voor zowel de Europese als de niet-Europese markt, goed voor respectievelijk 53,9 % en 46,1 % van de Belgische export van farmaceutische producten.

Net zoals de export, is ook de **import** van farmaceutische producten sterk toegenomen tijdens de **eerste helft van 2020**, ten opzichte van een jaar eerder, van 17,1 miljard euro naar 19,1 miljard euro, wat neerkomt op een stijging met 11,5 %. In **2019** kwam de import van farmaceutische producten (34 miljard euro, wat neerkomt op een stijging van 24,1 % ten opzichte van 2018), voornamelijk uit EU-lidstaten, die goed waren voor 64,1 % van de totale import van de farmaceutische industrie ofwel een bedrag van 21,8 miljard euro.

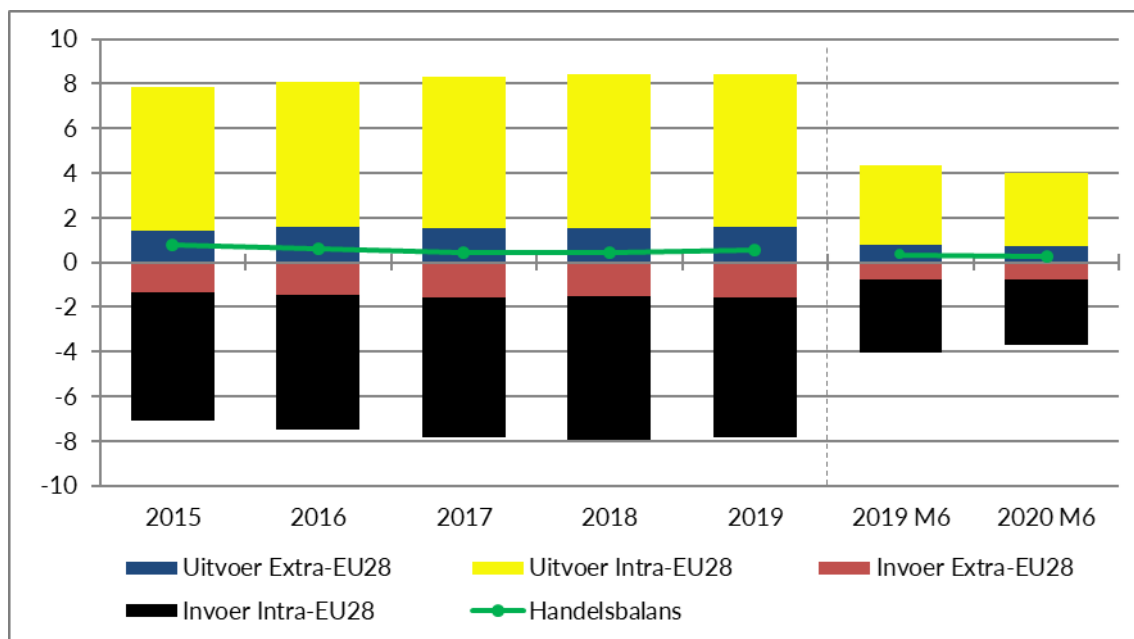
Over de observatieperiode 2015-2019 hebben de uitvoer en de invoer het best gepresteerd in 2019. Die positieve trend lijkt zich in 2020 overigens voort te zetten. Bovendien is de handel in farmaceutische producten in slechts vijf jaar tijd bijna verdrievoudigd, waaruit de dynamiek van die sector blijkt.

De **handelsbalans** is positief over de onderzochte periode en vertoont een handelsoverschot van 5,3 miljard euro in 2019, 1,2 miljard meer dan in 2018. In de eerste helft van 2020 is er nog steeds sprake van een overschot van 5 miljard euro, een veel beter resultaat dan in de eerste helft van 2019, toen dat overschot 2,2 miljard euro bedroeg.

Kunststof en rubber (C22)

Grafiek 3-4. Buitenlandse handel van de kunststof- en rubbersector (C22)

In miljard euro.

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

Tijdens de **eerste helft van 2020**, is de totale **export** van kunststof- en rubberproducten (C22) licht teruggelopen, uitkomend op 4 miljard euro tegenover 4,4 miljard euro tijdens de eerste helft van 2019, een daling van 9 %. In **2019** bleef de Belgische export van kunststoffen en rubber (8,4 miljard euro) stabiel ten opzichte van 2018 (+0,3 % groei op jaarbasis). De uitvoer in kwestie is daarbij voornamelijk bestemd voor de Europese markt, die in 2019 goed is voor 81,4 % van de Belgische export in die sector of 6,9 miljard euro.

De **import** van kunststof en rubber is eveneens licht gedaald tijdens de **eerste helft** van 2020 ten opzichte van een jaar eerder, uitkomend op 3,7 miljard euro tegenover 4 miljard euro voor dezelfde periode vorig jaar, een daling van 7,8 %. In **2019** daalde de invoer van kunststoffen en rubber (7,9 miljard euro) met 1,3 % ten opzichte van 2018 (8 miljard euro). Die invoer is voornamelijk afkomstig van EU-lidstaten, die goed zijn voor 80,2 % van de totale import van de kunststof- en rubbersector, wat neerkomt op een bedrag van 6,3 miljard euro.

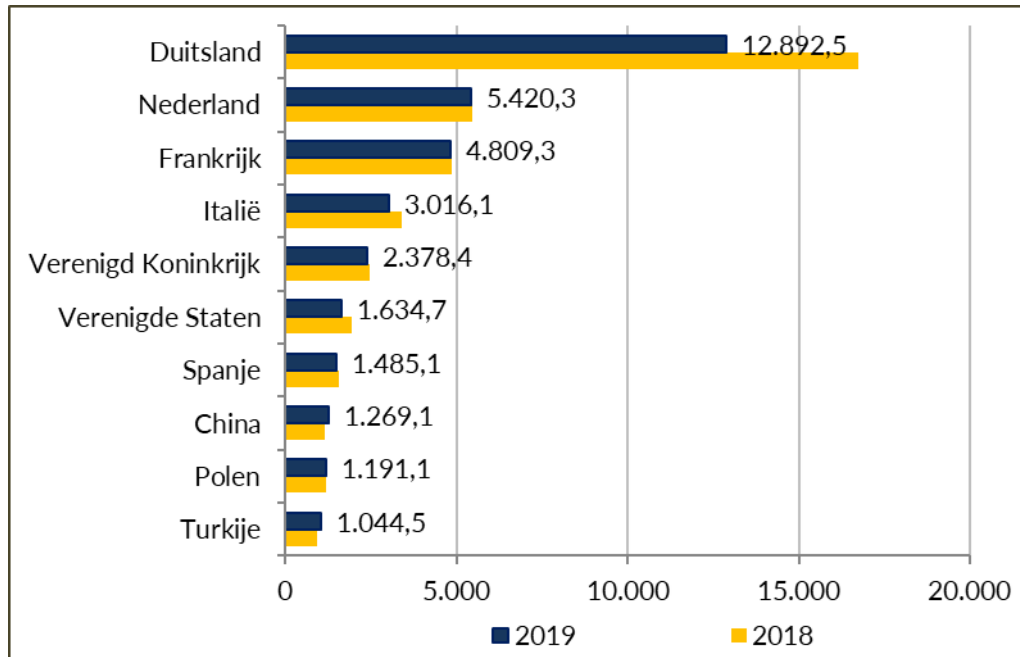
Tijdens de hele bestudeerde periode vertoonde de **handelsbalans** een overschot. Die bedroeg 563,5 miljoen euro in 2019, wat 133,3 miljoen euro meer is dan in 2018. In de eerste helft van 2020 bedroeg het handelsoverschot 242,2 miljoen euro, tegenover 322,7 miljoen euro in de eerste helft van 2019. Ook moet worden opgemerkt dat de handelsbalans voor de niet-Europese markt in de eerste helft van 2020 een licht tekort vertoont.

3.2.2. Handelspartners voor de export

Chemie (C20)

Grafiek 3-5. Belangrijkste partnerlanden voor export m.b.t. de chemische nijverheid (C20) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

In **2019** hebben de buurlanden van België in grote mate bijgedragen tot de sterke **export van chemische producten (C20)** van het land. Op basis van ranking behoren Duitsland (12,9 miljard euro), Nederland (5,4 miljard euro) en Frankrijk (4,8 miljard euro) immers tot de drie belangrijkste afzetmarkten voor de Belgische export van die producten. Die drie landen waren samen goed voor bijna de helft (49,7 %) van de Belgische uitvoer aan chemische producten, waarvan Duitsland alleen al meer dan een kwart (27,7 %) voor zijn rekening neemt.

Het **Verenigd Koninkrijk** staat op de vijfde plaats als het gaat om het landen die in 2019 Belgische chemische exportproducten ontvingen, met een waarde van bijna 2,4 miljard euro aan Belgische chemische producten of een aandeel van 5,1 %. Ondanks een daling van de Belgische export van chemische producten naar het Verenigd Koninkrijk is het relatieve aandeel van het Verenigd Koninkrijk in de totale Belgische export van chemicaliën echter gestegen ten opzichte van 2018 (4,9 %).

De **Verenigde Staten** golden in 2019 als de zesde grootste afzetmarkt voor de Belgische export aan chemische producten (1,6 miljard euro).

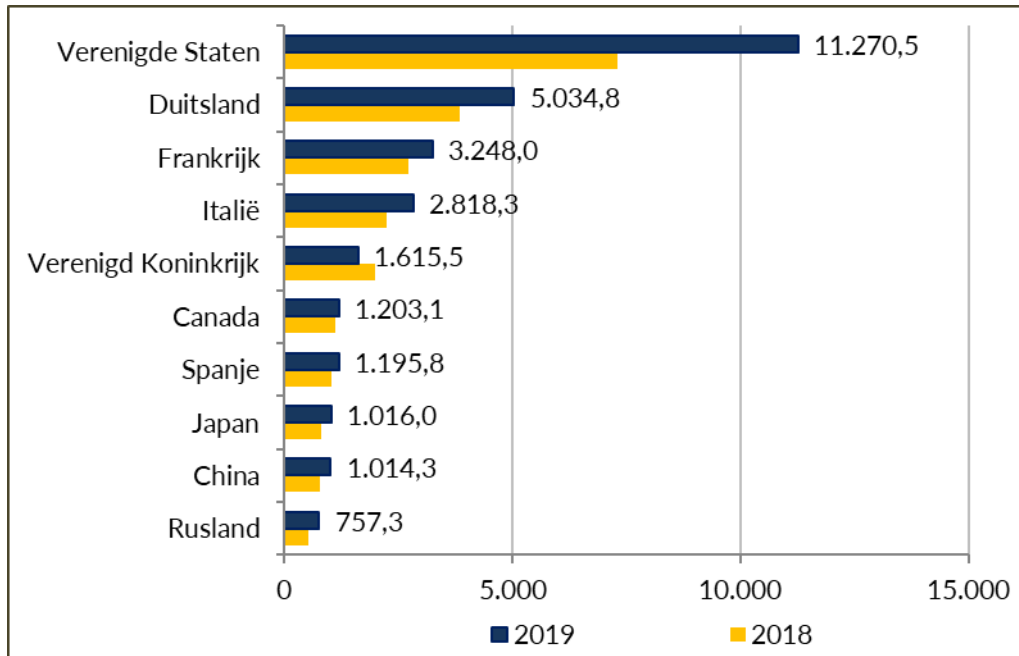
Bovendien staan er drie **landen van buiten de Europese Unie** in de top tien van Belgische handelspartners voor export m.b.t. die sector. Het gaat om de Verenigde Staten (1,6 miljard euro), China (1,3 miljard euro) en Turkije (1 miljard euro).

In **vergelijking met 2018** is de waarde van de uitvoer naar de landen in de top tien over het geheel genomen gedaald, met uitzondering van de uitvoer naar China (+9,3 %), Polen (+0,3 %) en Turkije (+14,2 %), die is verbeterd.

Lifesciences (C21)

Grafiek 3-6. Belangrijkste partnerlanden voor export m.b.t. de farmaceutische industrie (C21) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

In 2019 behoren de Verenigde Staten (11,3 miljard euro), Duitsland (5 miljard euro) en Frankrijk (3,2 miljard euro), op basis van ranking, tot de drie belangrijkste afzetmarkten van België op het gebied van **export van farmaceutische producten** (C21). Meer dan de helft (49,8 %) van de Belgische export van farmaceutische producten gaat ernaartoe.

In 2019 was **het Verenigd Koninkrijk** (1,6 miljard euro) de vijfde grootste markt voor de Belgische export van die producten, goed voor 4,1 % van de totale export. De Belgische export van farmaceutische producten naar het Verenigd Koninkrijk is met 19,1 % gedaald ten opzichte van 2018. Van de export naar de top 10 van landen is in 2019 alleen de export naar het Verenigd Koninkrijk gedaald.

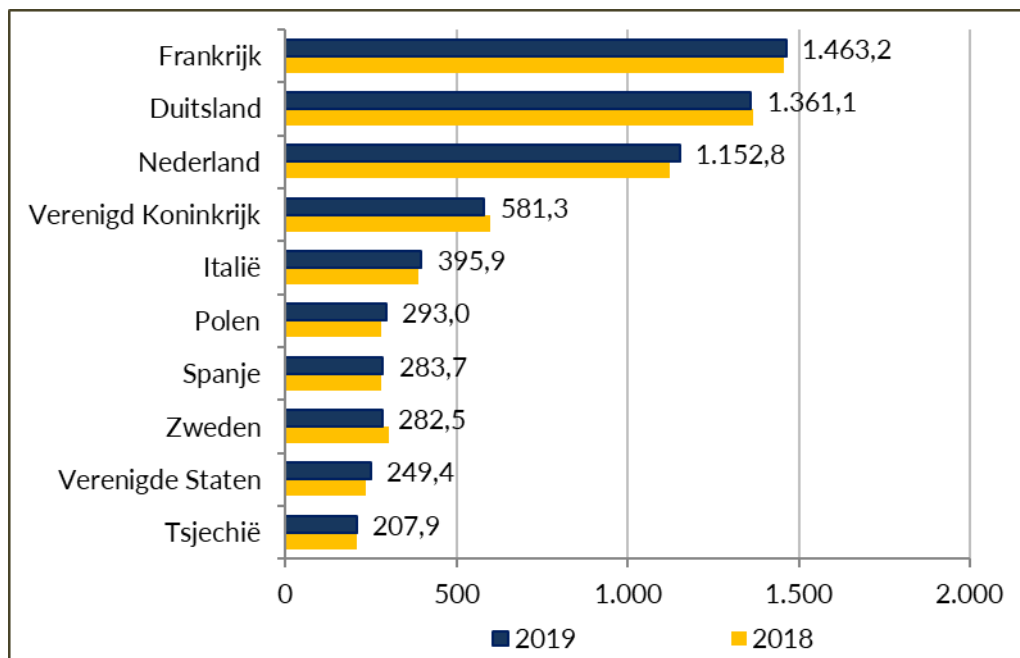
Naast de Verenigde Staten behoorden vier andere **landen van buiten de Europese Unie** tot de tien belangrijkste handelspartners wat betreft de Belgische export voor die sector in 2019, namelijk Canada (1,2 miljard euro), Japan (1 miljard euro), China (1 miljard euro) en Rusland (757,3 miljoen euro).

In **vergelijking met 2018**, met uitzondering van de daling van de export naar het Verenigd Koninkrijk, is de export naar de andere landen in de top tien sterk gestegen. Zo is de export naar de Verenigde Staten (+54,3 %), Rusland (+48,4 %), China (+32,2 %) en Duitsland (+30,9 %) sterk gestegen.

Kunststof en rubber (C22)

Grafiek 3-7. Belangrijkste partnerlanden voor export m.b.t. de kunststof- en rubbersector (C22) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

Net zoals bij de chemische nijverheid (C20), vormden de buurlanden van België, in 2019, de voornaamste afzetmarkten inzake **export van kunststof en rubber (C22)**. Frankrijk (1,5 miljard euro), Duitsland (1,4 miljard euro) en Nederland (1,2 miljard euro) staan immers bovenaan de lijst en zijn goed voor bijna de helft (47,2 %) van de Belgische export van kunststof en rubber.

Het **Verenigd Koninkrijk** staat op de vierde plaats wat betreft afzetmarkt voor Belgische kunststof en rubber in 2019, met een aandeel van 6,9 % van de Belgische export binnen die sector, goed voor 581,3 miljoen euro. Die is met 2,7 % gedaald ten opzichte van 2018.

Eén enkel **land van buiten de Europese Unie** staat verder in de top tien van Belgische handelspartners voor 2019. Dat zijn de Verenigde Staten (249,4 miljoen euro), op de negende plaats.

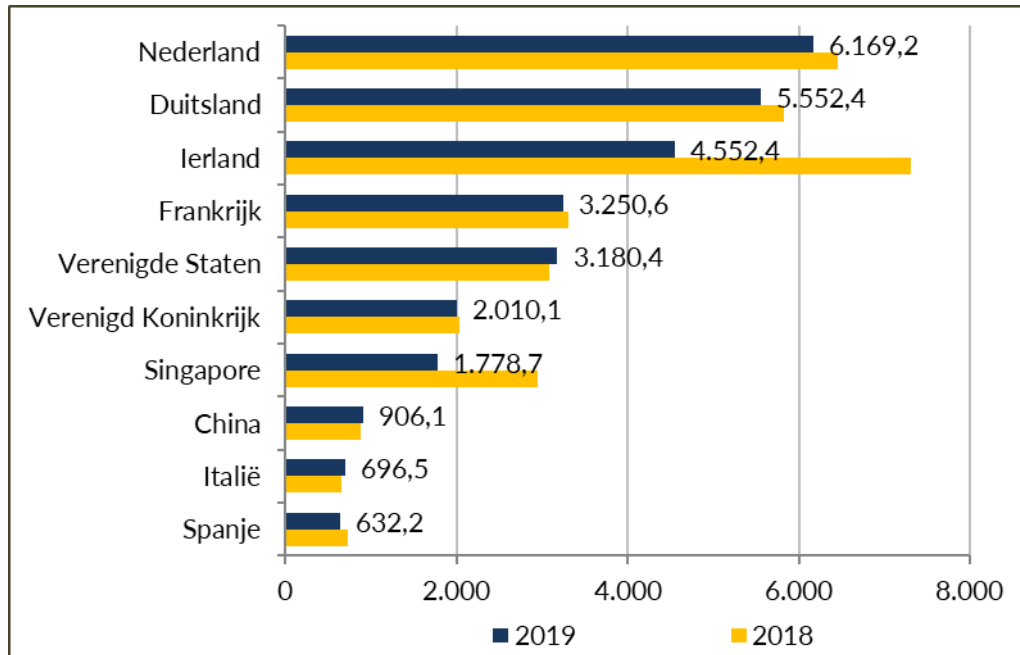
In **vergelijking met 2018** is de export naar 4 landen gedaald (de grootste daling wordt toegeschreven aan de export naar Zweden met een daling van 6 %), terwijl de export naar de andere 6 bestemmingen in de top tien is gestegen (de grootste stijging wordt toegeschreven aan de Verenigde Staten met een stijging van 5,5 %).

3.2.3. Handelspartners voor de import

Chemische nijverheid (C20)

Grafiek 3-8. Belangrijkste partnerlanden voor import m.b.t. de chemische nijverheid (C20) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

België heeft in 2016 voornamelijk **chemische producten (C20) geïmporteerd** uit Nederland (6,2 miljard euro), Duitsland (5,6 miljard euro) en Ierland (4,6 miljard euro). De invoer uit Ierland vertoonde weliswaar een scherpe daling van 37,7 % ten opzichte van 2018. Samen voorzagen die drie landen de Belgische markt van bijna de helft (46,9 %) van de invoer van chemische producten.

De Belgische invoer van chemische producten uit **het Verenigd Koninkrijk** is in 2019 gedaald (-1,4 %). Het Verenigd Koninkrijk is de 6de grootste leverancier van chemische producten aan de Belgische markt in 2019, waarbij België die producten voor bijna 2 miljard euro importeert, goed voor een aandeel van 5,8 % in de Belgische import van die sector (tegenover 5,1 % in het voorgaande jaar).

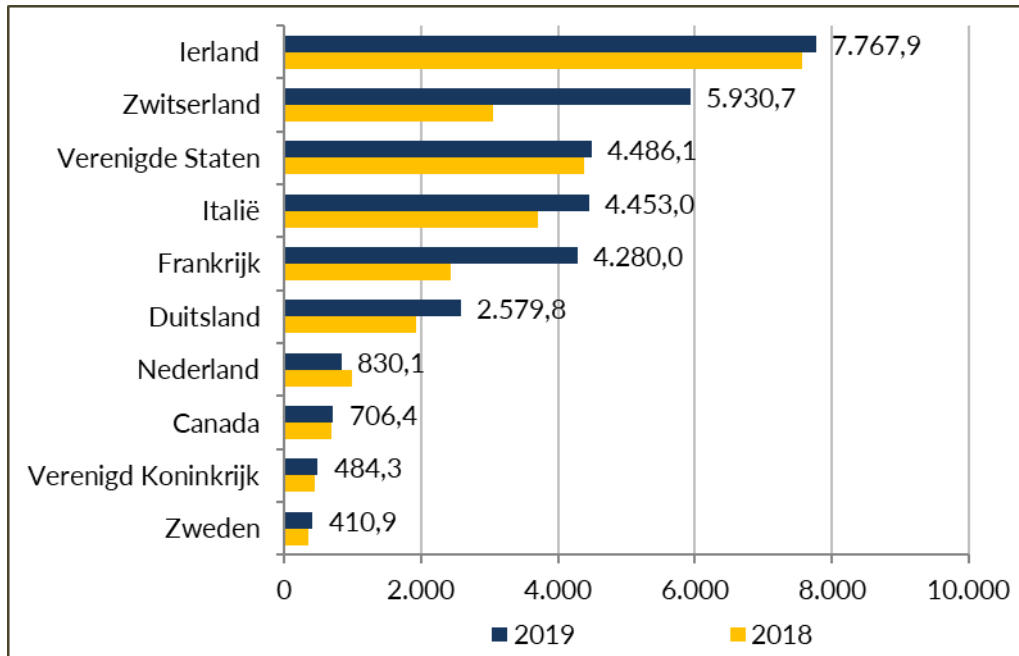
De landen van buiten de Europese Unie lijken, wat betreft die sector, eveneens belangrijke leveranciers te zijn voor België. Naast de **Verenigde Staten** (3,2 miljard euro) behoorden Singapore (1,8 miljard euro) en China (906,1 miljard euro) in 2019 immers ook tot de tien belangrijkste leveranciers van chemische producten voor de Belgische markt.

In vergelijking met 2018 steeg de Belgische invoer van chemicaliën voor drie van de tien partnerlanden in de top-10, namelijk de Verenigde Staten (+3 %), China (+3,6 %) en Italië (+7,4 %). Naast de invoer uit Ierland is ook de invoer uit Singapore in 2019 aanzienlijk gedaald (-39,6 %).

Lifesciences (C21)

Grafiek 3-9. Belangrijkste partnerlanden voor import m.b.t. de farmaceutische industrie (C21) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

In 2019 kwam de **Belgische import van farmaceutische producten (C21)** voornamelijk uit Ierland (7,8 miljard euro), Zwitserland (5,9 miljard euro) en de Verenigde Staten (4,5 miljard euro). De handel met die drie landen vertegenwoordigt samen meer dan de helft (53,5 %) van de Belgisch import van farmaceutische producten. In 2019 bereikte de invoer uit Italië (4,5 miljard euro) en Frankrijk (4,3 miljard euro) bijna het niveau van de invoer uit de Verenigde Staten.

Het **Verenigd Koninkrijk** staat op de 9e plaats in de ranglijst van leveranciers aan de Belgische farmaceutische markt in 2019. België heeft op dat vlak voor een bedrag 484,3 miljoen euro geïmporteerd, een stijging van 8,1 % ten opzichte van 2018, ondanks een klimaat van onzekerheid over de toekomstige handelsrelaties na de brexit.

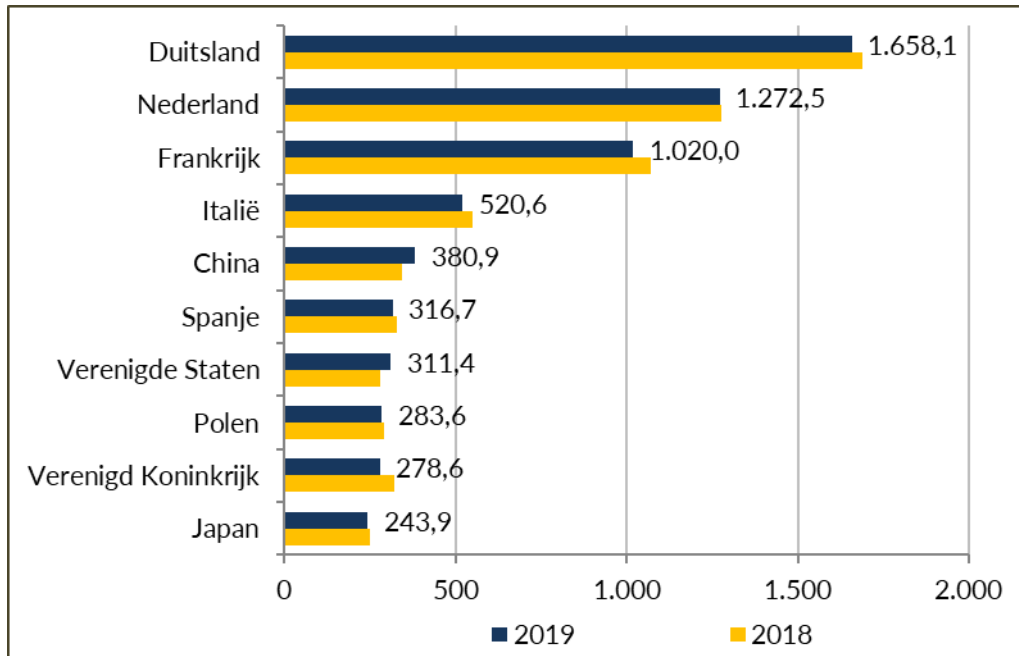
Naast de Verenigde Staten en Zwitserland duikt ook Canada (706,4 miljoen euro) op in de ranking van de tien belangrijkste importpartners van België voor farmaceutische producten uit **landen buiten de Europese Unie**.

In vergelijking met 2018 was de Belgische invoer afkomstig van de belangrijkste leveranciers voor negen van hen dynamischer: de invoer uit Zwitserland nam sterk toe (+94,6 %), evenals die uit Frankrijk (+76,3 %). De invoer uit Nederland (-16,3 %) is daarentegen als enige gedaald.

Kunststof en rubber (C22)

Grafiek 3-10. Belangrijkste partnerlanden voor import m.b.t. de kunststof- en rubbersector (C22) in 2018 en 2019

In miljoen euro.

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

In 2019 werd de **import van kunststof en rubber (C22)** gedomineerd door de buurlanden van België, die de belangrijkste handelspartners vormen en samen meer dan de helft (50,3 %) van de import vertegenwoordigden. Duitsland (1,7 miljard euro), Nederland (1,3 miljard euro) en Frankrijk (1 miljard euro) staan immers bovenaan de lijst van landen voor Belgische import van kunststof en rubber.

In de top tien van 2019, staan er **verschillende landen van buiten de Europese Unie**, te beginnen met China (380,9 miljoen euro) op de vijfde plaats, gevolgd door de Verenigde Staten (311,4 miljoen euro) op de zevende plek en Japan (243,9 miljoen euro) dat die lijst afsluit op de tiende plaats.

Met een aandeel van 3,5 % in de Belgische invoer van kunststof- en rubberproducten staat het **Verenigd Koninkrijk** in 2019 op de 9e plaats in de ranglijst van leveranciers aan de Belgische markt in 2019. België importeerde in 2019 immers Brits kunststof en rubber voor een bedrag van 278,6 miljoen euro.

Tot slot is van de tien belangrijkste leveranciers aan de Belgische markt in die sector in 2019 alleen de invoer uit China (+11 %) en de Verenigde Staten (+10,9 %) gestegen **ten opzichte van 2018**. De invoer uit de andere acht landen in de top tien is gedaald, met de grootste daling voor het Verenigd Koninkrijk (-13,6 %).

3.2.4. Opsplitsing van de handel per productgroep

Export

Tabel 3-2. Export van de chemische nijverheid (C20), de farmaceutische industrie (C21) en de kunststof- en rubbersector (C22)

In miljoen euro.

Uitvoer	NACE Code	2015	2016	2017	2018	2019	2019M6	2020M6	Δ 2019/2015	Aandeel in 3 sectoren
Vervaardiging van chemische producten, farmaceutische grondstoffen en producten van rubber of kunststof	20-22	59.872,6	76.399,0	82.706,0	90.269,0	94.157,1	48.912,3	50.805,4	57,3%	100,0%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		-6,5%	27,6%	8,3%	9,1%	4,3%		3,9%		
Vervaardiging van chemische producten waaronder :	20	37.059,3	43.151,7	45.650,4	50.409,5	46.507,8	25.258,1	22.775,1	25,5%	49,4%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		-9,3%	16,4%	5,8%	10,4%	-7,7%		-9,8%		
Vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen	20.1	26.618,3	32.586,3	35.056,7	39.543,9	34.680,3	19.416,2	16.920,2	30,3%	36,8%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		-12,4%	22,4%	7,6%	12,8%	-12,3%		-12,9%		
Vervaardiging van verdelgsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw	20.2	663,0	684,3	737,9	736,6	731,2	444,6	407,2	10,3%	0,8%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		2,9%	3,2%	7,8%	-0,2%	-0,7%		-8,4%		
Vervaardiging van verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek	20.3	1.355,9	1.349,9	1.376,6	1.322,9	1.321,2	664,9	644,2	-2,6%	1,4%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		-5,9%	-0,4%	2,0%	-3,9%	-0,1%		-3,1%		
Vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen	20.4	3.153,6	3.412,1	3.458,1	3.428,5	3.583,9	1.725,1	1.682,0	13,6%	3,8%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		7,4%	8,2%	1,3%	-0,9%	4,5%		-2,5%		
Vervaardiging van andere chemische producten	20.5	4.592,6	4.437,4	4.441,8	4.809,9	5.565,6	2.690,6	2.759,3	21,2%	5,9%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		0,4%	-3,4%	0,1%	8,3%	15,7%		2,6%		
Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels	20.6	675,9	681,7	579,3	567,7	625,7	316,8	362,2	-7,4%	0,7%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		-23,7%	0,9%	-15,0%	-2,0%	10,2%		14,3%		
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten waaronder :	21	14.954,5	25.159,7	28.771,9	31.462,6	39.226,3	19.290,1	24.060,7	162,3%	41,7%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		-4,2%	68,2%	14,4%	9,4%	24,7%		24,7%		
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen	21.1	2.115,8	4.411,6	4.354,8	9.445,6	11.714,6	5.898,3	3.680,5	453,7%	12,4%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		5,6%	108,5%	-1,3%	116,9%	24,0%		-37,6%		
Vervaardiging van farmaceutische producten	21.2	12.838,7	20.748,1	24.417,1	22.017,0	27.511,7	13.391,8	20.380,2	114,3%	29,2%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		-5,7%	61,6%	17,7%	-9,8%	25,0%		52,2%		
Vervaardiging van producten van rubber of kunststof waaronder :	22	7.858,8	8.087,5	8.283,7	8.396,9	8.423,0	4.364,1	3.969,6	7,2%	8,9%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		4,4%	2,9%	2,4%	1,4%	0,3%		-9,0%		
Vervaardiging van producten van rubber	22.1	2.220,3	2.258,1	2.352,2	2.424,5	2.429,7	1.217,1	1.079,3	9,4%	2,6%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		4,4%	1,7%	4,2%	3,1%	0,2%		-11,3%		
Vervaardiging van producten van kunststof	22.2	5.638,6	5.829,5	5.931,5	5.972,4	5.993,3	3.147,1	2.890,2	6,3%	6,4%
<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		4,4%	3,4%	1,8%	2,5%	1,0%		-8,2%		

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

De export in de drie chemiesectoren (C20-C21-C22) is gestegen met 3,9 % **tijdens de eerste helft van 2020 in vergelijking met de eerste helft van 2019**. Die bedroeg 50,8 miljard euro in de eerste helft van 2020, tegenover 48,9 miljard euro een jaar eerder.

Die verbetering van de **export van de drie sectoren als geheel** (C20-C21-C22) is uitsluitend het gevolg van de toename in de export van de farmaceutische industrie (C21), die in de eerste helft van 2020 met 24,7 % is gestegen, op jaarbasis. De chemische nijverheid (C20) en de sector van de rubber- en kunststofproducten (C22) zagen hun export in de eerste helft van 2020 immers teruglopen met respectievelijk 9,8 % en 9 %.

De export in de chemiesector (C20-C21-C22) is **in 2019** met 4,3 % gestegen tot bijna 94,2 miljard dollar, na een stijging van 9,1 % in 2018.

In **2019** daalde de **export van de chemische nijverheid** (C20) voor het eerst sinds 2016 (-7,7 % ten opzichte van 2018) en bereikte 46,5 miljard euro. De chemische nijverheid blijft echter de **dominante sector** onder de geanalyseerde sectoren, met een weging van 49,4 % in de uitvoer van

de drie sectoren als geheel in 2019. De daling van de export in de chemische nijverheid doet zich voornamelijk voor in subsector 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten" die het meest doorweegt in de chemische nijverheid. In die subsector kromp de export met 4,9 miljard euro in 2019, wat neerkomt op een daling met 12,3 %. **Ook twee andere subsectoren hebben in 2019** te maken gehad met een daling van hun export ten opzichte van het voorgaande jaar. Het betreft de subsectoren 20.2 "vervaardiging van verdelgingsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw" (-0,7 %) en 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek" (-0,1 %). De export van de subsector 20.4 "zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (+4,5 %), 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten" (+15,7 %) en 20.6 "vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels" (+10,2 %) is daarentegen gestegen in 2019. **In de eerste helft van 2020** zette de daling van de uitvoer van de chemische nijverheid (C20) zich sterker verder (-9,8 % op jaarbasis) en de meeste subsectoren zagen hun uitvoer dalen. Alleen de subsectoren 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten" en 20.6 "vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels" zagen hun uitvoer in de eerste helft van 2020 op jaarbasis stijgen.

De **uitvoer van de farmaceutische industrie (C21)**, die de tweede plaats inneemt qua gewicht (41,7 %) in de uitvoer van de chemische sectoren als geheel (C20-C21-C22), is in de 2019 met ongeveer 7,8 miljard euro (+24,7 %) gestegen in 2019. De export van de farmaceutische industrie in 2019 bedroeg daarmee 39,2 miljard euro. De twee subsectoren van de farmaceutische industrie, namelijk 21.1 "vervaardiging van farmaceutische grondstoffen" (+24 %) en 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" (+25 %) hebben beide actief bijgedragen aan de stijging van de export in de gehele chemische sector. In de **eerste helft van 2020** bleef sterke stijging van de export van de farmaceutische industrie aanhouden (+24,7 % op jaarbasis). Hoewel de uitvoer van subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische basisproducten" sterk is gedaald (-37,6 %), is de uitvoer van subsector 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" opmerkelijk gestegen (+52,2 %), waardoor die grotendeels de daling van de uitvoer van subsector 21.1 tegemoetkomt.

Ten slotte steeg ook de **export van rubber- en kunststofproducten (C22)** in 2019 met ongeveer 26,1 miljoen euro (+0,3 %) ten opzichte van 2018. De export van subsectoren 22.1 "vervaardiging van producten van rubber" en 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof" steeg in 2019 met respectievelijk 0,2 % en 1 % ten opzichte van 2018. In de **eerste helft van 2020** is de export van rubber- en kunststofproducten gekrompen (-9 % op jaarbasis). De export van zowel rubber- als kunststofproducten daalde vanaf de eerste helft van 2019 met respectievelijk 11,3 % en 8,2 %.

Opmerkelijk is dat de export van alle chemiesectoren samen (C20-C21-C22) eveneens toenam **tussen 2015 en 2019** (+57,3 %), waarbij elk van de drie sectoren die deel uitmaken van die industrie actief bijdroegen tot die verbetering: +25,5 % voor de chemische nijverheid (C20), +162,3 % voor de farmaceutische industrie (C21) en +7,2 % voor de kunststof- en rubbersector (C22).

Import

Tabel 3-3. Import van de chemische nijverheid (C20), de farmaceutische industrie (C21) en de kunststof- en rubbersector (C22)

In miljoen euro.

Invoer	NACE Code	2015	2016	2017	2018	2019	2019M6	2020M6	Δ 2019/2015	Aandeel in 3 sectoren
Vervaardiging van chemische producten, farmaceutische grondstoffen en producten van rubber of kunststof	20-22	45.453,6	60.420,5	68.278,5	74.930,5	76.527,4	40.391,0	40.082,4	68,4%	100,0%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-4,2%	32,9%	13,0%	9,7%	2,1%		-0,8%		
Vervaardiging van chemische producten waaronder :	20	26.303,1	32.312,3	35.240,8	39.592,3	34.709,5	19.259,8	17.301,2	32,0%	45,4%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-5,7%	22,8%	9,1%	12,3%	-12,3%		-10,2%		
Vervaardiging van chemische basisproducten, kunstmeststoffen en stikstofverbindingen en van kunststoffen en synthetische rubber in primaire vormen	20.1	18.093,1	23.824,4	26.374,4	30.369,2	25.310,8	14.460,4	12.423,6	39,9%	33,1%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-10,4%	31,7%	10,7%	15,1%	-16,7%		-14,1%		
Vervaardiging van verdelgingsmiddelen en van andere chemische producten voor de landbouw	20.2	477,8	508,0	500,9	460,2	433,9	285,8	317,4	-9,2%	0,6%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-1,8%	6,3%	-1,4%	-8,1%	-5,7%		11,1%		
Vervaardiging van verf, vernis e.d., drukinkt en mastiek	20.3	822,1	836,8	877,8	914,8	885,8	447,8	478,5	7,7%	1,2%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-5,3%	1,8%	4,9%	4,2%	-3,2%		6,9%		
Vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen	20.4	2.697,4	2.929,3	3.056,3	3.137,1	3.228,0	1.576,1	1.482,8	19,7%	4,2%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		10,4%	8,6%	4,3%	2,6%	2,9%		-5,9%		
Vervaardiging van andere chemische producten	20.5	3.724,0	3.694,9	3.959,0	4.271,0	4.436,8	2.258,1	2.409,1	19,1%	5,8%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		8,5%	-0,8%	7,1%	7,9%	3,9%		6,7%		
Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels	20.6	488,7	518,9	472,5	439,9	414,2	231,6	189,9	-15,2%	0,5%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		6,8%	6,2%	-8,9%	-6,9%	-5,8%		-18,0%		
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten waaronder :	21	12.074,6	20.605,8	25.188,8	27.371,6	33.958,4	17.089,8	19.053,9	181,2%	44,4%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-2,3%	70,7%	22,2%	8,7%	24,1%		11,5%		
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen	21.1	1.156,7	3.824,8	4.522,8	9.299,2	10.813,3	5.723,4	2.318,0	834,9%	14,1%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		13,2%	230,7%	18,2%	105,6%	16,3%		-59,5%		
Vervaardiging van farmaceutische producten	21.2	10.918,0	16.781,0	20.666,0	18.072,4	23.145,1	11.366,4	16.735,8	112,0%	30,2%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-3,7%	53,7%	23,2%	-12,6%	28,1%		47,2%		
Vervaardiging van producten van rubber of kunststof waaronder :	22	7.075,9	7.502,4	7.848,9	7.966,7	7.859,5	4.041,5	3.727,4	11,1%	10,3%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-1,6%	6,0%	4,6%	1,5%	-1,3%		-7,8%		
Vervaardiging van producten van rubber	22.1	2.375,5	2.504,4	2.596,7	2.656,6	2.586,6	1.318,0	1.124,9	8,9%	3,4%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-4,1%	5,4%	3,7%	2,3%	-2,6%		-14,6%		
Vervaardiging van producten van kunststof	22.2	4.700,4	4.997,9	5.252,2	5.310,1	5.272,9	2.723,4	2.602,4	12,2%	6,9%
Evolutie t.o.v. voorgaande jaar		-0,4%	6,3%	5,1%	1,1%	-0,7%		-4,4%		

Bron: NBB (INR), nationaal concept.

Na een stijging van 2,1 % in 2019 t.o.v. 2018, is de import in de drie chemiesectoren (C20-C21-C22) gedaald met 0,8 % **tijdens de eerste helft van 2020** in vergelijking met dezelfde periode in 2019. De import komt namelijk uit op 40,1 miljard euro tijdens de eerste helft van 2020, tegenover 40,4 miljard euro in dezelfde periode een jaar eerder. Dat is het gevolg van een daling van de invoer in de chemische nijverheid (C20) en van rubber- en kunststofproducten (C22), aangezien de stijging van de invoer uit de farmaceutische industrie (C21) de daling van de invoer uit de andere twee sectoren in de eerste helft van 2020 niet volledig heeft gecompenseerd.

Zo kende de **import van de chemische nijverheid (C20)**, goed voor bijna de helft (45,4 %) van de import van de sector in zijn geheel (C20-C21-C22), een terugval van 4,9 miljard euro (-12,3 %) in **2019** ten opzichte van het jaar voordien. Die daling is voornamelijk toe te schrijven aan de subsector 20.1 "vervaardiging van chemische basisproducten", die het meeste doorweegt in de chemische nijverheid, met een daling van de invoer met 5,1 miljard euro (-16,7 %) tussen 2018 en 2019. De sector kende ook een daling van de invoer in drie subsectoren, namelijk 20.2 "vervaardiging van verdelgingsmiddelen en andere chemische producten voor de landbouw" (-5,7 %), 20.3 "vervaardiging van verf, vernis, inkt en mastiek" (-3,2 %) en 20.6 "vervaardiging van kunstmatige of synthetische vezels" (-5,8 %), hoewel die slechts een geringe invloed hadden op het resultaat dat in de chemische nijverheid (C20) werd vastgesteld vanwege het geringe gewicht

van die subsectoren in de totale invoer van de sector. De stijging van de invoer in de subsectoren 20.4 "vervaardiging van zeep, wasmiddelen, poets- en reinigingsmiddelen, parfums en toiletartikelen" (+2,9 %) en 20.5 "vervaardiging van andere chemische producten" (+3,9 %) heeft de daling van de invoer voor de sector als geheel enigszins getemperd. In de **eerste helft van 2020** vertoonde de invoer van de helft van de subsectoren van de chemische industrie een daling. De grootste waardedaling deed zich voor in subsector 20.1, "vervaardiging van chemische basisproducten".

De **invoer door de farmaceutische industrie** (C21) groeide in 2019 met bijna 6,6 miljard euro (+24,1 %), op jaarbasis. In 2019 noteerde de invoer van zowel subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische grondstoffen" als van 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" een stijging, respectievelijk van 16,3 % en 28,1 % tegenover het voorgaande jaar. Ook geven we mee dat de import van de farmaceutische industrie (C21) in 2019 goed was voor 44,4 % van de import van alle hier geanalyseerde sectoren (C20-C21-C22). De groei van subsector 21,1 bedroeg bovendien 834,9 % tussen 2015 en 2019. In de **eerste helft van 2020** is de invoer in subsector 21.2 "vervaardiging van farmaceutische producten" op jaarbasis blijven groeien (+47,2 %), terwijl de invoer in subsector 21.1 "vervaardiging van farmaceutische grondstoffen" daarentegen sterk is gedaald (-59,5 %).

Tot slot is de **invoer van rubber- en kunststofproducten** (C22) in 2019 met 1,3 % gedaald ten opzichte van 2018. Het gaat om een daling van 107,2 miljoen euro. De import van subsectoren 22.1 "vervaardiging van producten van rubber" en 22.2 "vervaardiging van producten van kunststof" daalde met respectievelijk 2,6 % en 0,7 %. In de eerste helft van 2020 is de invoer van beide subsectoren verder gedaald, respectievelijk met 14,6 % voor subsector 21.1 "vervaardiging van producten van rubber" en met 4,4 % voor subsector 21.2 "vervaardiging van producten van kunststof".

Tot slot stijgt de import van de chemische industrie in zijn geheel (C20-C21-C22) **tussen 2015 en 2019** (+68,4 %), waarbij elk van de drie sectoren die onderdeel uitmaken van die industrie een actieve bijdrage leveren aan die verbetering, met een stijging van 32 % voor de chemische nijverheid (C20), 181,2 % voor de farmaceutische industrie (C21) en 11,1 % voor de kunststof- en rubbersector (C22).